

lapnis
lp

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZINOTĀJS

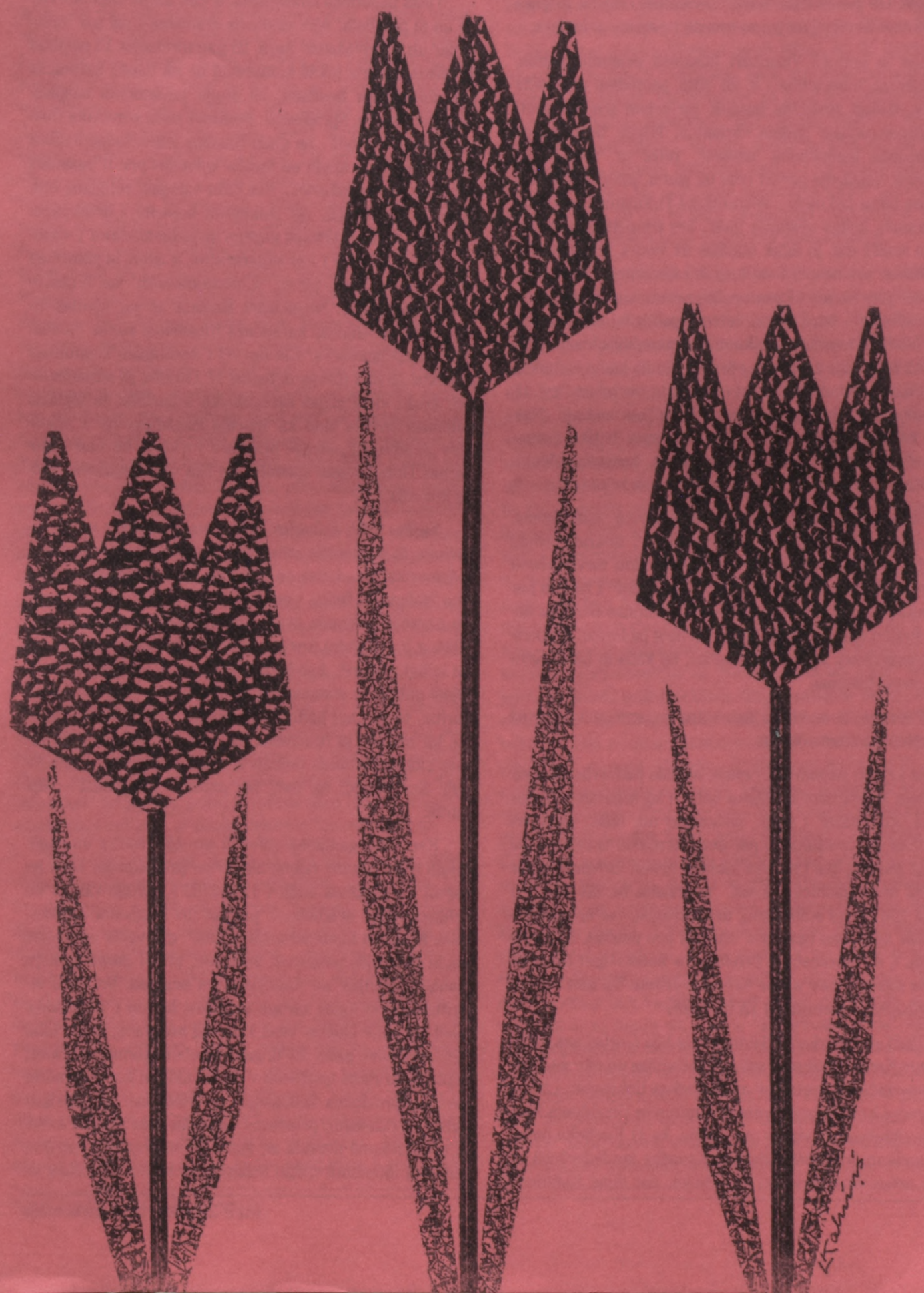
ISSN 0227 - 2423

1995. GADA MAIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

47. GADA GĀJUMS

Nr. 5. (554.)

Klabinis

SEPARATISMA DRUDŽĪ

Čečeņi grib izstāties no Krievijas, baski no Spānijas, kurdī no Irakas un Turcijas, Narvas krievi no Igaunijas, abhazieši no Gruzijas, timorieši no Indonēzijas, tamili no Srilankas, eritrieši no Etiopijas, transilvānieši no Rumānijas, Kvebekas franči no Kanadas. Slovāki panākuši atdalīšanos no čechiem. Neizplēn skotu pašnoteikšanās centieni 'apvienotā' Anglijas karaļvalstī; tās ir provinces liktenis jau labu laiku izraisījis asiņainas debates. Vēl brutālāk savstarpēji norobežojas bijušās Jugoslāvijas teritorijā, kur kaimiņi viens otram piesaka fanātisku 'etnisku tīrīšanu'. Un tā tālāk. Paradoksāli: kamēr saimniecības jomā valdības spiestas slēgt plašus sadarbības līgumus (Eirotirgus, Ziemeļamerikas zona), saskaņojot rīcību un dzēšot senas robežas, tās pašas federācijas, savienības, valstis grīļojas iekšēji - no vietēju (un jaunu robežu) prasību sitieniem.

Kas te notiek? Visapkārt kūšājošā neapmierinātība, nepacietība, neiecietība - it kā būtu pamodies represēts bacilis, strauji apskrējis pasauli, pa ceļam izmetis grūti ārstējamas sērgas lipīgus variantus. Kāpēc tieši tagad? Daudzinātai kapitālisma 'uzvarai', reizē ar 'sociālisma' bankrotu, vajadzēja pavērt ceļu uz jaunu, miermīlīgu, labklājības pilnu laikmetu - vēsturnieka Fukujamas tvērienā, 'sadursmēs kaltas vēstures galu'; bet triumfējošais nezināsti ko iesākt um, jo ilgāk miņājās uz vietas, atklāj jaunas problēmas, tad nespēj (vai negrib) tās risināt. Varbūt atklāts tas pats vecais (kosmopoliti: nesmukais, bistamais) 'nacionālisms' - kuŗu pat ar terrora palīdzību nespēja likvidēt Marksa teoriju praktikanti; tas nogaidījis visam pāri stāvošā atomkaŗa draudu novēršanu, lai no jauna pieteiktu savu skarbo 'es' un 'man'. Lai to atšķirtu no 'tu' un 'tev', tā neiespējamu, nevēlamu padarot 'mēs' un 'mums'. Nav vairs kopēja ienaidnieka, kopējas nelaimes. Ir tikai parastais, vēsturiskais, tuvais, apskaužamais, ienistais. Ideoloģiskiem strīdiņiem norimstot, uzpeld vecie rēķini.

Saka: *separatisms*. Nosprausta atšķirība. Atdalīšanās. Tiekme saraut saites ar attālu 'centru', nokratīt svešu kārtību, reliģiju, valoŗdu, ievest pašnoteiktu dzīves ritmu un seju. Tā arī mēs: 'būt kungiem savā zemē' (lai gan par lozunga praktisko nozīmi Latvijas un trimdas tautieŗu domas šodien manāmi dalās). Tātad: nost padotību, uzspiestus noteikumus; lai nāk neatkarība, lai kāda tā būtu! Savu ceļu, savu dziesmu.

Protams, te steidzīgi jāatgādina separatisma jēdziena izmantošana citos nolūkos.

Ja krievs, piemēram, centās bijušās padsavienības sastāvdaļu *neatkarības atgūšanu* notēlot kā separatismu, kas draud 'stabilitātei' (resp., padomijas un, tālāk, pasaules 'kārtības' pastāvēšanai), pat demokrātiskai attīstībai, tad trāpīgi pareiza bija Lietuvas atbilde: nekad 'brīvprātīgi' padomijā neiestājamies (tātad, neprasām no tās 'aiziet') un, ja kas draud stabilitātei, demokrātijai, tad ar varu uzstādītas imperijas tieksmes rīkoties pēc patikas, izejot no savām, t. s., 'interesēm'. *Brīvības un neatkarīgas valsts iekārtas atjaunošana nevar būt separatisms*. To gan var uzlikt muļķiem (rietumos) kā biedēkli.

Tādā ziņā kuriozi nelaimīgs reiz bija Gorbačova mēģinājums Kanadas ciemos salīdzināt Baltijas un citu padomijas 'provinču separatismu' ar Kvebekas tieksmēm. Lidlauka preses konferencē toreizējais ministru prezidents Mulronijs (Mulronej) viņam atgādināja, ka 1) Kvebeka pirms 100 gadiem *brīvprātīgi* iestājās Kanadas konfederācijā un 2) ja vēlas, demokrātiski nobalsojot, var tāpat izstāties -

lēmumam principā partneri nepretosies (Nemāci vēsturi, Miŗa, nemeklē ņejienes likstās līdzības, drizāk pats apdomā ko darī un rikojies pienācīgi!). Kaut kāda sadziedāšanās, laikam, tomēr bija notikusi: Kvebekas aktivisti arī skandināja 'Baltijas piemēru'; kad viņiem publiski lika palasīt vēsturi, čechu-slovāku gājiens (gan ne slovāku slidoŗsais dzīves standarts) izrādījās piemērotāks.

Tātad, varētu teikt: *tie, kas reiz brīvprātīgi apvienojies, var arī vēlāk bez liela trokŗņa ņķirties*. Piem., Apvienotā Arābu republika. Tādu piemēru nav daudz. Otrādi: *ar varu 'atbrīvotais', pievienotais, aneksētais, iekāŗotais vienmēr prasīs savu neatkarību*. Izjuks plikas varas, personīga magnetisma, baiļu un/vai ideoloģijas vaŗās kaltas valstis, imperijas. Piem., Austro-Ungārija, Jugoslāvija; Aleksandra Lielā, Romas, lielvācu, padomijas reŗimi. Bet tas nav separatisms. Drizāk - dabīga devolūcija.

Tieŗa padotības nokratīŗana ir cita un ne vienmēr viena un tā pati lieta. ASV vēstures grāmatas runā par 'revolūciju' un 'atbrīvoŗanas' kaŗu, lai gan toreizējās 13 piejūŗas pavalstis gandrīz tukŗā kontinentā ne tik daudz uztraucās par abstraktām tiesībām, kā angļu parlamenta uzspiestiem nodokļiem. Sprādziens: muitotas tējas iemeŗana Bostonas ostas ūdeņos - ne gluŗi Bastiŗas ieņemŗanas kalibra moments. Tālas angļu un franču kolonijas pēc II pasaules kaŗa pieteica *neatkarību*. Bet tādu valodas, reliģijas, kultūras ziņā atšķirīgu, ilgi izmantotu kopienu (lielākoties: atseviŗku tautu) dabisks gājiens uz *paŗnoteikŗšanu* (vietumis arī: pilngadību) nav separatisms, it īpaŗi, ja paturētas simboliskas saites, piem., 'Commonwealth' vai 'Francophonie' paspārnē. Neatkarīgā Kanada arvien naudas zīmēs izmanto Anglijas karalienes Elizabetes attēlu. Nostalģija? Kas paliekoŗaks? Cik ilgi vēl (Austrālijas 'republikas projekts' izraisa dzīvas debates!)? Turklāt, ja administratīvu groŗu vietā stājas ekonomiska sadarbība, ja bijuŗsais kolonists izveido tādu kā 'morālu aizgādniecību' (manāmas parādības Francijas tieksmēs) - kā to lai sauc? Modernās Hongkongas apzīmējums bija vistrāpigākais: 'kroņa kolonija'.

Varētu teikt: *kolonijas gājiens uz neatkarību nav separatisms*, tā ir normāla attīstība. Tā - gandrīz vai visa Dienvidamerika, atvadoties no Spānijas, Portugāles. Indonēzija - no Holandes. Indija - no Anglijas. Arī radu saimē: somi un norvēģi nokratīja zviedrus, islandieŗi - dāņus (tikai 1944. g.). Aizgādnī, izmantotāju izraida. Nedabīgi būtu tādu ielūgt, paturēt. Latvieŗi divi reizes ņai gadsimtā noraidījuŗi guberņas statusu, bet runa vienmēr bijusi par neatkarību, nevis kaut kādu 'separatismu'. Reiz nobriest apziņa, ka 'mēs' to tā negribam, kā 'viņi', ka ceram un ka varam citādi, ka mūsu tieksmes krasi atšķirās no 'pieņemtām' tieŗi tāpēc, ka mēs tās neesam pieņēmuŗi - vējŗ burās.

Kvebekas gadījumā stāvokli sareŗģi vēsture un pagājuŗsais laika posms: rajons bija Francijas kolonija, kuŗu iekāŗoja un pārņēma angļi (1756-1763), vietējo valodu un reliģiju tomēr neiznidējot, paturot arī iegājuŗus civillikumus; Kanadas konfederācijās (1867. g.) vēlāk izveidojās angļu imperijas paspārnē; praktiski, pēc II pasaules kaŗa Kanada 'atļaujas' no Anglijas vairs neprasa, bet savu atšķirīgo kļavas lapas karogu un valsts himnu ('O Canada' 'God Save the Queen' vietā) oficiāli nosprauŗ, resp., tikai 1965. un 1980. gadā; 1976. gadā Kvebekā pirmo reizi ievēl separatistu *Parti Quebecois* (PQ) valdību, kuŗa kā mēŗķi piesaka provinces izstāŗanos no Kanadas, neatkarīgas valsts izveidoŗanu; provinces balsotāji tādu gājienu 1980. g. referendumā noraida ar, apm., 60:40 procentu vairākumu - bet momentā spilgti iedzīvojas 2 temas: 1) franču iz-

celsmes nacionālisti pārmet citiem 'nodevību', resp., 'imigrantu' balsis *striņojušas veselās tautas pašizteiksmi*; 2) PQ vadonis Renē Leveks (Rene Levesque) 22. maija vakarā, nepatīkamo referendumu rezultātu sagremojis, saka - "Līdz nākamai reizei!".

Šis 2 temas - citi mums sasējuši rokas, līdz nākošai reizei - vienmēr atkārtojas 'suverēnistu' strāvojumos un kā blakus parādību (neapmierinātie saka: taktisku ieroci), izraisa terroru, bruņotus konfliktus. Tā, piem., iru 'republikāniskā' armija, kurdu un tamilu partizāni, basku spridzinātāji, FLQ (Front de Liberation du Quebec) slepkavas. Saka: 'vēsturi raksta uzvarētāji', un daži aizvakara teroristi - piem., žīdu *Irgun* un palestīniešu PLO vadopi - ir šodienas 'brīvības cīnītāji', valstsvīri. Viņu asiņainos darbus visādi attaisno, romantizē. Tas, re, bija neatkarības 'avangards'!

1982. g. Kanadas augstākā tiesa noraida provinču protestu, ka federālā valdība nedrīkstot viena uz savu roku rīkoties, un Ministru prezidents Trudo organizē svinīgu konstitūcijas (British North America Act) repatriāciju no Anglijas parlamenta, reizē tai pievienojot jaunu pilsoņu tiesību chartu. Tomēr Kvebekas PQ valdība šo likumdošanas projektu neparaksta, resp., isteni 'kanadiskas' valsts pamatu likšanā atsakās piedalīties. Lai arī Kvebekā Liberāļu partija nomaina PQ, atkārtotas sarunas (Mičezera - Meech Lake - un Šarlotaunas - Charlottetown - projekti) nespēj panākt konstitucionālu vienošanos. Līderu salīgtu Šarlotaunas paktu nodod referendumam; to noraida Kvebekā tāpēc, ka provincē piešķirts 'pārāk maz', bet citur Kanadā tāpēc, ka tai solīts 'pārāk daudz'. Viena maizes rīciens - cita mielasts! Katru gadu Kvebeka pabalstos no centrālās valsts kases saņem vairāk, kā tai nodod. Tās acīs lecošs 'profitabls federalisms', pretenzijām blakus, daudziem apnicis - kamēr kvebekieši saka: mums pienākas vēl daudz kas. Praktiska tema: *par cik centrālā valdība drīkst noteikšanu atvēlēt rajoniem - un vēl pretendēt uz kopēju valdību?* Kvebeka visumā, prasa stipri autonomu iekārtojumu varas sadalē (piem., pilnu noteikšanu kultūras, imigrācijas, izglītības, darba valodas, lokālekonomijas un citos jomos), bet federālā valdība un citas provinces nevēlas tai piešķirt 'īpašu statusu' (Special status), kuŗu dažš labs jau dēvē - defakto separatisms. 1994. g. septembrī Kvebekas balsotāji atkal dod uzticību PQ; tās vadonis Žaks Parizo (Jacques Parizeau) sola otro neatkarības referendumu šogad (1995. g.). Līdz ar jaunu paaudzi, Leveka pieteiktā 'nākošā reize' ir klāt.

Instruktīvs - mums labi saprotams, pat simpātisks - ir galvenais Kvebekas separatistu arguments: *neatkarība nepieciešama mazās, atšķirīgās tautas* (~ 6 miljoni) *pastāvēšanai* 'svešā (300 miljonu angļiski runājošu) jūrā'. Citas izejas nav: tai jācinās, pašai jānosaka savu likteni! Vissekmiģāk tas iespējams ar pilnas valstības 'instrumentiem'.

Tam tūlīt cērt preti: jā, draugi, bet līdz šim bez federālās sistēmas, franču valodas garantijām, pabalstiem, televīzijas+radio franču valodā *visur* Kanadā, utj., 'apdraudētā' tauta sen būtu asimilējusies, kā piem., Luiziānā no Akādijas izraidītie franču kolonisti (akādieši - Acadiens; keidžuni - Cajuns). Saka: jūs jau tā esat apbrīnojami stipri, esat panākuši, t. s., 'revanche des berceaux' (šūpuļu atreibību, vairošanos), nav vairs par pastāvēšanu ko uztraukties, vai nederētu beidzot atmest notrito 'je me souvenirs' (es - ar aizspriedumiem - atceros) lozungu, domāt par nākotni? Ja paskatās nopietni, vēsi, vai aiz suverēnitātes 'potēšanas' nevar sataustīt šauru akadēmiķu-žurnālistu-varaskāro kliķi, kuŗa 'kiedz neatkarību', bet savus bērņus sūta skolās ārzemēs, lai tos sagatavotu jauna veida

virskundzībai? Un par to 'tautu' tālāk: sondāžas rāda, ka tās vairākums arvien domā, ka neatkarība nesvītros Kanadas pases paturēšanu, Kanadas dolāra lietošanu, ka ekonomijā nekas nemainīsies! Kas tā par maldu 'neatkarību'? Kādēļ lai tādu pieļautu tie, no kuŗiem paredzēta šķiršanās? Mazliet rupjāk: ja pamestu, iekārotu franču kolonistu un pēcnācēju kopienu prasa pieņemt kā 'tautu', kā var līdzīgs gods izpalikt Kanadas isteni 'pirmām tautām' - indiāņiem, inuītiem - kuŗām Kvebekas PQ valdība liedz līdzvērtīgu pašnoteikšanu, savu separatismu? Par cik te darbojas nacionālisms, par cik šovinisms, plīks rasisms, no koloniālisma iemantotā mentalitāte?

Emocionālāk: kāpēc vienas valodas 'aizstāvēšana' nozīmē - tiesību ierobežošana tās nelietotājiem? Provinces likums #101 liek imigrantiem iet franču valodas skolās, darba devējiem 'strādāt franciski', aizliedz citu valodu veikalu izkārtņēs, uzraudzību uztic, t. s., 'valodas policijai' un praktiski nosaka, ka tikai 'pareizi dzimušie' var kandidēt uz valdības un provinces ierēdņu posteņiem. Tāda politika ikdienā skaŗ dzīvus cilvēkus nevis šifrus, lai kā tiepts, ka abstrakts 'kopējais' svarīgāks. Tā ir atreibība par pagātņi, kuŗu nevar mainīt. Vai brīnums, ka daudzi provinci un tās nemitīgo strīdīņu gaisotni ("līdz nākošai reizei") atstāj - līdzī ņemot inteligenci, kultūru, kompetences, firmas utt.? Ka Kvebeku Kanadā imigranti uzskata kā visnepatīkamāko gala punktu? Ka provinces ekonomija klibo? 'Ultratīrai' pastāvēšanai, lai cik tā būtu ideoloģiski patīkama, ir sava cena. Te latviešiem būtu daudz kas pārdomājams.

Starplaikā nevar teikt, ka Kvebekas intereses 'federālā līmenī' nav aizstāvētas. Ir, ar uzviļām. 4 no pēdējiem 7 Kanadas Ministru prezidentiem nākuši no Kvebekas; šie režīmi provincē piešķīruši prāvu labvēlības projektu birumu, smalku tās vēlmju ievēribu. Nekas, politiķus, kuŗi dodas uz galvaspilsētu Otavu (tur lai darbotos 'no iekšienes') pie 'nacionālistu kamīniem' (presē) nicinoši nosauc 'vendus' (uzpirktie). Laikam, viņus samaitājis momentā iespējama, praktiskais - un ar to nepietiek. Kuriozāks fakts, ka abās reizēs, kad provinci ieņēma separatistu PQ, federālo valdību vadīja kvebekietis! Ari tas neapmierināja. 1993. g. vēlēšanu rezultāts uz Otavu sūtīja papildus suverēnistu BQ (Bloc Quebecois) deputātus (tie, re, nebija 'vendus', lai gan, parlamentā ieejot, nodeva solījumu aizstāvēt Kanadas konstitūciju; dubultstandarta ironija paštaisniem vienmēr izpaliek: BQ un PQ mērķis ir tas pats - Kanadas *izjaukšana*). Tā debātes par Kanadas nākotni nemitīgi centrējas ap "Ko Kvebeka īsti grib?" jautājumu, praktiski izslēdzot citus, tik pat sāpīgus, piem., krīzi ekonomijā - un 'abos galos', liekas, galvenokārt runā kvebekieši viens ar otru. Daudziem tāda šaura miņāšanās uz vietas nes dusmas. Kā būtu, ja viena no Krievijas 21 'etniskām' republikām ar savām prasībām smagi ietekmētu visas federācijas nākotni un pārrunas vestu ar valsts prezidentu, kuŗš laimīgā kārtā būtu tautietis? Nesagaidīsim! Čēčenijas asinspirts parāda 'autonomijas' praktisko nozīmi krievu federācijā. Bet, ja Anglijas Ministru prezidents būtu skots un nopietnās sarunās ielaistos ar skotu neatkarībnieku partiju...? Nepārprotiet: te nav domāts varmācīgi izspiest slēdzienu, ka Kvebekas (un citu) neatkarības prasību pamatojumiem ir loģiski atspēkojumi. Tādu nav, un nevar būt. Loģikai debātē vispār nav vietas, ja ievērojam, t. s., angļu un franču 'domāšanas veidu' atšķirību: angļiskais nenoteiktu, neparedzamu nākotni rūpīgi veido soli pa solim, bet katrs solis pakāpeniski labi izdodas, izejot no iepriekšējā panākumiem, no drošiem pamatiem, no pieredzes; franciskais, savukārt, nosprauž tālu nākotnē sasniedzamu cēlu mērķi, ideālu un tad gājienam uz to izgudro lozungus, attaisnojumus, segumu, visu 'va-

jag būt' gaisa tiltu - uz praktiskiem iebildumiem (aizu zem kājām) daudz neskatoties. Angliskais prasa kompetences, franciskais - ticību (piem., brīvībai, vienlīdzībai, brālībai). Tātad: tuvplāns un lolojums. Inkrementālais un lēciens, iespējamais un iedomātais, aprēķināmais un apgaismotais, šķēršļu pārvarēšana un ideāla apjūsmošana - eļļa un ūdens. Jo cēlāks mērķis - vai būtu kas cēlāks kā neatkarīga valsts? - jo mazāk nozīmes pētījumiem, kartēm, legalitātēm, blakus efektiem, sekām, cenai. Reiz spilgti uzšķīlta, neatkarības lāpa vilina meklētāju, bet vieglu ceļu un automātiskus labumus nesola.

Separatisma dziņas otra puse varētu būt veselīga līdzsvara sataustīšana, kamēr vēl emociju plūdi pacietībai nav sakāpuši mutē. Jā, gribam 'pašnoteikšanu', bet - reiz plika citu virskundzība nokratīta - par cik simtprocentīgi pašu nosprausts virziens iespējams arvien ciešāk integrētā, savienotā pasaulē? Jā, gribam savus 'instrumentus', savas formas un iekārtojumu, bet kāda visam tam praktiska nozīme, vērtība starptautiskā sacensībā, mijiedarbē, līgumu un kompromisu bazārā? Jā, principā aizstāvam visu 'suverēno', bet par *savu* valodu un kultūru vispirms - bez tām neatkarībai nav nozīmes - bet vai nav jāsatiek, jāsaprot un jāizmanto vēl daudz citas pasaules parlamentos un tirgus vietās? Skaidrs, vajadzīgs ideāls - bet tam tūlīt pamatos jāliek apķēriba.

Separatisms nenokrit no gaisa. Nav runa par abstraktu teoriju, te izsaucāmu, tur ne, lai kā politiķi cenšas jēdzienu izmantot saviem nolūkiem. Separatisms dzimst pretrunās. Vispirms cilvēkam, un tad cilvēkiem kopā, jāapzin, kas viņš/viņa/viņi ir - un nav, kur pieder, kur ne. Normāls attīstības process. Pie piederības telpas ieejas ir jāmaksā: jāiepazīstas ar kopiena raksturu, tradīcijām, valodu un zināmā veidā 'jāpierakstās' uz līdzdalību. Piederību nepiešķir kā goda diplomu, 'par nopelniem'. To nevar uz savu roku un pēc patikas vienkārši pieteikt - tādai piederībai ir, apmēram, tik pat daudz nozīmes kā tukšai 'izcelsmes' rindai tautas skaitīšanas anketē. Piederība ir dzīva lieta un to noliegt, pamest ir sika pašnāvība. Lepnais, t. s., 'pasaules pilsonis' bez noteiktas piederības ir uzfrīzēts tūrists, intelektuāls migrants, kultūru pasmēlējs, nekas daudz vairāk. Savu raksturu pazaudējis, vai pārdevis, viņš citiem pārmet 'nacionālismu' - it kā tas būtu zemāks, bīstamāks dzīves veids. Skaudība?

Kad kopienam - kultūras nesējam, veidotājam - uzbrūk nesaprotoši, asimilējoši vai klaji nādīgi spēki (veikalnieciskums, ideoloģija, kolonisti, kaila vara utt.) atšķirīgas - taču savas! - valodas, kultūras aizstāvēšanas brīdi iedegas tāds, kā separatisms: instinktīvi sanākam un turpmies ciešāk kopā, no 'svešiem' norobežojamies, stiprinām savu balsi (Tāpēc atšķirības pieteikšana pamatos vienmēr saistās ar folkloru.). Jo skaitliski mazāks, izkaisītāks kopiens, jo mazāk tam instrumentu, jo grūtāk spiedienam pretoties. Praktiski, gājienam uz separatismu ir vairākas (pakāpeniskas) piestātņes; jēdziens ne vienmēr nozīmē vienu un to pašu; tam var būt lokālraksturs, nekas vairāk; tas tomēr var izjaukt valstis. Iedarbību nosaka apstākļi un protagonistu attiecības.

Diasporas situācijā, piem., iri, armēņi, židi, itāļi, ķīnieši u. c. tautības veido atšķirīgus sabiedriskus pudurus, savas organizācijas, pat pilsētu rajonus. Visu latviešu trimdas infrastruktūru (ar tās saimniekiem, aktivistiem) varētu uzskatīt kā zināma veida maigu separatismu. Tālāk, ja pieaug kopiena ipatsvars (skaitliski, ģeogrāfiskā koncentrācijā, ietekmē, līdzekļos utt.) un reizē, dabīgi, 'tautības apziņa', vairojas arī prasības: vajag savas valodas skolas, avīzes, raidījumus; aktīvāk jāpretojas 'svešām' pa-

rašām un vērtībām, jāgodina tradicionālo, jānokārto pāresības; vadošos posteņos jāieceļ lielāku proporciju 'savējo'; utt.. Kurdi un baski sāka ar līdzīgu sarakstu. Kāds būtu stāvoklis šodien, ja vismaz pa daļai, resp., no turku, spāņu puses, būtu bijusi pretimnākšana? Te parādās '*minoritāšu*' jautājums: par cik lai valsts piešķir atsevišķām 'tautību' grupām istu (ne simblisku) varu un noteikšanu - tā, lai tiktu apmierinātas pamatprasības, lai šie pilsoņi justos 'brīvi', bet tomēr tā, lai neizveidotos sveši, pat naidīgi 'augoņi' valsts 'ķermenī'? Atkal grūts līdzsvara jautājums - pie kuŗa nekautrējas pieberzēties dažādi aizgādņi (piem., franču murmināšana par Kvebekas 'tiesībām', krievu - par 'brāļiem' nekaunīgi apzīmētā 'tuvo kaimiņu' joslā).

Rietumos raiti attīstījusies, t. s., 'etniskā mozaika' - [Kanasdas politika, piem., deklarē: valsts ir 'divvalodīga' un 'multikulturāla' - bet arvien niknāk sāk skanēt kontra arguments: nost šo ilūziju. 'etnisko geto' mentalitāti, tā sadrumstalo pāri stāvošās pilsonības jēdzienu. Akli 'liberālā' (reizēm bēdīgi skaļā) atšķirību daudzinašanā, veicināšanā izjodzas kopdzīves, kopstandartu veidošana. 'Nelabvēlīgas maiņas' jānovērš: ASV dienvidrietumus uztrauc meksikāņu ieplūdums, izkārtnes spāņu valodā utt. - tik tālu, ka 23 pavalstis apsver, vai ir jau pieņēmušas 'angļu valodu kā vienīgu oficiālo' likuprojektus. Tātad, vēlāma imigrantu padevīga asimilēšanās. Pat ja tie būtu ar mieru, piem., turki Vācijā, korejieši Japānā, alžērieši Francijā - iespēju ne vienmēr piešķir; vairojas, t. s., 'iekšējie bēgļi', kuŗiem gan dod tiesības mītnes zemē dzīvot un strādāt, bet liedz sabiedrībā integrēties. Pēdējos pāris gados uzpeldējusi mežonīga tieksme tādiem 'svešiem' uzbrukt, lai arī to skaits būtu nenozīmīgs, prasības pieticīgas. Tikai sākums! Minoritāšu 'jautājums' drīz stipri saasināsies, jo ANO ziņo, ka patlaban 20 miljoni atrodas bēgļu ceļā - no dienvidiem un austrumiem ziemeļu, rietumu virzienā.

Redzamākas ir politiskas *autonomijas* prasības: savu parlamentu (skoti, reiz kelti-bretoni un korsikāņi Francijā, katalāni Spānijā), netraucētu noteikšanu vairākās (ar kultūru saistītās u. c.) pārvaldes sfairās (Kvebeka, Kanadas iedzimtie, Meksikas Čiapas indiāņi), utt.. Tāda 'autonomija' vēl nozīmētu (gan uz nenoteiktu laiku) salīgtu piedalīšanos kādā lielākā vienībā (Anglijas karaļvalstī, Kanadas federācijā), tās ārēju formu (naudas, pases, aizsardzības) paturēšanu; bet tā var arī būt brutāla ilūzija, kā, piem., Čečenijā.

Pēdējais solis: pilna neatkarība, sava zeme un valsts. Un tad - jaunas saistības no jauna sākuma.

Cik liels ceļa gabals jāmēro separatisma virzienā, lai *praktiski* panāktu nepieciešamo, t. s., 'brīvu elpu'? Līdz galam? Ja ne, cik plašai jābūt 'autonomijai'? Vai iespējams lēnām un ar labu gribu labot tagadējās sadzīves celtnes; vai tās pavisam jānojauc; vai jāprojektē kaut kas radikāli jauns? To katrai tautai pašai jāizvērtina. Liekas, ka tās, kuŗas jūtas stipras savā kultūrā, par separatismu pārāk neuztraucas; tās, kuŗas nejūtas drošas, vienmēr meklēs vainu pie 'svešiem' - un sev piespriedīs īpašas privilēģijas.

Pilsoņiem, savukārt, jāuzmana bīstama politiķu spēlēšanās ar suverēnitātes simboliem. Vispirms, atšķirīgai kultūrai jābūt, tikai tad to var 'aizstāvēt' - viss pārējais ir plika varas sadale. Vai esam savā kultūrā dzīvi un droši? Vai to sargā un ciena valsts iestādes, iecelti un ievēlēti atbildīgie? Savas tiesības un varēšanu vairojot, neliegsim līdzīgas iespējas citiem un neizolēsimies tik tālu, ka sadzīves ceļos paliekam kurli un mēmi: *katra* grupa cilvēces raibā kopienā ir 'minoritāte'. Jā, skaidrs, neviena tauta ilgi necietīs izmantošanu - lai to 'jaunie laiki' izravētu kā indiņu nezāli! - bet to nenokratisim, savukārt, citus izmanto-

jot. Vai tiešām drikst, kā reiz minēja kandidāts ASV prezidenta amatam Barijs Goldvaters (Barry Goldwater), vērtību aizstāvēšanā spert ekstrēmus soļus? Ko tādi, dienas beigās, liecina par mūsu vērtību...vērtību? Kad pieņāks rēķins? Cik ilgi būs jāgaida reakcija? Ja ne atriebība?

Rietumos, visubeidzot, briest jauna veida separatisms: individa no sabiedrības, pat no vides. Darbs, steiga, organizācijas, datortiklu veidotā 'blakus istenība' (virtual reality), televīzijas plūdi, mākslīga balss telefona sarunas otrā galā, 'ātrais ēdiens', 'atomizētā ģimene', divdesmit četras stundas dienā nepārtraukta pasaules trauksme un darbība, neatsaucīgas valdības, igni ierēdņi, mafijas, akli varas darbi - viss tas, un vēl vairāk, cilvēku nobīda ielenkumā, liek viņam meklēt patvērumu, mudina norobežoties, samazināt risku, saraut saistības. Atsvešina. No kā? No piederības, piedalīšanās. Tātad, proporcijas. Runājam par 'izdzīvošanu' it kā patēriņa pilnai laika nosīšanai būtu īpaša nozīme. Bieži vien pat tradicionālais - sabiedrisku vienību pieteiktais - separatisms liekas svešs un vecmodīgs.

Kā var aicināt labot sabiedrības (provinces, valsts utt.) problēmas, ja tās parasti notiek citur, 'citiem'? Kāda mums daļa, ja kaut kur tālumā noliedz, izvaro, slepkavo, dedzina? Aktivisti un politiķi piedzīvo neredzēti grūtus laikus publiskas domas 'mobilizācijas' ziņā - gājieni izdodas tikai tad, kad nelaime laužas pašmāju durvis (Kaimiņu ar automātisku ieroci nogalina no cietuma pirms laika izlaists noziedznieks, pazūd bērns ceļā uz skolu, citas valsts kuģi izzvejo piekrastes pēdējo silķīti, svešinieku ķildas apdraud lētu benzīna piegādi, paaugstina cenas medikāliem pakalpojumiem, slēdz vietējo fabriku, apgānīts mūsu karogs, beidzot galīgi izgāžas pie publiskās siles pārāk ilgi barojies politiķis...). Tik tālu esam notrulināti. Ievēribā izvēlīgi. Mēs jau *apziņā* esam *iekšēji* separatisti. Tā - vieglāk, ātrāk. Un tāpēc demagogi no skaļākas sūdzības var viegli, ātri uzkurināt lētas, iznīcinošas dusmas.

Pirms 44 gadiem Kanadas Maseja komisija (Massey Commission on National Development in Arts, Letters and Sciences) teica: "Ja mēs, *kā tauta* (pasvitrojums mans - J. M.), rūpējamies par aizsardzības (defence) problēmu - ko tad, varam prasīt, isti aizstāvam? *Mēs aizstāvam civilizāciju, tās mūsu daļu, mūsu pielikumu tai...* elementus, kuŗi civilizācijai piešķir raksturu un nozīmi. Būtu pretrunīgi aizstāvēt to, ko nevēlamies stiprināt un bagātināt, to, ko pametam izputināšanai... (un) ne uz mirkli neesam aizmirsuši ārkārtas (Paramount) vajadzību stiprināt iestādes, kuŗās sakņojas mūsu nacionālais garastāvoklis un nacionālā kopība (integrety)... (Tātad, skaidrs)... Mūsu militāro aizsardzību jāpadara drošu; bet mūsu kultūrālās aizsardzības posteņi tik pat (steidzīgi) prasa nacionālu ievēribu; šos divus nevar izdalīt." Principā stāvoklis nav mainījies.

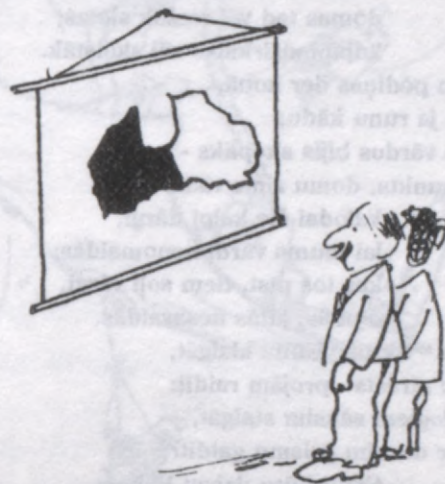
Makrolīmenis: veselīga tauta neizvēlas dzīvot kā citu izmantota izejviela, bez atšķirīgas kultūras un savdabīgas attīstības; neapsvērti ideju un pakalpojumu piedāvājumi to neaizrauj. Katrai tautai vajadzīga droša sava veidošanās telpa, kur sataustāma pagātne un sapņojama nākotne, kur krustgunis stāv ne vien patīkamais, bet arī nepieciešamais. Tādas telpas nošķirtība, iekšējā rakstura galvenās līnijas un aizstāvēšana, gribot negribot, ir separatisms - kuŗa formas un attiecības tekoši jānosprauž sarunās ar dalībniekiem un kaimiņiem. Tas ir kopējs darbs, bez garantijām, bez gala.

Mikrolīmenis: pārkarsētas tehnoloģijas ('high-tech'), korporatisma, bloktirgu, saistību un savienojumu laikmetā, masu-viskas ietekmē, parastām robežām izplēnot, tikai stipri izvēlīgs, radošs, *personīgs* kultūrālais ('high-touch')

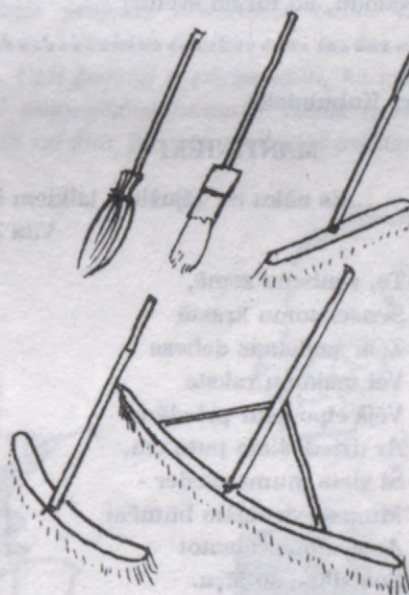
- iekšējs, meklējošs, vēsturē piederību un atzinumus smēlies separatisms, no kuŗa var apzināti iziet un piedalīties atšķirīgas, dzīvas sabiedrības veidojumos - iezvanis jaunu ritu. Tas ir veselīga individa pienākums, pienesums civilizācijai. Arī te nav vietas formulām, noteikumiem, vieglīrēm vai gataviem atrisinājumiem.

Dot lepnu, atšķirīgu savu vienmēr mainīgam, topošam kopējam. Tādu nākotni, viens otram blakus, iezvanīsim reizē - vai neiezvanīsim nemaz. □

KURP EJAM?...

Ja šo trekno pusi pārdod svešiniekiem, ko tad iesāks paši?

Cinītājiem Latvijā vajadzīga jauna slota (Jaunas slotas paraugi)

Ola ar plaisām

Nikolajs Kalniņš

SARGĀSIM VALODU!

Bez pieturzīmēm, lieliem burtiem
valoda tiek aplaupīta:
vārdi maldās, nezin, kur tiem
dzīves vieta ierādīta.

Katram dzimumdiena nāk mums
nemaināma, tikai viena:
lielais burts ir mūža sākums,
teikumam tā dzimumdiena.

Kommats, šķirējs, rātnus dara
vārdus, ja tie pārāk steidzas;
punktam dota tāda vara:
ar to vienmēr teikums beidzas.

Bet ja punkts par stipru šķietas -
semikols var viņu aizstāt -
domas tad vēl ciešāk sietas,
kopā iedzirkstas vēl skaistāk.

Kōls un pēdiņas der kopā,
atkārto ja runu kādu;
ja kāds vārdos bijis skopāks -
daudzpunkts, domu zīme rāda.

Valodai šie kalpi dārgi,
lai mums vārdi nenomaldās;
kas tos nist, tiem soļi vārgi,
domās, jūtās nesavaldās.

Neprāts - tik pēc jauna klaigāt,
kas sen atrasts - projām raidīt:
vai pa logiem sāksim staigāt,
un caur durvīm gaismu gaidīt?

Grūti būtu dzīvot klibam,
ja mums kāju amputētu;
kāpēc aplaupīt nu gribam
valodu, ko turam svētu?!

Artūrs Edgars Kubulnieks

MANTINIEKI

...Es nāku no gājušiem laikiem šurp...
Vita Ziverts

Te, senbaltu zemē,
Sensensomu krastā
Zem saulainas debess
Vai mākoņu raksta
Vējš elpo caur priedēm
Ar dziedošiem putniem.
Šī vieta mums pieder -
Mums - vienīgām būtnēm
Ar tiesībām mantot
Šos silus, šo jūru.
Mēs nedrīkstam atdot
Tos aizmūžus sūrus,
Kas dus mūsu smiltis
Kā gaisuši veļi
No kritušām ciltīm
Pie pilskalnu ceļiem
Viss, viss te mums bija
Un būs, gan tik ilgi,
Cik paaudžu mijā
Kā drosmīgi vilki
Mums naidīgās vētrās
Vēl turēties spēsim -
Tad būs mūsu sētas
Un lauki, un sēsīm.

Sveicinām visus lasītājus un līdzstrādniekus
ĢIMENES DIENĀ!

Redakcija

Vita Ziverts

TĒVU ZEMEI

Mūsu senču svētā zemē
Dien' no dienas vēlos būt!
Nomodā par viņu vienu
Visu mūžu Dievu lūgt. -

Kāpt tās kalnu padebešos
Un no augstēm tālēs sveikt:
zilos mežus, zelta druvas,
košas ziedu ielejas.

Dievs, dod mūsu latvju tautai
Godā celties, drosmiem būt
Līdz ar klaida tautas brāļiem
Nelokamu domu gūt:

Svētu turēt savu zemi,
Lai zobeni nenodreb:
Savai zemei, savai tautai
Brīvestību pasargāt! -

1995. gada martā.

*

MAZAJAM DRAUDZINĀM

Miļo bērniņ, klausī nu,
Ko tev labu stāstīšu:
Egle meža kupenās -
Visa balta mirgojas!
Zem tās zaķim pajumte,
Zaros - rudā vāvere.
Bet kad mēness parādās:
Viss - sidrabā starojas! - - -
Zvaigžņu pulki spīguļo,
Arī tevi ielīgsmo!

Ja nu miedziņš acis vērs,
Sapnītš tevi aši tvers:
Vedi līdzī brīnišķā
Pasakainā valstībā! -
Čuč, tad mazo cilvēciņ,
Aizver acīņas tūliņ -
Tikmēr Muris dzirnas mals,
Ai, cik sapnītš būs tad jauks!...

Silvija Mežiniece

MANA MAZĀ MUĻĶA TAUTA

Mana mazā muļķa tauta,
Zilu jūras viļņu skauta,
Lielās tautas jūru daļa -
Mazai paliek debesmala.

Mana mazā muļķa tauta
Lielo tautu karā kauta,
Gudrās tautas laurus plūc -
Mazai asin's strūklām sūc.

Mana mazā muļķa tauta
Lielo tautu skrandās auta,
Lielās skaļi dziesmas stigo -
Pārkliedz latvju dainu ligo.

Mana mazā muļķa tauta
Senāk bērzu zaros kļauta,
Kaimiņzeļļi kokus skalda
Un pār viņas latiem valda.

Mana mazā muļķa tauta,
Kur reiz kupla druva pļauta,
Svešzemnieki miera vārdā
Bumbas krauj kā sienu zārdā.

"LIELĀ NEUZVARAMĀ"

No cikla pašsarunas

"Krievu izmisīgā vēlēšanās demonstrēt pasaules priekšā savu soļošanu, augsti cilājot zābakus, ir maniakala apsēstība. "Lielā neuzvaramā" vairs tikai spokojas nedaudzu fantastu galvās. Katrs, kas daudz maz spēj domāt un dzīvo pasaules notikumiem līdzī, jau sen ir aptvēris, ka tādas "lielās neuzvaramās" nav. Un nekad nav bijis," es saku un aizveru durvis.

Trūcīgi apbruņotie auganistāpi, slēpjoties kalnu šķirbās, sita "lielo neuzvaramo" kā pelavu maisus. Arī čēčeņu sīkā dūšīgā tautiņa spēja noturēties pretim "lielajai neuzvaramai", kas brutāli bumboja civiliedzīvotājus.

Tur, dzimtenē, dažs 50 gadīgas propagandas apstulbots vēl cerēja uz brīnumu. Gaidīja vēl atgriezāmiešos vecos laikus. Kad viss atkal sāksies no gala. Smagie brāķa tanki atkal dragās Rīgas ielās, kas nu jau daudz maz bija salabotas. Un lopu vagoni ar vēl pārpalikušajiem latviešiem rīpos uz tukšajām vergu darbu nometnēm, kur sadisti gaviļēdami pārņēms tos savā zināšanā.

Pagātnes atmiņas. Nākotnes sapņi. Vēl aptumšoja dažāda laba saprātu. Ne vien slepkavīga omonieša, bet arī dažāda fantasta, kas skaitījās vēl latvietis.

Sapnis par "lielo neuzvaramo" vēl neļāva dažam labam saskatīt īstenību. Būs, būs atkal privilēģētā dzīvošana un dzīvošana. Būs atkal veikali, kur varēs iepirkties "par brīvu". Būs bāri, izpriecu nami. Būs cilvēku spīdzinātavas un mocītavas. Kas gan šo brīnišķo sapni partijas funkcionāram drikstēja liegt. Un dažs latvietis, kas nicināja Pattonu un cildināja "lielo neuzvaramo" klusībā arī sapņoja šo sapni.

Atjēdzaties, apsēstie sapņotāji. Izstripojiet no saviem partijas laiku romāniem un sacerējumiem jēdzienu "lielā neuzvaramā". Vārdu lielā varat paturēt, jo bars, masa, tiešām, ir milzīga. Liela. Pat zvērigais Sadams kādreiz sajūsminājās no lielas masas un aicināja to sev palīgā. Gorbačs ar sajūsmu atsaucās. Ar vienu roku turēdamies pie Buša svārka, ar otru ieķēries Sadama Huseina stērbelēs.

Gorbača speciālisti raka primitīvus aizsprostus Huseina zemē. Kaņaspēku pazemes novietnes. Gatavojās uz gadiem ilgu ierakumu kaķu. Pēc Pirmā Pasaules kara parauga krievu kara stratēģi bija aizmirsuši, ka šis ir jaunas tehnoloģijas laikmets.

Kad primitīvie ierakumi izrādījās nederīgi, Gorbača kara stratēģi ķērās pie sava ierastā līdzekļa - dedzināšanas. Varenī dega eļļas akas. Dūmi un liesmas koda acīs arī pašiem dedzinātājiem. Dzēšanas speciālisti, atsaukti no citām zemēm, visu to godam apdzēsa.

Krievu padomi atkal izrādījās nederīgi.

Kas tā velns krieviem par nemodi. Ja citādi nevar uzspiest pasaulei savus padomus, krievs ķēras pie spīckas. Tā jau tas bija tur, dzimtenē. Nodedzināja centīgo ļaužu iekoptās saimniecības, un cilvēkus prom uz spīdzinātavām. Un pasaules gudrie lavēlīgi noskatījās, kā mežoni ārdās. Un apjūsmoja mežoņu lieliskos panākumus. Un deva tiem maizi un ieročus. Kauna pilnā mežoni uzvara. Bez uzvaras.

Un tagad vēl Klintons un Kristofers krokoja pieri un nevarēja izdomāt, kā rīkoties. Braukt vai nebraukt, skatīties kā "lielā neuzvaramā" demonstrēs savu soļošanu, augsti cilājot zābakus. Varbūt beidzot arī līdz Klintona smadzenēm būs aizirusies kripata saprāta. Un viņš apjēgs, ka tādas "lielās neuzvaramās" nekad nav bijis un nebūs.

Pasaules gudrie, kā muļķi, tur sēdētu tribīnēs pirmajās rindās un skatītos Jeļcina safabricēto izrādī. Un Pattona gars tupētu uz Kremļa kupola un neticīgi sūpotu galvu. Kā tas varēja notikt, ka vēl tagad, pēc 50 gadiem pasaule nav atjēgusies. Pattons to visu labi izdomāja 5 minūtēs, ko pasaules gudrie nespēja aptvert 50 gados.

Pattona gars smīnēdams aplūkoja sabiedroto spoku kompāniju. Tur tācu pirmajā rindā tribīnē braucamā krēslā sēdēja plānprātīgš Ruzvelts, gaŗo cigaretes iemuti rokā svārstīdams. Un nodevīgais Trūmans, kas noorganizēja atentātu. Pattona gars pamāja Trūmanim. Tas kaunīgi aizslēpās aiz Rūzvelta braucamā krēsla. Un tur bija arī Čerčils ar cigāru zobos. Kā nu bez tā. Un, saprotams, arī slepkavīgais ūsainis.

KURP EJAM?...

Nevienam nav skaidrības, kā 21. g. s. amerikāņu gigantiskais projekts sekmēsies mūsu tālākā kaimiņa izmantošanā. Skaidrs ir tikai tas, ka tas izmaksās ap 4 biljonus. Paši ģeologi ir pārliecināti, ka mājās pārveidošot dārgākās akmepogles pasaulē, kuŗas neviens nevarēšot iepirkt. Tā vai šitā, par visu to būšot milzīgs prieks.

Mūzikas profesors un diriģents Alfreds Štrombergs, Toronto, Latviešu Tautas Augstskolas latvisko zināšanu semināru ietvaros nesēn uzsāka informatīva cikla lekcijas par mūsu pagātnes mūziķiem pagājušā gadsimtenī un viņu gaitām starptautiskā arēnā. Ed. Keiŗa šarŗs

Profesora Dr. Viļņa Šveica pirksts viņa nesēnā lekcijā Toronto, kas izvēdināja iestāvējuŗu gaisu.

Es atveļu durvis un saku: "Visa neliešu kompānija ir atkal kopā."

"Kā gan citādi," es saku.

Un minstinos. Brauks Klintoni. Nebrauks. Un ko darīs latviešu vadoniši? Brauks. Nebrauks. Brauks. Nebrauks.

Latvieši nav muļķa tauta. Varbūt vienīgi kāds galīgi apsēsts krievmilis tur, Maskavā, gribēs vēl skatīties Jelcina sataisītos pekstiņus.

Vai Jelcinam izdosies sadzīt pasaules gudros kopā uz savu soļošanas inscenējumu. Nu, taču beidzot dažā stulbā galvā bija uzaususi atziņa, ka Pattonam bija taisnība, kad tas Otrā Pasaulē kara beigās vēlējās sadzīt mazvērtīgos karotājus atpakaļ viņu robežās. Un tā aiztaupīt paverdzinātām tautām 50 moku pilnos verdzības gadus.

Ja vien pasaule uzklausītu Pattonu. Ja vien titīgā pasaule uzklausītu tālredzīgo Pattonu.

Un es rakstu dusmīgu vēstuli šīs zemes prezidentam:

"Your ancestors. Your progenitors are responsible for the death of my brothers. Think about that, Dear Billy. You son of a bitch."

"Jā, es esmu dusmīga," es saku un aizveļu durvis.

"Dusmojies vien", es sev saku. "Neievēro nosodītājus. Neņem vērā liekulīgos mudinājumus, aizmirst un piedot. Tavam brālim kojotes pārkoda dzīvības āderi. Tev ir tiesības dusmoties." □

LATVIJA NAV NABADZĪGA VALSTS

Latvijas delegācija ANO sociālās attīstības konferencē Kopenhāgenā.

No 6.-12. martam Kopenhāgenā notika ANO rīkotā valstu vadītāju tikšanās, kas bija veltīta sociālajai attīstībai. Konferencē piedalījās ap 13 000 delegātu un vairāki tūkstoši žurnālistu no visas pasaules. No Latvijas ar referātiem šajā konferencē uzstājās Valsts prezidents Guntis Ulmanis un sociālo lietu valsts ministrs Vladimirs Makārovs. Konferencē dalību ņēma Valsts prezidenta padomnieks ārlietu jautājumos Avairs Markots, Ārlietu ministra padomnieks Atis Bērtulis, Latvijas misijas ANO vadītājs Aivars Baumanis, Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja Ludmila Kuprijanova, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji: Latvijas Bērnu fonda priekšsēdētājs Andris Bērziņš, Nacionālo kultūras biedrību asociācijas priekšsēdētājs Rafi Haradžanjans, Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekle Maija Kūle un citi. Parāleli oficiālajai ANO konferencē, kas notika Bella centrā, Holmenā, bijušajā ASV jūras kara spēku bazē Kopenhāgenas nomalē, noritēja pasaules nevalstisko organizāciju (non-governmental organizations: NGO) forums. Mēs, nevalstisko organizāciju pārstāvji, bijām akreditēti abās vietās: gan Bella centrā, gan Holmenā, tā ka radās iespēja salīdzināt abās vietās notiekošo.

NGO pasākumi noritēja 10 dienas. Notika dažādu pasaules kultūru reprezentācijas koncerti, lekcijas, diskusijas. Programmu mainīja katru dienu, jo daudzi pieteiktie pasākumi nenotika. Tos aizvietoja ar citiem vai vispār nebija nekādu paziņojumu par dienas kārtību. Tas, protams, apgrūtināja NGO foruma veiksmīgu norisi.

NGO foruma mērķis bija parādīt nevalstisko organizāciju pieaugošo nozīmi mūsdienu pasaulē. Tas saskanēja ar ANO konferences kopējām atziņām. Piem., ASV viceprezidents Alberts Gors paziņoja, ka ASV ārvalstīm domātās palīdzības lielāko daļu novirzīs ar neatkarīgu organizāciju un aģentūru starpniecību, lai novērstu valstiski birokrātiskos kavēkļus un padarītu ciņu pret nabadzību efektīvāku un atbilstošāku cilvēku patiesajām vajadzībām. To pašu teica arī ASV pirmā lēdija Hilerija Klintone. ASV apsola 10 gadu laikā piešķirt 100 milj. dolāru nevalstiskajām organizācijām sieviešu un meiteņu izglītībai. Šāda tendence - vērsties ar palīdzību nevis pie valstu valdībām, bet gan pie sabiedriskajām organizācijām kopumā atspoguļo būtisku tendenci mūsdienu pasaules attīstībā. Pasaule arvien vairāk sāk līdzināties cilvēku sabiedrībai, nevis vienkārši valstu sabiedrībai. Sabiedrisko organizāciju būtība un pienākums ir respektēt "mazā" cilvēka vajadzības, būt tuvāk viņam, palīdzēt un atbalstīt, kā arī likt šīs vajadzības saprast valstu vadītājiem.

Sabiedriskajām organizācijām Latvijā un ārvalstīs, tajā skaitā Latviešu biedrībām, būtu jāņem vērā šī jaunā izpratne par attiecībām starp valstu valdībām un nevalstiskajām organizācijām. Bez šaubām, gan PBLA, gan ALA un citas nozīmīgas latviešu organizācijas tika darījušas ļoti daudz, lai palīdzētu iegūt Latvijas neatkarību. Taču arī pēc politiskās brīvības iegūšanas Latvijā darāmā vēl ir daudz. Jāatzīst, ka Latvijā patlaban ir savairojies ļoti daudz organizāciju, kas nespēj skaidri definēt savus mērķus, apkaņo viena otru un tā vien šķiet, ka to pašmērķis ir nevis aizstāvēt sociālās intereses, bet gan apliecināt savu lideņu "dīzumu". Daudzas organizācijas neprot argumentēti runāt ar valdību, nesaprot, ko nozīmē dialogs un atšķirīgu viedokļu uzklaušanās. Tās bieži vien nezina, ko teikt pasaules nozīmīgo sabiedrisko organizāciju vadītājiem, kad tie viesojas Latvijā. Tāpēc nereti viedokļi par Latviju izskan nepārlicenošā un nekompetentā formā. Atšķirībā no trimdas latviešu organizācijām, kas veidojušas demokrātiskās sabiedrības ar attīstītu dialoga kultūru, vietējiem latviešiem šādas pieredzes nav. Tāpēc sabiedrisko organizāciju intelektuālās kultūras paaugstināšana varētu būt viens no svarīgākajiem Latvijas sociālās attīstības faktoriem. Saprotams, ka pasaules bagāto valstu valdības, piedāvājot savu palīdzību un atbalstu trūcīgajām valstīm, negribēs runāt ar mazām, kašķīgām un neko nepārstāvošām organizācijām un lideņiem, kas nespēj loģiskā formā saistīt divus teikumus. Tāpēc Latvijai ir ļoti svarīgi, lai pastāvētu spēcīgas nevalstiskās organizācijas, kas varētu pārstāvēt plašas sociālās intereses, kas nebūtu tiešā veidā atkarīgas no politiskās konjunktūras un lideņu ambīcijām. Rietumu pieredze rāda, ka 20. gadsimtā allaž nozīmīga vieta ir bijusi arodbiedrībām. Latvijā kopš PSRS arodbiedrību sistēmas sabrukuma to loma ir samazinājusies. Godīgi sakot, neviens tās vairs neņem par pilnu (arodbiedrības mazliet atdzīvojās skolotāju streika laikā), lai gan daudzi pēc inerces turpina maksāt biedru naudu. Nacionālās kultūras biedrības šķeļas, lai gan, loģiski domājot, labāk būtu nesadrumstalot spēkus. Apvienības un biedrības, kas pārstāv trūcīgos, sociāli atstumtos, tiek ļoti politizētas un, acīmredzot, vēl lielākā mērā nekā līdz šim tiks izmantotas pirmsvēlēšanu politiskajās spēlēs. Visi šie apstākļi sadrumstalo sociālās attiecības un traucē stabilitāti, vērā ņemamu sociālo struktūru rašanos.

Kā uzsvēra ANO konference, valstu attīstības pamatā ir jābūt mērķiem, kas ir augstāki par ikdienas politiskajām spēlēm un politisko partiju ciņu pēc varas. Sabiedrības attīstība ir jāskata plašākās dimensijās, izvērtējot cilvēku situāciju pasaulē, labklājības un nabadzības mērogus. ANO izprot sociālo attīstību kā iespēju katram valsts iedzīvotājam iedarboties uz savu valdību un izteikt savas vajadzības. Katrs cilvēks ir jānodrošina ar minimālām pamattiesībām: nebūt badā, dzīvot taisnīgā sabiedrībā, kur likuma priekšā visi ir vienādi, dzīvot bez bailēm tikt vajātam vai pakļautam noziedzīgām struktūrām. ANO konferences rezolūcijā atzīmēts, ka 20% no tās naudas, ko attīstītās valstis piešķir mazattīstītajām, jāizlieto sociālo jautājumu risināšanai. Pie tam palīdzību saņemšanai valstij no sava budžeta 20% jāatvēl sociālajai jomai. To ANO konference nosauca par "plānu 20/20".

Latvija iekļaujas šajā prasībā - 20% izlietot sociālajām vajadzībām un pat pārsniedz šos procentus, jo sakarā ar lielo pensionāru skaitu valstī, gandrīz puse no kopbudžeta tiek izlietoti sociālajām vajadzībām. Tomēr citi sociālās attīstības rādītāji - sociālā drošība, taisnīgums, invalidu aprūpe - pie mums nebūt neatbilst tam, par ko runāja ANO. Latvija vēl ir tālu no attīstīto valstu normālas dzīves standartiem un sociālās aprūpes līmeņa.

Avīze "Diena" par Kopenhāgenas konferenci rakstīja: "Latvijai ir maz cerību gūt līdzekļus sociālajai attīstībai no bagātajām valstīm." Tā tas patiešām ir, jo pēc ANO standartiem nabadzības robeža sākas zem ienākumu kopsomas - 230 dolāri gadā. Ja latūs, ko gada laikā Latvijā saņem visnabadzīgākie pensionāri, pārreķina dolāros, tad kopsomma, kaut arī nedaudz, ir virs nabadzības līmeņa. Raugoties no visas pasaules viedokļa, vajadzētu godīgi atzīt, ka Latvija nav visnabadzīgākā pasaulē. Lai gan grūti klājas pensionāriem, daudz bērnu ģimenēm, invalīdiem, bāreņiem, mazas algas ir skolotājiem, darbiniekiem medicīnas laukā, tomēr reāla bada draudi Latvijā nepastāv. Nevar situāciju Latvijā salīdzināt ar to, kas notiek Bosnijā, Čečenijā, Ruandā un citur. Domāju, ka daudzkārt sliktu situāciju pie mums nosaka nevis objektīvi apstākļi, bet gan pašu Latvijas tautas pārstāvju

mulķība un nelietība: vējā aizlaistie ārzemju kredīti, korupcija, nespēja tikt galā ar mafiju, prāta un uzņēmības trūkums. Tāpēc ANO foruma nozīmi nevajadzētu vērtēt tikai naudas izteiksmē. ANO Deklarācija par sociālo attīstību balstās uz humānu, individuālu cilvēka vēlmes un intereses izpaušanu, kultūru dialogu veicinošu filozofiju. Garīgām vērtībām un dzīves orientācijām, ko pasaules tautas pārstāvošā organizācija izvirza priekšplānā, ir jākļūst par dzīves īstenību Latvijā. Latvijas valsts politiskajā dzīvē prioritātei ir jābūt cilvēka labklājībai, brīvībai, demokrātiskajām vērtībām. Šo mācību visām pasaules tautām sniedz ANO dokumenti, tāpēc Latvijas iekļaušanās pasaules valstu kopsaimē un ANO konferences gala dokumentu parakstīšana pati par sevi jau ir nozīmīga kā sociālās attīstības orietieris. Negaidīsim palīdzību tikai no citiem! Strādāsim savā un tautas labā kopīgi - gan Latvijas, gan trimdas latvieši - un tad, cerams, arī Latvija kļūs par sociāli attīstītu zemi. □

Maija Kūle,

IZA Filozofijas un socioloģijas institūta direktre, Rīgā

GRĀMATAS/ŽURNĀLI

GRĀMATA IR POPULĀRA

M. Pipaste "Grāmata topošai mātei".

Ja mēs gribam, lai mūsu tauta dzīvotu un plauktu, mums pašiem ir jābūt par tautas dzīvo spēku, pašas tautas griba dzīvot ir jāveicina un jāatbalsta visur un vienmēr. Biežāk mums pašiem ir jābūt skaidrībā, kā saudzēt latvieša cilvēka dzīvību. Te daudz ko var darīt un veikt Latvijas valdība. Prioritāšu sarakstā uzņemta tautas veselību un izglītību. Nekas tāds līdz šim nav vēl noticis. Tāpat pašai Latvijas medicīnai ir jābūt skaidrībā par stratēģijas prioritāšu plānu. Tas pats attiecas uz katru speciālistu Latvijā. Turpmāk darbam ir nepieciešams un vajadzīgs stratēģijas prioritāšu plāns Latvijas medicīnai.

Lai nepiepildītos pirms 50 gadiem ārstu izteiktais pareģojums, ka latvieši Latvijā varētu būt minoritāte laika tecējumā, 1994. g. Amerikā iznāca rokas grāmata topošām mātēm un grūtniecēm - "Grāmata topošai mātei", 78 lpp. Autore Marga Kūle Pipaste, pēc profesijas žēlsirdīgā māsa un vecmāte. Profesionālo izglītību ieguvusi Kanadā McGill universitātē, Montrealā. Kopš 1991. g. viņa lasa lekcijas par grūtniecību un dzemdniecību žēlsirdīgām māsām, vecmātēm un ārstiem Latvijā. Šī grāmata kalpos latviešu sievietei, grūtniecei, mātei.

Šī ir pirmā rokas grāmata ārzemēs, kas parādījusies kopš 1953. gada, kad Prof. Dr. J. Āboliņš, visu iecienītais un pazīstamais speciālists dzemdniecībā un ginekoloģijā, izdeva Zviedrijā grāmatu ar nosaukumu - "Māte un bērns", 228. lpp..

"Grāmata topošai mātei" izdota mikstos vākos. Domāta praktiskai lietošanai un atmiņas atsvaidzināšanai, biežai šķirstīšanai. Grāmatu plauktā tai nav vietas.

Latvijā tā bija viena no populārākajām, un tiklīdz tā parādījās grāmatnīcās, to izpirka ātri. Nule iznākusi 3. izdevumā ar PBLA un Latviešu fonda finansiālu atbalstu.

Grāmata gaumīgi iedalīta 3 nodaļās: grūtniecība, gatavošanās grūtniecībai un dzemdībām un jaundzimušā aprūpe. Valoda plūstoša, teikumi īsi, lietišķi un saprotami.

Pirmajā nodaļā aprakstīti riski, rūpes, iespējamās problēmas grūtniecībā, kā arī iespējamie praktiskie izmeklēšanas veidi šajā periodā. Seko sīks apraksts par katru grūtniecības mēnesi ar norādījumiem un ieteikumiem, kā reaģēt un izsargāties no traucējumiem vai pat sarežģījumiem. Katra ārsta vizīte ir lietišķi aprakstīta un iztirzāta. Dzemdības un dzemdību 3 pārejas periodi aprakstīti viegli izsekojamā veidā. Pirmās 6 nedēļas pēc dzemdībām aprakstītas īsos, saprotamos teikumos. Seko izsargāšanās no grūtniecības pēc dzemdībām un ieteikumi par vingrinājumiem. Tēva līdzdalība visā grūtniecības laikā, kā arī dzemdībās vēlams un ieteicams, ja viņš to vēlas. Arī viņam ir jābūt sagatavotam dzemdībām.

II nodaļā rakstīts par gatavošanos grūtniecībai un dzemdībām. Lai mazinātu nezināšanu un izklaidētu bailes, nepieciešama sagatavošanās. Elpošana un vingrinājumi (vingrošana) ir svarīgi grūtniecībā, un tam veltītas daudz lapu. Ķermēņa stāja un elpošanas veidi un paveidi izskatīti. Sīks apraksts veltīts uzturam grūtniecības laikā. Kopīgi tiek izdarīti īpaši vingrošanas pa-

nēmieni, lai dzemdētāja varētu atslabināt un nodarbināt attiecīgos muskuļus dzemdību laikā, īpašu vērību veltot elpošanai, vispārējās un lokālas muskulatūras atslabināšanai un vingrinājumiem. Īpaši vingrinājumi ieteikti attiecīgos grūtniecības mēnešos. Vingrinājumi pēc dzemdībām uzlabo grūtnieces fizisko un garīgo labsajūtu.

III nodaļā iztirzāta jaundzimušā aprūpe, kā arī doti praktiski norādījumi un ieteikumi. Saprotams, šī nodaļa ir īsākā, bet toties vissvarīgākā. Ceru, ka taisni par jaundzimušo aprūpi arī sekos kāda rokas grāmata jaunajām mātēm. Klist baumas, ka tādu gatavojot Dr. E. Zālītis, Bostonā.

Šo grāmatu Marga Pipaste rakstīja ar lielu mīlestību un atdevi Latvijai, latviešu tautai - latviešu grūtniecei, ar skatu nākotnē, kas sāktu mūsu tautas dzīvo spēku uzlabot, nostiprināt un vairo. Kollēgu vārdā pateicos viņai par lielo un nozīmīgo darbu. Zinu, ka latviešu grūtnieces Latvijā vēl jo vairāk izsaka viņai pateicību.

Grāmatu "Grāmata topošai mātei" ieteiktu katram no mums tagad iegādāties, izlasīt un nosūtīt uz Latviju kādai grūtniecei savā radu vai draugu lokā. Tās cena ir \$ 5.- + \$ 1,50 sūtīšanas izdevumiem vai \$ 3.- piesūtīšanai pa gaisa pastu. To var pasūtīt pie K. Muižnieces, 7107 N. Oleander Ave., Chicago, IL 60621, USA.

Vedīsim to arī uz Latviju savās ceļā somās! □

Jānis J. Dimants, Jr., M. D.

Dzemdniecības un ginekoloģijas nodaļas vadītājs LAZA'ā

TĀVU ZEMES KALENDARS 1995. GADAM

56. gada gājums. Sastādītāji: S. Saušs un J. Elksnis. Latgolas Kultūras centra izdevniecība. 207 lpp..

Kalendara iznākšana sākās 1939. g. Latvijā. Iesācējs bija rakstnieks un redaktors Vladislavs Lōcis. Tā iznākšana pārtrūka 1944. g., kad redakcijas darbinieki devās bēgļu gaitās. To atjaunoja Vācijā - Bavārijā, netālu no Altoetingas, kur bija daudz latviešu bēgļu no visiem Latvijas novadiem, arī no Latgales.

Jau no pirmā numura kalendārs, laikraksts "Latgolas Bolss", žurnāls "Dzeive", grāmatas un dzejas darbi rakstīti un izdoti latgaliski, lai glābtu Latgales kultūras un mākslas attīstību, kas bija apklusināta Latgalē līdz pat 1905. g. cara valdības aizlieguma dēļ, jo Latgale, pēc Polijas sadalīšanas, tūpat kā pārējā Latvijas teritorija, tika pievienota Krievijai. Vidzemei un Kurzemei, kur bija daudz vācu muižnieku, kas ieņēma augstus amatus Krievijas iestādēs, bija atļauta zināma brīvība, bet Latgali pievienoja pie Vitebskas guberņas un padeva milzīgai pārkrievošanas politikai. Skolās un iestādēs latviešu valoda bija aizliegta. Grāmatas nedrīkstēja iespiest ne latviešu valodā, ne ar latīņu burtiem. Tā gadu simteni vai vairāk izglītības gaismas tika nodzēsta trešajai zvaigznei līdz 1905. g. Pa to laiku, sākot ar Atmodas laiku, Vidzeme un Kurzeme sasniedza lielu progresu kā zinātnē, tā mākslas laukā.

Arī 1995. g. kalendārs iespiests latgaliski, izņemot vienu V. Krāslavieša dzejoli. Ir prieks par to, ka lietota vecā ortogrāfija, ko Latvijas brīvības gados bija apstiprinājis izglītības ministrs un kuņģis nav nekādu pārspīlējumu. Kā satura rādītājs rāda, tas ir izcils kultūras, vēstures un mākslas avots. Kā parasti, tur ir vārdu, svināmās un atceres dienas Latvijā, reliģiskas dabas raksti, gada laiki u. t. t. Sevišķa uzmanība ir lauku saimniecībām Latgalē - zemes reformām, kultivēšanai, lopkopībai, pareizai zemes apstrādāšanai un kopšanai. Tur ir svarīgi fakti par Latgales lauku likteni lielajā vēsturiskajā drāmā, kas to piemēklēja un kas vairāk cieta kā pārējie Latvijas novadi.

Kultūras vēsture aprakstīta līdz Latgales atmodas laikam, kas pilnīgi varēja piepildīties tikai pēc Latvijas neatkarības sasniegšanas. Šeit ir raksti par pirmajiem kultūras darbiniekiem pēc drukas aizlieguma un arī pēc tā atcelšanas 1905. g., kā arī par kultūras darbiniekiem pirmajos un vēlākos brīvības gados.

Apsveicams fakts ir par daiļliteratūras darbiem latgaliski un vidus dialektā. Interesanti, ka Jānis Rainis, kas savā jaunībā dzīvoja Latgalē, rakstījis dzejas latgaliski - "Munu jaunu dinu zeme..." un citas. Arī rakstnieki Kārlis Skalbe, Ādolfs Erss un daudzi citi pārnovada rakstnieki veltīja Latgalei daudz siltu vārdu un domu.

Īpaši interesanti raksti ir par notikumiem Latvijā okupācijas gados un par pretestību, par ko svešumā izkaisītiem latviešiem nebija nekādas ziņas. Tā ir vērtīga grāmata īpaši tiem, kas vēl prot vai arī mācās latgaliski.

Kalendāru var pasūtīt pie Dr. J. Dimanta, Jr., - 2330 Innsbruck Parkway, Minneapolis, MN 55421-2068, USA. Cena \$ 13.-, čeks rakstāms šādi - "A. Jurdža fonds".

Prof. Francis Murāns

DV MĒNEŠRAKSTS NR. 2 (MARTS/APRĪLIS)

"Daugavas Vanagu organizāciju Latvijā paziņojums": "Mērķis ir patiesi neatkarīgas, demokrātiskas, brīvas, latviskas un ekonomiski stipras Latvijas atjaunošana. To pilnībā apzinoties, LDV un NDV sāk tuvināšanos un sadarbību, lai gala rezultātā mēs kļūtu viena vienota DV saime Latvijā un pasaulē." Tālāk seko solījumi izbeigt nesaskaņas kā vārdos, tā arī darbos. Uzsākt sadarbību aprūpes, kultūras un citās jomās. Sagaida rietumu DV līdzdalību šo jautājumu risināšanā. Parakstījuši: J. Pormalis, LDV, un R. Kovtūpenko, NDV - abi priekšsēži.

Kalpaka un Leģiona dienām rakstus veltījuši: Jānis Frišvalds "Varoņu upurju ceļa zīmes nākotnei" un Alfrēds Puķīte "Lai latvju saule nenoriet!"

Kārlis Eihenbaums, Latvijas sūtniecības Anglijā 1. sekretārs "Latvijas ārpolitikas veidošanās - orientācijas pamatvirzieni" ievadā saka: "Latvijas politiskais mērķis ir iegūt stabilas pozīcijas starptautiskā sistēmā, kas garantētu valsts neatkarību, tās demokrātisku un ekonomisku attīstību." Nodaļā perspektīvas un reālītātes, cita starpā, viņš saka: "Latviju varam raksturot kā mazu ekonomiski vāju un demokrātisko procesu aizsākumā esošu valsti, kas atrodas vispārējā pārejas posmā, kādu ceļu iet: neitralitāti vai savienību ar kādu spēcīgu valsti vai organizāciju. Pēcķaŗa Eiropas un pasauli "sargājošais" supervalstu tendēms ir izjucis. Cik stratēģiski nozīmīga Latvija ir lielajiem kaimiņiem? Krievija Baltijā vēlas saglabāt savu ietekmi ģeostratēģiskās nozīmes dēļ. Arī citām Eiropas lielvalstīm ir savas intereses reģionā. Autora uztverē: "Latvijas kā valsts drošība ir atkarīga: 1. tālredzīga ārpolitika, 2. efektīvi militārie līdzekļi, 3. stabila ekonomiskā attīstība." Ārpolitikas izvēlē viņš kā galveno pamatmērķi min: "Integrācija Eiropas procesā, pie tam tieši Eiropas Savienībā. Apgūt Austrumu tirgu kopā ar Eiropas Savienību." Plašāk iesaistīties ANO dažādās struktūrās. Eiropas Padomē, NATO, Rietumeiropas Savienībā (RES) - "tas noteiktos apstākļos var garantēt Latvijas neatkarību un drošību. Reģionālā politikā: Trīs Baltijas valstu integrācija (antante) atvieglotu to iekļūšanu Eiropas procesā. Austrumu politikā: attiecībās ar Krieviju un bijušām PSRS daļām. - Lai cik vāja arī nebūtu Krievija, tā vienmēr būs par stipru Latvijai", konstatē autors. Latvijas interesēs ir tieši neveicināt ultra novirzienus Krievijā. Rietumu politikā: "Latvija orientējas uz ASV, kā patreiz vienīgo reāli eksistējošo supervalsti, kas spēj darboties globāli un būt nozīmīgs atbalsts tās neatkarības nostiprināšanā." Noslēgumā autors saka: "Latvijas ārpolitika iegūs noteiktāku veidolu tikai ar iekšējās demokrātiskās sistēmas stabilizāciju."

Indulis Ronis "KGB - mūsu laikmeta prāts, gods un sirids-apziņa" Autors lasītāju izvadā pa viņam pazīstamiem "politiskiem koridoriem" Latvijā, aiz katrām durvīm pavid mums pazīstami vārdi un beigās konstatē, ka tauta ir iegrimusi politiskā apātijā. Daļu tautas pārņem dziļš nikums, kuŗš tiek plānveidīgi uzkurināts. Saglabājot tagadējo vēlēšanu likumu, pie varas var nokļūt terorisma sludinātāji, kas var izraisīt ANO sankcijas ar Krievijas kaŗaspēku. I. Ronis min veselu rindu "precinieku", kas jāŗ gar stikla kalnu, cerēdami tajā uzjāt un pārvest savās mājās "princesi 6. Saeimu".

"Kāds nesa visas tautas sāpes" - plkv. Viŗa Januma simtgade. A. J. Bērziņš "Pulkv. Kārŗa Lobes simtgade". Skrastiņu Indulis "Plkv. Fridriŗu Briedi pieminot".

Jūlijs Poŗs "Mūsu valstiskās apziņas izpausmes apliecinājums" - mums ir jācinās, lai Krievija, kā Padomju Savienības mantiniece, atzītu tās okupāciju Baltijas valstīs. Elita Roze "Ne jau visi kaujā krita" prasa palīdzību Gunāŗam Fogelam Latvijā. Arviŗs Biela "DV organizācijas pirmsākumi Cedelghēmā 1945./46. gadā" - aicina DV rietumos būt neitrāliem brāŗu ciniņos Latvijā.

Aleksandrs Pelēcis "Vēstulē vēl nenomiruŗajiem arāŗiem, ecētāŗiem, sēŗēŗiem un dēstitāŗiem" - "sameklēsim dadŗos un nātrēs iekrituŗo tautas darba tikumu. Lai atdzimst arāŗu, ecētāŗu, sēŗēŗu un dēstitāŗu cilts! Ja Zigerista kungs solās Latvijā ievest kārtību pēc diviem gadiem - tik ilgi mēs nevaram gaidīt. Sāksim tūliņ ar Prezidentu vāla priekŗsgalā!" Alfrēds Dombrovskis "No Oderas līdz Amūŗai" (6. turpinājums) - autors vēl aizvien pa slimnīcām.

Vanadŗu nodaļā Mēs paŗas: Mirdza Stīlve "Balto ziedu diena" - Mātes - Ģimenes diena - ierosināta 1906.g. Filadelfijā un pārŗemta Latvijā. "Mārite stāsta"(2. turp.) dienas grāmatā rāda kā ar mazumiņu jāŗdzdzo.

Dzeŗa: Al. Pelēcis "Pastāvi, Tēvzeme!", Alfrēds Putniņš "Tautai jāŗdzivo", Ilze Kalnāŗe "Es Dievu lūŗt...", Lolita Gulbe "Miglā", L. Sāgameŗa-Nāŗeŗe "Bērniŗa piedzimŗana".

Ziņas un chronika. Sports Anglijā. □

Alfrēds Puķīte,
DV CV Ideol. noz. vad.

FORUMS: vērojumi, pārdomas, piezīmes

SINGAPŪRAS VARIANTS

Pagājuŗā gada 17. un 18. septembrī, DV namā Londonā, notika kāds īpatnējs seminārs - "Kurp tu, Latvija?" (Brīvā Latvija Nr. 38, 1994. 10. 10.). Ar lielu "Latvijas ceŗa" svētību (lai neitektu vairāķ), formāli ELJA un LNPL organizēts. To ievadīja Latvijas vēstnieķis Anglijā Jānis Lūsis un ar referātu piedalīŗas arī vēstniecības 1. sekretārs Kāŗlis Eichenbaums. Viens no paneŗa dalībnieķiem bija Juris Lorencs, Ministru prezidenta M. Gaiŗa padomnieķis. Pirmajā semināra dienā, galvenokāŗt, apskatīja saimnieciskus jautājumus. Pavirŗi skatoties, varbūt nebūtu daudz ko iebilst. Visā pasaulē paŗreiz ir atzītas tirgus ekonomikas tēzes.

Otrajā dienā plaŗi iztīrāŗa Latvijas demogrāfisko situāciju, analizēŗot iespējamus sadzīves variantus ar mūsu zemes civil-okupantiem. Latviska Latvija? Slāvu lielākās daŗas repatriācija uz savu lielo, pustukŗo etnisko dzimteni? Nē, tādas neparastas idejas netika apsvērtas pat varbūtības līmeni. Ja arī pēc nodevīgā Pilsonības likuma latvieŗiem nav ļaubu par to, kādu nākotni mums paredz "Latvijas ceŗš" un satelītu partijas, ŗis seminārs tomēr sniedz tuvāķu ieskatu, kāds konkrēti varētu būt LC ieceŗētais apspiesto un apspiedēķu "brāŗīgās" sadzīves modelis. Piem., Singapūras variants, kuŗu silti ieteica viens no dalībnieķiem - Žanis Lieģis (ja nemaldos, tagadēŗais vai bijuŗais Latvijas pārstāvis pie Eiropas Padomes, Strasbūrā), ko iepazīstināja kā "komersantu". Kāds cits paneŗa dalībnieķis - Egons Piķķelis, savukāŗt, deva priekŗroku Ziemeļŗijas variantam?! Viņaprāt, harmonisks sadzīves modelis! Patieŗām, komentāri lieķi.

Varbūt īsi paraudzīsimies uz Singapūru. Jā, zināma līdzība ar Latviju nav noliedzama. Singapūra, sala Malakas pussalas smailē, bija sena Malāzijas sastāvdāla, un tās iedzīvotāji malāŗi. Pārāķ nesenā pagātnē Singapūrā ieplūda liels ķīnieŗu migrantu skaits. Neilgā laika gaitā ŗie imigranti un pēcnācēji pārŗēma savā kontrolē salas saimniecisko, kā arī politisko dzīvi, pārvēŗot pamatiedzīvotājus malāŗus par otras ŗķiŗas pilsoņiem paŗu zemē. Tagad iedzīvotāķu vairāķums ir ķīnieŗi, valsts prezidents ir ķīnietis - un aborigēni ir kļuvuŗi par minoritāti. 1965. g. Singapūra izstāŗas no mātes - Malāzijas federācijas. Tiesa, arī malāŗi badā nemirst. Ekonomiski Singapūra stāŗ labi. No kungu galda kripatas tiek visiem (Interesanta perspektīva arī mums aborigēniem - ŗķiet, mazāķais būs nodroŗināta "paika".). Vai ŗi varianta ieteikums nav cinisma kalngals? Divainā kārtā ŗi semināra "ģeniāŗie" secinājumi neizraisīja presē saŗutuma viļņus. Pat PBLA, kuŗai teorētiski vajadzētu aizstāvēt mūsu tautas intereses, neatrada par vajadzīķu nāķt klajā ar kādu nosodoŗu komentāru. Ko vēl teikt? Varbūt tikai vienu - ŗis bēdīgais "seminārs" bija ļoti slikta gaumē.

Pēdēŗā laikā tiek runāts par kādu "nacionālu izlīgumu". Jauķi. Tomēr lieķas, ka priekŗnoteikums jebkuŗam izlīgumam ir, ka cilvēķi, kas bija saistīti ar noziedzīķo sistēmu, kuŗa iznīcināja aptuveni mūsu tautas treŗo daļu, mazāķais izteiktu individuālu, ne kolektīvu, publisku noŗēŗu, zināmas grēķsūdzes garā (Piemēŗam, kā to darīja ļoti cienījamais Eduards Berķlavs.). Nevar piedot kādam, kas piedoŗanu neprasa vai arī uzskata to par va-

jadzīgu. Varbūt mūsu tautas daudz cietušā, vēl dzīvā daļa var piedot (noziedzniekus izņemt), bet ne aizmirst. Nav nekāda atšķirība starp latviešu genocīdu un žīdu holokaustu, kas tiek pastāvīgi pieminēts. No otras puses, pagātne nav grozāma. Būtibā lielas bažas izraisa tagadne - mūsdienu Slāvlatvija. Latvija nav krievu zeme. Viņiem ir mājas - un tās ir aiz Zilupes. "Latvijas ceļā" uzspiestā, latviešu interesēm galīgi neatbilstošā Pilsonības likuma rezultātā, nopietni apdraudēta ir mūsu tautas un kultūras izdzīvošana. Jau ir sācies svešautiešu naturalizācijas process. Lielās slāvu masas klātbūtne mūsu zemē tiek legalizēta. Okupanti vai viņu pēcteči kļūst par pilntiesīgiem Latvijas pavalstniekiem. Nediskutēsim par, t. s., "labajiem krieviem" - jā, arī tādi var būt, ar viņiem sadzīvosim, bet būtu naivi lolot cerības, ka lielākā jauno pilsoņu daļa būs lojāla Latvijai.

Mīļie tautieši! Vai vēlreiz pieļausim, ka "Latvijas ceļā", Jūkānu partiju, Čevera "Saimnieka" un Zemnieku savienības kādreizējie komunistu aparatčiki, krievmiļi, reālpolitiķi, pragmatiki, kosmopolīti, nedaudzi trimdas oportunisti utt. - viss šis odiozais, kaut arī mazskaitlīgais, antinacionālais spektrs - turpina valdīt mūsu zemē? Nē, noteikti nē. Nākamajās 6. Saeimas vēlēšanās balsosim par patiesi nacionālām partijām (nacionālo izkārti tagad sev pieliek daudzās). Tādas, ja arī metodikā atšķirīgas, bet ne savstarpēji antagoniskas, ir tikai divas - Tautas kustība "Latvijai" un "Tēvzemei un Brīvībai" apvienība. Jāpiezīmē, ka TKL ir daudz nacionālāka nekā to norāda tās pašreizējais politiskais profils.

Wilks met spalvu, bet ne tikumu. Šis rindīņas rakstot, pienāca kāda interesanta ziņa. Nacionālās drošības padomes šī gada 3. marta sēdē, piedaloties Valts prezidentam Ulmanim, Ministru prezidentam Gailim, "Latvijas ceļā" līderiem Andrejam Panteļejevam, Indulim Bērziņam u. c., tika ierosināts un pieņemts lēmums "nogrudināt" (sic) sabiedrības aptauju rezultātus valdošās parlamenta koalīcijas labā. Vēl nav skaidrs, vai šis lēmums jau ir spēkā utt. Varbūt tas arī nav svarīgākais. Neticami ir, ka Nacionālā drošības padomē vispār tika pacelts šāds jautājums. Acīmredzot, varas augšējās sfērās ir cilvēki, kuriem ir jāatgādina, ka dzīvojam 1995. g. (ne 1975. g.) - šiem "vecu laiku gājieniem" tagad nav sevišķi liela atzinība. Latvija ir uzņemta Eiropas Padomē, kur valda mazliet savādāki ētikas kritēriji. Ir pamatotas bažas, ka Strasbūrā nebūs liela izpratne par šīm jaunajām, paplašinātajām valdības funkcijām - lietojot zināmās apriņķa familiarāku terminoloģiju: "RIETUMI MŪS ATKAL NESAPRATĪS". - Citā plāksnē, tagad kļūst labāk saprotami "draudzīgajā, lielajā presē" publicētie Ulmaņa, Gorbunova, Gaiļa, Jūkāna (!) un c. augstie popularitātes reitingi. Tomēr visam ir savs mērs - arī tautas muļķošanai.

Masu informācijas līdzekļi (it sevišķi, t. s., "lielā presē") vēl joprojām darbojas pārkārtotās nomeklatūras interesēs. Kad sāksim masīvi boikotēt zināmus laikrakstus un TV programmas - tā būs mūsu tautas istā, definitīvā, ceturrtā atmoda! Tas var notikt drīz.

Laimonis Holms,
Argentīnā

SALASPILS MEMORIĀLAIS PARKS

Atgriežoties no Osvenciema, prezidents Guntis Ulmanis Neatkarīgās Čiņas (1995. 25. 1.) rakstā iestājas par Salaspils memoriālā parka izravēšanu no nātrām. Prezidents ziņojumā rakstīja: "Salaspilī fašisti bija izveidojuši koncentrācijas nometni, kurā daļu ieslodzīto iznīcināja. Viņu piemiņa mums jātur svēta." Nezināju, ka Salaspils pieminekļu parks ir sācis aizaugt un tādēļ it sevišķi atbalstu prezidenta nodomu to uzturēt. Ne viss, ko uzcēla padomju laikos, ir novārtā pametams un aizmirstams. Salaspils memoriālais parks ir, lai gan sovjetu gigantiskā stilā celts, viens no ievērojamākajiem nacisma upuru pieminekļu sākumiem Eiropā un kā tāds saglabājams un izceļams. No ideoloģiskā viedokļa tomēr, lai to parku uzturētu kā brīvās Latvijas republikas cienīgu, tas ir jāattīra no dažiem sovjetismiem. Šī parka istā vieta būtu bijusi Rumbula, kas bija ista nāves kapene, bet antisemitiskie padomju ideologi, celdami Salaspili, daļēji kariķēja Holokausta piemiņu Latvijā. Salaspils nometni sāka celt ap 1941. g. novembri un to pabeidza 1942. g. rudenī. Nometnes cēlētāji bija no Eiropas ievestie ebreju vīrieši, kas, jau bieži iebraukšanas laikā, tika atšķirti no savām ģimenēm. Tad, kad no-

metne bija uzcelta, vēl dzīvi palikušie tika pārceļti uz geto, kur daži atrada vēl savas ģimenes. Dzīve Salaspils cēlētājiem nebija viegla - daudzi nomira, gan sala, gan bada, gan slimības dēļ. Ne celšanas, ne vēlākos posmos tomēr mēs nevaram Salaspili raksturot ar sovjetu apzīmējumu kā nāves nometni, jo neliekas, ka tur jebkad cilvēki būtu vesti, lai tos iznīcinātu. Ja Salaspils bija nāves nometne, kā tad lai mēs saucām istās nāves maltuves? Salaspilī varēja novietot ap 3000 cilvēku, kas salīdzinot ar citām nacistu saceltām nometnēm Eiropā bija no mazajām. Nedomāju, ka bez sovjetu propagandas Salaspils būtu pazīstama kā nāves nometne. Ne padomju, bet godīga režīma valstī nacistu upuru memoriāls būtu celts Rumbulā, Biķerniekos, vai varbūt arī Šķēdē. Katrā gadījumā Salaspils, lai gan brutāla nacistu mocekļu novietne, nav salīdzināma ar Osvenciemu, Treblenku, vai Dachavu. Pēc pirmā celšanas posma, kuŗu veica ebreji, nometne palika par darba un daļēji arī transita nometni latviešu un kaimiņtautu politiskiem cietumniekiem. Pretestnieks Viktors Neimanis, kas Salaspilī izdzīvoja no 1943. g. sākuma līdz 1944. gadam, tur bija satīcis tikai divus ebrejus, vienu zobārstu un otru ārstu no Čehijas. Cik cilvēku no Salaspils tika iznīcināti, mēs nezinām. Domāju, ka skaits būtu vairāk simtos un nevis desmit tūkstošos, kā vēstīts sovjetu darbos. Vislielākais Salaspils mels saistās ar it kā 7000 ebreju bērnu noslepkavošanu Salaspilī. Manos pētījumos par tāda veida akciju ne mazāko kripatu pierādījumus nevarēju atrast. Nevienā kara noziedznieku prāvā, ne padomju, ne rietumu tiesās, lai gan Salaspils ir pieminēta bieži, bērnu iznīcināšana Salaspilī nav bijusi pacelta. Pēc "Ziemas burvības" akcijas 1943. g. Salaspilī nonāca baltkrievu bērni, bet tie tika vai nu aizvesti uz Vāciju, vai izdalīti pie latviešu zemniekiem.

Ja man nav šaubas, ka Salaspils memoriālais parks ir jāsataupa, man trūkst ķēniņa Salamana gudrības, ko iesākt ar visu to melno mitoloģiju (lai neteiktu meliem), kuŗu sovjetu propagandas orgāni apvija ap šo nometni. Lai veicinātu holokausta upuru piemiņu, Latvijas valdības pienākums ir rīkoties, neatkārtojot padomju falsifikācijas, ar morāli pareizo mērauklu. Sākumam, prezidentam Ulmanim, runājot par vācu laika upuriem, ieteiktu nelietot sovjetu terminoloģiju: atņemt orgānu iemīļoto "fašisms" un lietot internacionāli precīzo "nacisms". Padomju valodā "fašisms" nebija tik daudz politisku uzskatu apzīmējums, kā vārds nekomunistu nomelnošanai. Vārdu fašisms padomju orgāni arī attiecināja uz sociāldemokrātiem Vācijā, kas bija nacisma ienaidnieki. Pēc kara gados ar šo pašu vārdu centās nacistu noziegumus pierakstīt maksimāli plašai ļaužu grupai. Latvijas kontekstā propagandistu mērķis bija arī piešūt Hitlera noziegumus prezidenta onkuļa piekritējiem.

Prof. A. Ezergailis

DZĪVOŠANA PATVĒRUMA ZEMES KULTŪRĀ

Šī gada 8. maijā paies 50 gadi kopš II pasaules kara un 47 gadi kopš latvieši iesāka jaunas dzīves Kanadā un citās patvērumu zemēs. Toreiz iesākās jauns, grūts posms darbos, dzīvēs, augšanā, radišanā un celšanā. Trimdas periodā latviešiem radās nozīmīga literatūra, radošas kultūras vērtības, politiskas akcijas un latvisko - garīgo centienu veicināšana izglītībā, baznīcās, akadēmiskās vienībās, biedrībās un nacionālās organizācijās. Edg. Dunsdorfa rediģētās "Archivs" grāmatas dod labu liecību par šo trimdas posmu. Bet kādu liecību mēs atstāsim mūsu patvērumu zemēm? Vai esam to bagātinājuši, iespaidojuši; atstājuši tai radošas vai kultūras vērtības? Kas saglabāsies bibliotēkās, galerijās un mūzikā? Vai mūsu pūles un darbs paliks citām paaudzēm un Kanadai kā liecība par latviešu dzīvi? Vai atstāsim tikai gaumīgus kapa pieminekļus, svešā valodā, daudz kultūru kapos?

Trimdas sākumā nelaiķis arch. T. Grinbergs uzmuļdrināja: "Draugi grib mūs asimilēt, ienaidnieki iznīcināt, bet mēs gribam palikt latvieši." - Mēs palikām! Vismaz liela daļa. Demogrāfiski latviešu izcelsmes cilvēki ir jau ceturrtā paaudzē, un arī šī paaudze, kaut mazs kodols, vēl apgūst latviešu valodu un zinības. Pie šī uzdevuma strādā latvieši, kam lielāka apziņa un identitāte latviskumā. Vai to vēl varam prasīt un sagaidīt no latviskās kultūras saņēmējiem - galīgi jaunajiem svešumā?

Sabiedriskās zinātnes uzsvē, ka dzīvošana katrā zemē, vidē un kultūrā izraisa problēmas, konfliktus, pielāgošanos un nerimīgas sociālas pārmaiņas cilvēku dzīvēs un sabiedrībā. Cik

daudz šie cilvēki iesaistīsies kopējos pasākumos, par tik šī sabiedrības struktūra izveidos kopējas intereses un mērķus, lai sekmētu indivīdu labsajūtu un darbošanos šajā kultūrā un sabiedrībā. Šie psicho-socioloģiski faktori un citi ietekmēs arī latvietības centienu panākumus nākotnē.

Lielākā tiesa latviešu nepielāgojas, neiekļāvās patvērumu zemju kultūrā, nedz bija ar to lielā konfliktā. Katrs paņēma, ko vēlējas. Vecā "latviskā stāja", pienākums un nacionālā apziņa pieturēja pie latviskuma un latviešu sabiedrības. Šāda dzīve latviešiem bija nozīmīga, pat vienīgais veids kā izcelties un iegūt ievēribu neskaitāmās organizācijās, gan ar cēliem, gan necilākiem mērķiem un funkcijām. Ar tradicionālām metodēm un tiem pašiem cilvēkiem veidojām ilgo trimdas dzīvi. Vai nākotnei nevajadzētu izdomāt un nospraust jaunus darbības veidus, kas vairāk saistītu latviešu trešo paaudzi, viņu intereses, valodas prasmes, enerģiju, profesionālismu, vietējās sabiedrības un kultūras pazīšanu? Mazs kodols no trešās paaudzes sekmīgi darbojas un palīdz Latvijai.

Mūsu lielie trimdas izdzīvošanas mērķi ir beigušies. To tālāk jāveic Latvijā, kur mēs varam palīdzēt vai iespaidot, visvairāk ar zināšanām.

Mūsu jaunā paaudze Kanadā ir trīs kultūrnieki, ar citām domām, vērtībām, mērķiem, apziņu. Dzīves ritumā un sociālās pārmaiņās latviskā identitāte, apziņa un sentiments mainās un pārveidojas un tās vairs nav prioritāte. Cilvēki dara labus darbus un nāk ar ierosmi ne tāpēc, ka ir latvieši, bet gan tādēļ, ka saskata kādā mērķī jēgu, iznākumu, panākumu skaistumu, vērtību vai kādu ceļu, drosmīgu iedrošināšanos.

Dzīvošana tikai latvietībā un ar latviešiem daudziem tagad nav iespējama vairāku iemeslu dēļ] mainās dzīves un darba vietas, intereses, kaimiņi, draugi. Pirmā un vecākā trimdas paaudze jau gandrīz izmirusi vai pavada savu novakari veco ļaužu mājās. Viņi ir kļuvuši pasīvi - latvietības saņēmēji. Ir cildeni izņēmumi, kur latviešu baznīcas dzīvi vēl rosina septiņdesmitgadīgie un vecāki. Vai tas ir normāli? Kur paliek otrā maiņa un kāpēc? Sevišķi draudžu dzīvē trūkst vidējās paaudzes dalībnieku un baznīcēnu. Vai šie pazudušie nav atraduši citas baznīcas, sabiedriskās organizācijas un nodarbošanos patvērumu zemes kultūrā? Un atkal kāpēc?

Ir jāapzinās, ka kultūras iespaidi, vides ietekme, jaunumi, labumi, cita gaisotne un darbības veidi iespaido cilvēkus, attīsta jaunas intereses un iesaista viņus jaunajos pasākumos. Latviešu intereses un mērķi vienmēr bijuši konfliktā ar "otro" kultūru, kas dzīves ritumā pieņemamas nozīmīgumā.

Katrai paaudzei kultūra jāsaņem, nozīmīgi, labvēlīgi un no jauna. Jādomā par to, kas un kā nodos šo kultūras mantojumu? Sāk pietrūkt kā ideālisma, spēka, tā paši cilvēki, lai šo kultūru turpinātu. Tagad palīdzību jāmeklē Latvijā. Vai Latvijā latviskumu pietiekami uzveļ, māca? Mums jālemj un jāizšķirjas, ko vairāk darīt Latvijā un kas būtu svarīgākais darba lauks latviešiem "piektajā apgabalā" - ārzemēs (Dr. A. Rubeņa doma 18. novembra runā Hamiltonā.).

Vēstures gaitā daudzas kultūras Amerikā sajaukušās pazīstamajā "kausējamā katlā". Turpretī Kanadas valdība tieši veicina atsevišķo kultūru un etnisko grupu darbību. Visi cilvēki un visas kultūras ir valsts veidotāji un atbalstītāji zīmīgos, atšķirīgos veidos. Ir tomēr jāapzinās, ka šim etniskām kultūras grupām un indivīdiem ir jādarbojas plašākā mērogā, lai panāktu lielāku ietekmi. Jādarbojas ne tikai savā apkārtnē, bet pēc iespējas plašāki. Mūzikas laukā par darbošanos gan latviešu sabiedrībā, gan Kanadā varam pieminēt komp. T. Ķeniņu. Trimdas latviešu rakstniecībā ir daudz rakstīti, bet nekas nozīmīgs nav pārtulkots, izņemot Z. Mauriņas darbus. Cik lielu pienesumu un ietekmi citām patvērumu zemju kultūrām ir devuši latviešu trimdas mākslinieki un viņu talanti?

Ko dara citi? Iri un skoti popularizē savas skaistās keltu dziesmas un melodijas visā pasaulē. Vai mūsu dzejnieki un literāti un atvaļinātie mācību spēki nevarētu radīt un pārtulkot īpatnējas, populāras dziesmas - tulkojumus lielāko valstu valodās un ar piemērotām skaistām, latviskām melodijām, tās laist plašajā pasaulē? Ko līdz šim ir darījušas latviešu mūzikas un 3x3 noņemnes šini laukā? Vajadzētu rūpēties par jaunām stratēģijām, lai jauno Latvijā, tās dzīvi un kultūru iepazītu citi. Pasaulē sazinās ar jauno "informācijas lielceļu" - arī to mums jāizmanto.

Latvijas republika pašlaik mēģina radīt "Latvijas tēlu". Esam 34. valsts Eiropas padomē. Vai Latvijai ir kādas idejas un plāni, kā sevi parādīt un reprezentēt šim 33 valstīm? Vai tikai brauksim kā aitu bars, bez ista gana, lai sevi parādītu?

Vai mūsu trimdas kultūras devumi, labos tulkojumos, nevarētu te palīdzēt? Latviešu izcelsmes svešā kultūrā augušie varētu te sadarboties ar rakstniekiem un māksliniekiem. Teātra laukā - vai nevaram pasaulei parādīt mūsu labākos drāmatikus, kā Zivertu, Eglīti un Blaumani? Vai šīs lugas nav pārtulkotamas un ievadamās cittautu teātru repertuāros? Katrā mazākā Kanadas pilsētā uzved 4-5 lugas gadā. Vai latvieši Kanadas teātru kultūrai neko nevarētu piedāvāt? Arī šī būtu darbošanās un dzīvošana divkultūrā. Līdz šim Baņuta Rubesa ir centusies dot latviešu drāmas piemērus kanadiešu sabiedrībā.

Visos laikos cilvēki grib būt izcili un lepni uz saviem vai tautas sasniegumiem. Tādā sakarībā varētu pieminēt Latvijas akadēmiķa Jāņa Stradiņa novecojušo ideju viņa grāmatā "Trešā Latvija" (1989. g. iesp.). Stradiņš domā un raksta, ka Latvijai jāizceļas ar tās "slavenajiem cilvēkiem". Pat jāizdod speciāla enciklopēdija, lai parādītu pasaulei, ko latvieši veikuši. Tiešām! Izklusās pēc pašslavināšanas. "Baltā grāmata" būtu nozīmīgāka un pakalpotu Latvijai un tautai daudz vairāk.

Svešas un dažādas kultūras ietekmes skārušas Latvijas cilvēkus vienmēr. Tāpēc Stradiņš pielieto veco modeli un jau 1989. gadā, ka Latvijai jāatjaunojas un jāattīstas, ar Padomju Krieviju, bet sadarbībā un tās nospraustos rāmjos. Latvija nu ir brīva, bet to iespaido lielā sveštautiešu struktūra un kultūra un lielā pielāgošanās internacionālismam. Vai tādā veidā Latvija uzplauks "skaista un latviska"? Tai lielākā problēma būs iesaistīt vai integrēt sveštautiešus vienā veselumā, vienā sistēmā, ja vispār tas būtu vēlams un izdarāms. Citādāk atsevišķas grupas, interešu un politisko mērķu sasniegšanā Latvijas sabiedrību un valsti tikai skaldīs un vājinās. Pašu latviešu daudzie un savtīgie politiskie nogrupējumi rāda negatīvu piemēru. Rezultātā Latvija tiek kontrolēta, vadīta un iespaidota no politiskiem apsvērumiem ar konfliktiem, ķildām un nekārtību. Valsti gan vajadzētu veidot ar kultūrāli radošām vērtībām, latvisko apziņu un lielāku nacionālo identitāti tieši valsts vadībā.

Pagājušā gadā Toronto notika 2 dienu ilgs seminārs ar pārrunām ko un kā darīt nākotnē. Trimda un tās mērķi ir beigušies. Esam tagad etniski emigranti. Seminārā daudz iztirzāja veco, pagājušo, sasniegto. Vai skatīšanās pagātnē ierosinās jaunas idejas, pievilks jaunus dalībniekus un rosinās jaunus darbības veidus?

Jaunajai trīs kultūru paaudzei ir jālaužas ārā no bijušās latviešu "geto" mentalitātes, pielietojot 2 vai 3 valodu prasmi, jādod mūsu kultūras mantojums citām patvērumu zemēm, jāiepazīstina ar tām arī citas tautības. Līdz šim to visvairāk esam spējuši tikai ar mūsu tautisko deju ansambļiem. Ja nedosim mūsu jaunatnei un nākošai paaudzei lielākas un jaunas darbības iespējas, sajūst prieku, sajūsmu un gandarījumu par ieliktajām pūlēm, drīz vien tos latviešu pasākumos pazaudēsīm. Tā mūsu rosiņa vēl vairāk samazināsies.

Ko vajadzētu darīt savādāk, lai darbiniekos rastos lielāka labsajūta? Nesen Toronto latviešu ģimnazijas audzēkņi iestudēja un izrādīja R. Blaumaņa "Sestdienas vakaru". Daudz svētīgāk, vērtīgāk būtu bijis, ja šie jaunie, divkultūru pazinēji, būtu dramatisējumu paši angļiskojuši un tad to kā latviešu kultūras devumu piedāvājuši kā izrādi vidusskolu drāmu festivālos. Mēs tiešām būtu "iedeguši baltu gaismu" arī citos prātos, sirdīs un dvēselēs.

Tie paši Toronto ģimnazisti agrāk uzveda V. Nollendorfa dramatisējumu par Antiņa temu. Redzēju video. Spēlē bija daudz enerģijas, labu tēlojumu un interesants inscenējums. Ar tām pašām autora piezīmēm darbs varēja būt angļu valodā, lai iudziņas latviskās temas popularizētu kanadiešu sabiedrībā un jauniešos.

Vidusskolas laikā mans vēstures skolotājs pukoja par terminu "Itāļu-Kanadiešu klubs" un citiem līdzīgiem. Viņš nevarēja saprast un pieņemt, ka var būt labi un lepni itāļi; bet tāni pašā laikā lojāli un krietni kanadieši. Daudz šo itāļu ir vadošās vietās visā Kanadas mērogā. Itāļiem un citiem, esot svešuma zemēs 3. un 4. paaudzē (60-os gados), bija jāsadurās ar to pašu problēmu, ar ko sākam saskarties. Itāļiem bija jāsaņem mainīties un darboties plašākā struktūrā, divvalodu funkcijās.

Sabiedriski latvieši ir gājuši mazumā arī no asimilācijas, izmiršanas, vilšanās, sašķeltības un atsvešināšanās no pašu ļaudīm. Latvijas apmeklētājiem nav vairs laika satikties ar patvēruma zemes latviešiem. Dzīves lielās pārmaiņas un politiskie-saimnieciskie apstākļi (paku sūtīšana) iespaidojuši latviešu sabiedrisko dzīvi, tās struktūru un nākotnes iespējas. Vēl gan domājam un runājam pa vecam un ideālistiski, bet dzīve prasa realitātes atzišanu. Tā mums, tāpat kā visām citām tautām, kas dzīvo patvērumu zemēs, jāievēro.

Nobeigumā pieminēšu dažas darbības iespējas tiem tautiešiem, kas nedzīvo lielos latviešu centros un kam pietrūkst enerģijas un iespēju izbraukāt garus ceļus gabalus. Dzīvoju Sarnijā kopš 1972. g. 50.000 iedzīvotāju vidū esam palikuši 20 latvieši. Te darbojas 2 luterāņu draudzes, teātris, mūzikas ansamblis un universitātes sieviešu klubs, ko pašai vada mana sieva. Var darboties visos pasākumos. Lielākajā luterāņu draudzē vienmēr piedalījušies latvieši, jo vecāki vēlējās bērnus audzināt kristīgā ticībā. Draudzē vienu gadu bija pārstāvētas 14 tautības. Ziemassvētku vakarā "Klusa nakts" visi dzied katrs savā valodā. Draudzē valda kristīga sadraudzība. Vadība ir jauno rokās (30-50 gadīgo) No 250 ģimenēm katru svētdienu 2 rīta dievkalpojums piedalās, apm., 220 pieaugušie un 70 bērnu. Šī ir jauna un augoša draudze, kas pastāvējusi jau 60 gadu.

Trīs latvieši pašlaik izejas ar savu darbību un priekšzīmi, jo draudze un mācītājs var uz viņiem paļauties. Latviešiem šādas ticīgo darba grupiņas varētu būt vairākās vietās, nekā mirstīgas draudzes un neaktīvi kristieši mazās pilsētiņās. Latviešu ietekmē 80-os gados caur šo draudzi un Misūri sinodi panāca, ka Maskavas ministrija atcēla Latvijas teoloģijas fakultātes slēgšanu.

Pēc 50 svešuma gadiem visi protam angļu vai franču valodu. Tās nedrīkstētu mūs kavēt piedalīties citās draudzēs, dievkalpojums vai kādā organizācijā. Tā nebūtu nedz latviešu nodevība, nedz asimilēšanās, bet cilvēciski vērtīga sadarbšanās kādā citā sabiedriskā struktūrā. Tā varam iepazīstināt ar Latvijas valsti, parādīt latvisko čaklumu, varēšanu un zināšanas. Tas nepieciešams, ja gribam paši vēl augt garīgi, dvēseliski, tā kļūdamī palīdzīgi un attīstoties labvēlībā.

Passivā veidā mēs vienmēr dzīvojam svešā kultūrā, līdz ko ieslēdzam televizoru vai radio. Kādreiz dzirdam skeptisku, necilu izbrīnu par mūsu eiropiešu draugiem: "Bet tie taču nav latvieši". Mana sievas māte tādiem atsaka: "Vai viņi nav cilvēki?" No cilvēkiem atkarāsies Latvijas nākotne un labklājība.

Sarnija kā ķīmiskas rūpniecības centrs sapulcinājusi daudz tautību iedzīvotāju. Šīs grupas nenoslēdzas sevī, jo ir mazas. Ja beļģi, vācieši, poļi vai ungāri rīko Eiropas stila balles, aicinā pārējos. Dzird visas valodas. Nevienš nenoliedz savu tautību, bet nemēģina to pārspīlēt.

Mazajā Sarnijā labi vecāki bez latviešu skolas izaudzināja dēlu, dziedoni Pauli Šķetri, Kanadas kultūras fonda atzinības saņēmēju, kas mūzicē kā latviešiem, tā tagad Vācijas operā. Ja ir iespējas, rodas arī mērķi un gods latviešiem.

Dzīvošana svešā kultūrā prasa takts sajūtu. Lielais latviešu individuālisms, lepība, lielšanās vai mazvērtības komplekss te atmetams. Lielāko, labāko slavu latvieši iegūs ar centību, palīdzību un sadarbību. Tad arī citi vietējā sabiedrībā palīdzēs mums un Latvijai. Ja kļūsim pazīstami un labvēlīgi, būsim labākie Latvijas sūtņi bez dārgajām vēstniecībām, konsulātiem un ārzemju delegācijām. □

Modris Zandbergs,
Sarnijā

STRĪDI UN ĶĪVES AP SEKSU VAI ZILONI ŅEMT PAR PARAUGU?

Mīlestības cēlā vara
Tā tik dzīvi dzīvu dara
/ Autors? /

Nesen Montrealas laikrakstā "The Gazette" redzēju satricinošu foto uzņēmumu. Apmēram, desmit gadu vecs pilnīgi kails zēns stāv starp garām traucošiem automobiļiem Angolas galvaspilsētas Luandas ielā un ar kaunīgi pastieptu rociņu lūdz dāvanas. Ja arī kāds ko iedotu, viņam nav pat kabatas, kur dāvanu iebāzt, viņam nav pat visnabadzīgākās skrandas, ar ko sevi kaut

cik apsegt; jādāmā, viņam nav arī mājvietas, kur piemist; viņš nezina, ko un kad atkal verēs iebaudīt, lai sevi uzturētu kailo un vāro dzīvības liesmiņu. Taču viņam bija un varbūt vēl ir vecāki, kas viņu laiduši pasaulē, bet nav spējuši vai ir atteikušies par viņu gādāt. Kā vienā, tā otrā gadījumā viņš ir neatbildīga, negrožota seksa upuris.

Marta sākumā Dānijas galvaspilsētā Kopenhāgenā notika Apvienoto Nāciju rīkota pasaules galvu sanāksme, kā mērķis bija no bagātajām rietumu un ziemeļu valstīm izdabūt vairāk palīdzības nabadzīgajām austrumu un dienvidu zemēm. Kādreiz Latvija, savas pirmās neatkarības gados, isā laikā bez jūtamas ārējas palīdzības bija varējusi pilnīgi nostāties uz savām kājām. Tagad, kad pagājuši jau tepat 50 gadi, kopš beidzies lielais karš un izirušas angļu, franču un portugāļu imperijas, brīvību ieguvuši ļaudis vēl nezina, ko ar to iesākt un kā sevi apgādāt. Rietumeiropas valstu dabiskais pieaugums ir mazāk par pusprocenta gadā, Kanadas un ASV drusku augstāks, bet nabadzīgās un atpalikušās zemes savus ļaudis pavairo par divarpus līdz trīspusis procentu gadā. Ik dienas pasaulē piedzimst 250,000 dvēseļu vairāk, nekā nomirst. Deviņdesmit procentu no tām būs izsalkušas mutes, kas brēks pēc maizes un pavalga. Tās būs neatbildīga un negrožota seksa upuri.

Sekss nav joka lieta, un ar to sadzīvot nav viegli.

Svētais Hieronims (Eusebius Hieronymus, ap 347-419 vai 420) divi vai trīs gadus pavadīja Sirijas tuksnesī, gavēdams un sevi šķīstīdams. Kā sekss viņu mocījis, viņš raksta:

"... cik bieži, dzīvodams vientuļajā, pamestajā tuksnesī, dedzinātājas saules kaltēts, cik bieži es sevi iedomājos Romas iepriecū vietās. Es mēdzu sēdēt viens pats, jo manu sirdi pildīja rūgtums; manus locekļus sedza riebīga maisa drāna, mana āda bija melna kā aitiopietim. Dienu dienā es raudāju un nopūtos, un kad pret paša gribu aizmigu, mani kailie kauli atsitās pret zemi. Es neko neteikšu par savu ēdienu un dzērienu. Pat slimī būdami, vientuļnieki dzer tikai aukstu ūdeni, un vārīta maltīte uzskatāma par greznumu. Un tomēr cilvēks, kas bīdamies no pekles, sevi aizdzinis šīnī cietumā, atkal un atkal sevi redz dejojošu meiteņu ielenktu. Aiz badošanās mana seja bija izbālējusi, bet manā saltajā miesā iekšējās būtnes kaisle turpināja kvēlot. Šis cilvēks bija vairāk miris nekā dzīvs; vienīgi viņa degošā kaisle turpināja virt."

Seksa valdīšanas tikums nav kristiešu nopelns. Grieķu ārsts Gālens (129-199), Romas imperatora Marka Aurēlija miesasārsts, atzina, ka par spīti viņu vientiesīgajai filozofijai kristiešiem tomēr esot daži labi tikumi, kā piemēram visu mūžu piekopta atturība. Gālens raksta: "Vairums ļaužu saturīgiem argumentiem nespēj sekot. Tai vietā viņiem vajadzīgas līdzības, ko viņi pieprot lietot itin labi. Tā mēs šodien redzam ļaudis, sauktos kristiešus, kas savu ticību smeļas no līdzībām un brīnumiem. Un tomēr viņi dažbrīd izturas gluži tāpat kā tie, kas dzīvo pēc filozofijas prasībām. Jo viņu nāves un tās seku nicināšana novērojama vai ik dienas, tāpat kā viņu seksuālā atturība. Viņiem ir ne tikai vīrieši, bet arī sievietes, kas visu mūžu nodzīvo seksuālā atturībā. Viņu vidū ir daži, kas ar savu pašdisciplīnu un paškontroli sasnieguši stāvokli, kurš nav zemāk vērtējams par istu filozofu dzīves veidu."

Prātnieks un matemātiķis Pītagors (ap 580-500 pr. Kr.) mācīja, ka seksam var nodoties ziemu, bet ne vasaru, un mērenību vajaga ieturēt pavasarī un rudenī; taču seksa izdzīvošana esot kaitīga veselībai jebkurā laikā.

Romiešu valstsvīrs un prātnieks Seneka (ap 4. pr. kr. līdz 65. pēc Kr.), ko 41. gadā izraidīja no Romas uz Korsiku par imperatora radniecības pāvešanu, bet 49. gadā atsaucis atpakaļ un iecēla par vienpadsmitgadīgā Nerona audzinātāju un kas pēc Nerona pieprasījuma izdarīja pašnāvību 65. gadā, apcerējumā "Par laulību" raksta: "Jebkāda mīlestība pret cita vīra sievu ir kauna lieta. Bet apkaunojums ir arī pārmērīgi mīlēt savu paša sievu. Mīlot savu paša sievu, gudrs vīrs pakļaujas prāta, nevis jūtu vadībai. Viņš pretojas kaisles uzplūdamam un neļaujas aiznesties vētrīnā aizrautībā... Bet tiem vīriem, kas saka, ka pārrojoties ar sievietēm tikai, lai cillvēces labā radītu pēcnācējus, tiem par paraugu vajadzētu ņemt dzīvniekus..."

Kādus dzīvniekus?

Atbildi dod Romas vēsturnieks un zinātnieks Plīnijs Vecākais (23-79), ko 79. g. apraka Vezuva izvirdums. Savā "Historia naturalis" viņš slavē ziloni, kas pārrojoties tikai katru otro gadu.

Laiku gaitā daudzi teologi savos darbos atsaukušies uz ziļoņa priekšzīmi. Tā Ženēvas bīskaps Francis de Sāless (miris 1622. g.) raksta: "Viņš ir tikai neveikls kustonis, un tomēr viscienīgākais no visiem zemes virsū un ar vislielāko saprātu... Viņš nekad nemaina savu partneri un maigi milē reiz izraudzīto, ar ko tomēr pārojas tikai pa trim gadiem reizi, un arī tikai piecas dienas ilgi un tik slepeni, ka nekad šai darbībā nav novērojams. Tad sestajā dienā viņš atkal parādās un bez kavēšanās dodas taisni uz upi, kur nomazgā visu savu ķermeni, neatgriezdamies pie sava pulka, iekām nav notirijies. Vai tā nav laba un godīga daba?"

Visi Jēzus mācekļi bija precējušies, visiem bija sievas, arī Pēterim, kuņa pēcnācējs un tiesību ņēmējs Jānis Pāvils II tagad priesteriem aizliedz doties laulībā.

Visizcilākais kristīgais baznīcētāvis pirms Svētā Augustīna, grieķis Orīgens (ap 125-254) pārcēnās, pārprazdamis miklānu rindkopu Mateja evaņģēlijā: Jo ir bezdzimuma cilvēki, kas tādi no mātes miesām. Un ir bezdzimuma cilvēki, ko citi padarījuši par tādiem. Un ir bezdzimuma cilvēki, kas paši sevi padarījuši par tādiem debesu valstības dēļ. Kas to spēj saprast, lai saprot." Mat. 19:12.

Orīgens to nespēja saprast. Viņš pārprata, ka tas ir Jēzus ieteikums, un pats sevi izrūnāja. Varbūt viņš jutās spiests to darīt tāpēc, ka viņa bagātais labvēlis Ambrozijus algoja veselu grupu sieviešu kaligrafu, kas pārrakstīja viņa sacerējumus. Viņš viegli būtu varējis krist kārdināšanā. Vēlāk viņš savu soli rūgti nožēloja.

Vai Ādams un Ieva Ēdenes dārzā zināja, kam sekss lieti der? - Nē! atbild Njāsas Gregorijs (ap 335-395), precējies bīskaps. Pirms grēkā krišanas cilvēku vairošanās bijusi paredzēta tādā pašā ceļā kā eņģeļu. Mēs nespējam saprast, kā tas notiek, bet tas esot fakts. Tikai pēc grēkā krišanas sācies mūsu tagadējais dzīves veids, proti, cilvēki sākuši vairoties kā dzīvnieki. Iesākumā cilvēks ticis radīts bez kaislības, pēc paša Dieva vaiga un līdzības. Šai ideālajā stāvoklī, nometis zemes dziņas, cilvēks atkal atgriezītos pēc nāves un augšāmcēlšanās.

Kristīgās baznīcas pamatu licējs Svētais Augustīns (Aurelius Augustinus, 354-430), dzimis pagāns, izdzīvojis visus jaunības priekus, izmīlējis gan brīvas meitenes, gan citu vīru sievas un ar vienu konkubīnu sadzīvojis savu dēlu Adeodatu, ar ko reizē kristījās 387. g., grāmatā "Confessiones", "Atzišanās", neparasti vaļsirdīgi un atklāti stāsta par savām seksa izlaidībām. Sekss bijis viņa postītājs, no kā viņš briesmīgi cietis: "... es vilku važas sev līdzī un baidījos tās pazaudēt... Paradums apmierināt savu neremdināmo iekāri mani turēja verga valgā... No izvirtušas gribas radās iekāre: padoties iekārei, tā kļūdamā par paradumu, un negrožots paradums kļuva par nepieciešamību... Es dzīvoju konfliktā pats ar sevi." Grāmatā "De Civitate Dei" - "Dieva pilsēta" - Augustīns tuvāk izskaidro dzimumdziņas nekrietību. "Kad Ādams un Ieva parādīja savu nepaklausību... viņi paši savā miesā pamanīja nepaklausīgu sakustēšanos... un tā kā šī nekaunīgā kustība rosījās pati no sevis, viņi savas kaunpilnās daļas apsedza. Tās satraucas pašas no sevis pat pretēji to īpašnieka gribai. Dusmu pārņemts cilvēks vēl spēj apsvērt - sist vai nesist, bet seksa uzbudināts vairs neapdomā, sajūsma viņu tur savā varā... Šī nolādāmā dziņa", ko rada "ģenitāliju velnišķīgā sajūsma", iet pāri cilvēka paškontrolei. Vienīgi baznīcas svētītā kristīgā laulība tai uzliekot zināmus žņaugus, bez tās "ļaudis kopotos bez kādas izvēles, kā suņi."

Augustīns bija ievērojis, ka daži cilvēki spēj kustināt ausis, un tas viņam deva pamatu apgalvot, ka arī vainīgo locekli virietis varētu kustināt vai atstāt mierā, nepadodoties kaisles uzplūdamam, ja vien nebūtu kritis grēkā, ēzdams no aizliegtā koka augļiem.

Prasība, lai Romas baznīcas priesteri dzīvo celibātā vai tam līdzīgā stāvoklī, uzradās 4. g. s. sākumā, bet to īstēni noformēja pāvests Gregorijs I (ap 540-604). Priesteri vēl varēja pieturēt sievas apkalpošanas vajadzībām, bet Gregorijs noteica: "Mīliet savas sievas, it kā tās būtu jūsu māsa, un sargaities no viņām, it kā tās būtu jūsu ienaidnieces." Viņš slavē kādu priesteri, kas pēc četrdesmit gadu darbošanās savā amatā gulējis nāves gultā. Viņa sieva pielikusi ausi pie viņa deguna, lai dzirdētu, vai viņš vēl elpo. To mirējs pamanījis un pēdējiem spēkiem izsaucis: "Ej nost, sieva... Kungs, es nāku... nāku..." Un viņš izlaidis garu un ticis debesīs.

Ne visi katoļu priesteri bija tik svēti. Konstānces bīskaps Hugo Landenbergs 1521. gadā iekasējis seši tūkstoši guldeņu "šūpuļa nodevu" par bērniem, kuņu tēvi bijuši priesteri.

Cauri visiem viduslaikiem ļoti svarīgs bija jautājums, kad drīkst seksam ļaut vaļu, kad ne. Protams, savās mēneskārtās sievietes par tādām lietām nedrīkstēja ir domāt. Bet izskaitāmas no izpriecu laika bija arī visas svētdienas un svinamas dienas, četrdesmit dienas pirms Lieldienām, vismaz divdesmit dienas pirms Ziemsvētkiem, bieži divdesmit vai vairāk dienu pirms Vasarsvētkiem un vismaz trīs dienas pirms iešanas pie dievgalda. Ļaudis kurnēja, ka nekas liels nepaliekot pāri.

Svētais Akvīnas Toms (Tomaso d'Aquino, 1225-1274), otrs dižākais baznīcas teorētiķis pēc Svētā Augustīna, atzina, ka miesas iekāre samaitā ne tikai pašu cilvēku, bet visu dabu; turklāt ar savu nepastāvību tā paralizē saprātu.

Teologi nebija vienis prātis, vai virietis, kas krit kārdināšanā ar skaistu sievieti, vainojams lielākā grēkā nekā ar neskaistu. Daži sprieda, ka viņa grēks esot mazāks, jo viņu vairāk pieveicis sievietes skaistums, un kur pamudinājums lielāks, tur grēks samazinoties.

Romas baznīcas viedoklis allaž bijis un ar maziem grozījumiem pastāvējis, ka jebkāda seksa aktivitāte ir grēks. Bet grēks var būt divējāds. Ja seksu lieto pavisam bez sajūsmas, tikai lai radītu pēcnācējus, tad tas ir piedodams grēks. Turpretim, ja seksu lieto tikai labpatikas dēļ, tad tas ir nepiedodams nāves grēks. Var arī notikt, ka viens seksa partneris tikai pakļaujas otra pieprasījumam, pats paliekot vienaldzīgs; tad viņš ir brīvs no grēka.

Šī nostāja, acīmredzot, ir par iemeslu katoliskās baznīcas stūrgalvībai dzimstības kontroles jautājumā. Lietojot jebkādu kontroli, ļaudis automātiski kristu nāves grēkā, nododamies seksam tikai labpatikas labad.

Arī ticības reformators Mārtiņš Luters piekrita, ka sekss nav laba lieta, bet nav arī tik briesmīga, kā baznīca to iztaisījusi. Cilvēks nav tik pilnīgs, lai spētu dzīvot bez apgrēkošanās. Bet tālab jau Kristus izlējis savas asinis, lai cilvēku grēkus izpirktu. Luters nosmādēja svētulīgu dzīvi celibātā"

Wer nicht liebt Wein, Weib un Gesang,

Der bleibt ein Narr sein Leben lang.

Kas nemil vīnu, sievietes un dziesmas / Tas paliek ģeķis visu savu mūžu. Un viņš papildina: "Esto peccator et pecca fortiter, sed fortius fide et gaude in Christo," - "Esi grēcinieks un grēko jo cieši, bet vēl ciešāk tici un iepriecinies Kristū."

No izcilēm prātniekiem vienīgi Arturs Šopenhauers (1788-1860) savā filozofijā ierāda vietu arī seksam. Viņa filozofijas degpunkts ir stipra, varena griba, kā aprakstīta viņa lielajā darbā "Die Welt als Wille un Vorstellung", un tā valda pār visu. Bet cieši tai blakus stāv ļoti varena dziņa - sekss, kas nereti kļūst pat par pašas gribas degpunktu. Tad sekss ir jaunais gars, "daimons", kas nes postu un ciešanas. Šopenhauers to zināja no pašas pieredzes, jo bija iemantojis tajā laikā nedziedināmo sifilisu.

Sigmunds Freuds (1856-1939), psihiatrs un psihoanalīzes nodibinātājs, seksam piešķir valdonīgu lomu visā cilvēka mūžā, sākot ar visāgro bērību. Ikdienīškā dzīvē seksu uzskata par "kauna lietu", tas top nievāts un apspiests un ļoti bieži izlaužas traumatiski pamatotās neurozēs.

1926. g. holandiešu ginekologs Teodors Hendriks van der Velde publicēja sensacionālu grāmatu "Perfekta laulība", kas drīz vien parādījās arī latviskā tulkojumā ar nosaukumu "Laulības tehnika". Tā nonāca arī pāvesta Pija XI rokās un izpelnījās viņa dusmību. Enciklikā "Casti cannubii" viņš van de Veldes "perfekto laulību" nosauca par "perfektu maucību" un grāmatu lika ierakstīt katoļticīgiem lasīt aizliegtu grāmatu sarakstā. 1930. os gados, kad Vācijā pie varas nāca Ādolfis Hitlers un viņa NSDAP, šo grāmatu medija un dedzināja visur, kur vien to atrada. Pāvesta un Hitlera rīcība bija laba propaganda grāmatas slavai citās zemēs; Holandē tā piedzīvoja vairāk nekā piecdesmit izdevumu.

Šo rakstīpu noslēdzot, atgriezīšos, kur iesāku.

Mūsu pasauli un visu cilvēci aptraud, tā sauktais, "Nevaldāmais siltumnīcas efekts" - "runaway greenhouse effect", kam par iemeslu ir oglekļa dioksīda (oglekļa dioksīda) un citu rūpniecības gāzu pastiprināta ielaisana atmosfērā. Siltumnīcas efekts rada globālu sasilumu, caurmēra temperatūra visā pasaulē pamazām kļūst augstāka un var pieaugt līdz tādai pakāpei, ka

jūras un okeani sāks pastiprināti izgarot un beidzot pavisam pazudīs gaisos. Tad visa zemes lode kļūs sauss un karsts tuksnešis - stāvoklis, kādā jaun nokļuvusi mūsu daiļā kaimiņiene Venera, kur temperatūra sniedzas līdz 800 gradu Fāranheita un alva vai svins izkūst bez kausēšanas.

Es proponēju, ka cilvēces eksistenci apdraud arī "negrožotais sekse efekts". ASV "Bureau of Census, Dept. of Commerce" skaitļi par paredzamo pasaules iedzīvotāju skaita pieaugumu dod iemeslu lielām bažām. Turpmākajos 25 gados, t. i. līdz 2020. gadam, pasaules kopējā populācija pieaugs no 5.642 uz 7.923 miljoniem. Kamēr turīgās rietumu valstis pieaugs ļoti mēreni - Vācija no 81 uz 82 milj., Francija no 57 uz 61 milj., Anglija no 58 uz 60 milj., Itālija pat saruks no 58 uz 57. milj., Kanada pieaugs no 28 uz 34 milj. un ASV no 260 uz 323 milj. - tajā pašā laikā nabadzīgās un atpalikušās valstis augs daudz straujāk: Afganistāna no 16 uz 41 milj., Angola no 10 uz 19 milj., Bangladeša no 125 uz 210, Indija no 919 uz 1,3 milj., Indonēzija no 200 uz 276 milj., Meksika no 92 uz 136, Pakistāna no 128 uz 251, Sudānas no 29 uz 58, Turcija no 62 uz 93, Zaire no 42 uz 91 milj. Visas šīs strauji augošās zemes jau tagad nerimstīgi kliež pēc ārējas palīdzības, lamā rietumniekus un ziemeļniekus, ka šie nedod tik, cik vajadzīgs, un nemaksā savus parādus. Kubas Fidels Kastro lielu popularitāti atpalikušajā pasaulē guvis, pieprasot, lai visi "trešās pasaules" parādi rietumvalstīm tiktu dzēsti. Apvienotajās Nācijās eksotisku zemju pārstāvji, tērpušies greznās un krāsainās drānās, sēž un kliež pēc palīdzības, bet paši nemaksā savas nodevas Apvienotajām Nācijām un pat parkošanas naudu saviem automobiļiem. Kultu un teroristu grupas vairojas, un lielajās pilsētās vientuļa sieviete vairs nedrīkst uz ielas rādīties.

Nabadzība ir nozieguma māte, teicis kāds sens prātnieks. Jābūt stīpram un apgaismotam cilvēkam, kā Sokratam vai Gandijam, lai ar godu panestu nabadzību.

Osānu Kārlis

STĀSTS PAR LATVIEŠU DZIESMĀM UN POLĪTIKU

Marta beigās Flodrinā ieradās lielāka grupa Latvijas televīzijas un radio programmas "Vecais Ratiņš" veidotāji: žurnāliste un radošās grupas vadītāja Viola Lāzo, programmas sācējs žurnālists Kārlis Vahšteins, režisore/filmas direktre Svetlana Rudzite un opermanis/kamermanis Andris Bētiņš. Grupas braucieni uz Floridu lielā mērā izkārtāja St. Pētersburgā dzīvojošie Silvija un Ilmārs Dzeņi, kuŗu mājās arī laimējās satikt atbraucējus no Latvijas un ar tiem parunāties par "Vecā Ratiņa" veidošanos, tā mērķiem, nākotnes plāniem un ieskatiem par mūsu tautiešu sadzīvi šeit un Latvijā.

V. Lāzo pastāsta, ka televīzijas raidījums "Vecais Ratiņš", ko pārraida reizi mēnesī, izaudzis no Latvijas radio programmām, kas apskata dažādus tematus vēsturiskā griezumā. Raidījums vienmēr bijis izklaidējošs, mūzikāls ar kultūrvēsturisku ievirzi. "Vecais Ratiņš" darbojies pēc formulas: informēt, izglīt, izklaidēt. - Šeit varētu minēt dažus spilgtākus piemērus. Kāds raidījuma temats apskatīja dažādo Latvijas korporāciju tikšanos. Tas bija ļoti spilgts, vienreizējs notikums studentu aprinās, kur korporēji savā pastāvēšanas vēsturē vispār pirmo reizi stājās televīzijas kameru priekšā ar runām un dziesmām. - Citā temātā apsaktīta latviešu karavīru tikšanās no dažādiem kariem, kuŗos mūsu tautieši dažkārt cīnījās svešu valstu uniformās pretējās pusēs: Kūveitas karš, leģionāri-sarkanarmieši, sarkanie strēlnieki-brīvības cīnītāji un tt. Stāstījumi, saprotams, papildināti ar tā laika dziesmām. - Vesela rinda raidījumu pieskaitāmi ceļojumu tematiem. Ciklā "Apcēlo dzimto zemi!" "VR" bija Cēsis, Ventspils un Tukumā, kā vēl arī citur. Ceļojumu raidījumi ietvēruši arī ārzemju braucienus, kā Somiju un Angliju. Amerikas brauciena rezultātu pārraidīja 23. aprīli.

Še Violas L. stāstu papildina K. Vahšteins: - "Vecais Ratiņš", kā šis nosaukums varbūt pavedina domāt, nav tikai senu dziesmu un šļāģeņu atskaitājs. Pašu programmas veidotāju vidējos gadus rēķinot, vēl nesasnā 30. "VR" ir sava veida tikšanās, kuŗā mēģinām palūkoties, kā lietas ir bijušas un kādas tās ir šobrīd, skatoties no dažādiem aspektiem. Mūsu doma ir paskatīties uz bijušo un esošo, lai mēģinātu prognozēt paši sev, kas būs uz priekšu nākotnē. Mēs gribam, lai latviešu cilvēkiem, kuŗiem Latvijā jau tāpat lielai daļai nav rožaina dzīve, nebūtu jāviļas savos ideālos, bet reāli domājot saprastu, ka lietas var mainīties,

KURP EJAM?

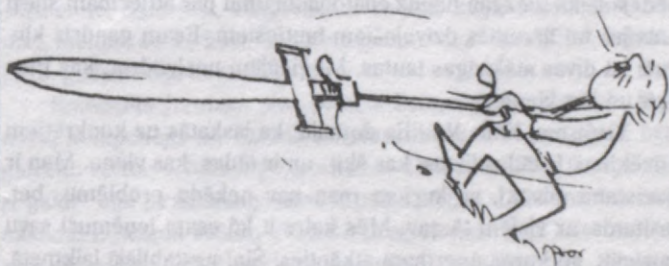
BALTĀ GRĀMATA, svarīgākais dokuments, amerikāņiem atvērtu acis. Latvijā to nevēlas izdot, iekams to neuzraksta mūsu pusē.

Lielie kaimiņi turpina muļķot pasauli par Baltijas piederību.

Piesārņota ir dzimtenes vide, gars un valoda.

Brīvība jāzicina katru dienu no jauna.

Vieni rāpo, kad ik uz Maskavu, otri stāv klusi kaktā.

Abonējiet, iepazīstiniet citus ar MLB Ziņotāju!

bet ka tās nemainīsies pašas no sevis.

Kārļa V. domu pavadīšanu tālāk šķietina Viola L.: - Redziet, šajā mūzikālī izklaidējošā programmā galvenais ir pozitīva attieksme pret lietām. Mēs te nerunājam par problēmām, dažādām nebūšanām, kas mums ir uz katra soļa. Mēs nerunāsim par lietām, kas cilvēku var skumdināt, kas cilvēku var dzīt izmisumā. Mēs mēģinām šīs lietās atrast ko priecīgu, mēģinām viest optimismu cilvēkos. Šajā sakarībā es domāju arī par Floridu, zemi, ko mēs saucam par paradīzi zemes virsū. Tā ir tāda kā laimes sala, uz kuriem cilvēki brauc no visas pasaules. Es tādēļ domāju, ka šeit "VR" ir daudz ko redzēt, šīs zemes stūris ir arī ļoti interesantu vēsturi. Bez tam ir patīkami un jauki, ka šeit ir latvieši, ka šeit dzīvo divi jauki, brīnišķīgi cilvēki - Silvija un Ilmārs Dzeņi, kas par mums tik ļoti rūpējas un palīdz strādāt. Lieki pieminēt, ka mūsu raidījumā skanēs arī Ilmāra Dzeņa dziesmas.

Pievērsoties vairāk tīri saimnieciskās dabas jautājumiem, Kārlis V. piemin, ka bez Latvijas televīzijas šo "VR" darba komandējumu materiāli atbalstījuši DELTA lidmašīnu sabiedrība un General Motors Rīgas pārstāvniecības, Parex banka un citi mazāki devumi. Lai samērā īsā laikā izgatavotu pusotru stundu garu raidījumu, braucienā darba slodze ir liela. Viss tiek darīts lielā steigā. Piem., lai apgūtu iespējami daudz, jāsteidzas no krokodiju farmas uz seno Augustīnes pilsētu, jāiegriežas Latvijas romantiskā, bet nelaimīgā mīlētāja Liedskalniņa pili, Disneja brīnumzemē, jāredz tālāko Floridas dienvidus pilsētu Key West. Kā par brīnumu šodien uz īsu brīdi tomēr izdevās pie St. Pētersburgas pilsētas iebriest Meksikas liča ūdeņos. Tā kā savu pulksteni neesmu mainījis no Latvijas uz šejienes laiku, varēsim tautiešiem mājās teikt, ka 25. martā tieši pusnaktī plūncājamies Meksikas līci. Es to darīju ar nolūku, lai saprastu, ko Latvijas cilvēks izbauda tieši dotajā momentā.

Sarunas turpinājumā Viola L. uzsver, ka viņi strādājot ar tādu principu, kādā izgatavo filmas, bet nevis filmējot kādu notikumu chronikai. "VR" notikums tiek inscinēts. "VR" kā Latvijas valsts televīzijas pirmā nacionālā kanāla programma tautā ir ļoti populārs, ēterā laiks ir otrs labākais aiz ziņu raidījumiem. Arī radio raidījumi popularitātes ziņā ir vieni no labākajiem.

"VR" režisore Svetlana Rudzīte uzsver, ka sadarbošanās grupā ir ļoti laba, katrs apzinīgi veic savu pienākumu. Filmas operātors Andris Bētiņš, savukārt, atgādina, ka operātori jau vispār nerunā. Viņš personīgi no Amerikas neko lielu neesot redzējis, jo visu skatījis tikai caur kameras mazo lodziņu. Skatīšos filmu, kad aizbraukšu mājās. Vienu gan varu uzsvērt, ka mums Latvijā dažkārt trūkst viselementārāko lietu, piemēram, smaids. Amerikā tas ir uz katra soļa.

Ja nu reiz iznāca satikties ar tautiešiem no Latvijas, negribējās palaist garām izdevību dzirdēt viņu domas un ieskus par pēdējā laikā diezgan daudz cilāto jautājumu par attiecībām starp Latvijas un ārzemēs dzīvojošiem tautiešiem. Esam gandrīz kļuvuši kā divas atšķirīgas tautas. Mēģinājam noskaidrot, kas mūs šķir un kas vieno.

Vispirms, Kārlis V.: - Es domāju, ka jāskatās uz konkrētiem cilvēkiem. Ir tādas lietas, kas šķir, un ir tādas, kas vieno. Man ir pazīstami cilvēki, ar kuriem man nav nekādu problēmu, bet, protams, ar visiem tā nav. Mēs katrs it kā esam ieņēmuši savu pozīciju, no kuŗas negribam atkāpties. Šinī nestabilajā laikmetā, kuŗā dzīvojam, dažkārt neviens otru īpaši nevaino, bet uzskati par dažādiem jautājumiem ir atšķirīgi. Tā tas ir par dubultpa-valstniecību. Vai vajaga būt vienai, vai nevajaga, valda dažādi uzskati. Tāpat daudz problēmu ir, rūnājot par Krievijas latviešiem, bet kaut kādai pārejai jau ir jābūt. Es tikai ceru, ka ar laiku šīs lietas kļūs labākas. Saprotams, ir jāpaiet zināmam laikam, lai lietas nostabilizētos. Mēs tikai ceram, ka tas nebūs pēc gadu desmitiem. Mēs, protams, gribētu, lai visi tautieši brauc mājās, gan no Krievijas, gan rietumu zemēm.

Violai L. uzskati daudz krasāki: - Redziet, tautu, normāli dzīvojot, vieno ne tikai valoda, to vieno arī kopīga teritorija, kas ir viena no tautas veidojošām pazīmēm. Līdz ko tauta zaudē savu kopīgo teritoriju, ir pilnīgi loģiski, ka cilvēku domāšanas veids, dažādās vidēs dzīvojot, mainās. Ir dabīgi, ka starp šīm grupām, kas kādreiz satiekas, būs pretrunas. Vieniem nepatīks vieni, otriem otri. Mēs ļoti labi zinām, ka šeit, svešumā, tautieši dažkārt nav apmierināti ar tautiešiem Latvijā, un, savukārt, arvien vairāk un vairāk krasi negatīva nostāja Latvijā radusies pret

tiem cilvēkiem, kas nāk no rietumiem ar savām domām. Tās pilnībā netiek pieņemtas. Šinī gadījumā gribu uzsvērt, ka mums jāskatās uz konkrētiem cilvēkiem. Mums visapkārt ir brīnišķīgi cilvēki un jāmeģina katrā saskatīt ko labu. Nestāsimies viņiem pretī un nemēģināsim celt sētu starp mūsu attiecībām no vienas un otras puses, tad nekas nesanāks. Es arī jūtu, ka pašreiz tautiešus trimdā nodarbina un uztrauc jautājums par braukšanu mājās. Visus šos daudzus gadus tas ir cerēts, bet nu, kad to, teorētiski skatoties, varētu darīt, lietas vairs nav tik vienkāršas. Šajā sakarībā rodas jautājums, kas tad mums katram tagad ir mājās. Tautiešiem, kas ir trimdā, Latvija sen vairs nav mājās, un jums nevajadzētu sev uzstādīt kā pienākumu, ka noteikti jāatgriežas Latvijā. Jūs visu mūža lielāko daļu esiet dzīvojuši citur. Aizbraucot uz Latviju, jūs vienkārši nejutīsities kā mājās. Vēl ir kāda cita lieta, kur man ir pavisam strikts viedoklis. Tā ir dubultā pavalstniecība. Tu nevari būt divu kungu kalps. Cilvēkam ir jāizvēlas būt vai nu vienas, vai otras valsts pilsonim. Šī, manuprāt, ir kļūda Latvijas likumdošanā, kaut arī saprotu, kādēļ tas tika darīts, bet tādas lietas nedrīkstēja būt.

Sarunas noslēgumā Kārlis V. uzsver, ka šie ir emocionāli jautājumi. Lietas būtu jāizrunā un jāmeģina atrast veidu, kā tās labāk darīt. Es tomēr palieku pie sava nacionālā ideālisma, ka visiem latviešiem vajadzētu būt kopā. Ir cits jautājums, vai Latvijas un rietumu zemēs dzīvojošie latvieši isti spēj ieraudzīt Latviju modernās pasaules konceptā. Latvijā nevar izstripot tos 50 gadus, kas tur ir dzīvojuši, un trimdas latvieši to arī nevar izdarīt. Mums jācinās ar emocionāliem uzplaisņojumiem, bet visiem reālistiski vajadzētu meklēt kopīgu atrisinājumu.

Noslēdzot īslaicīgo tikšanos, jāatzīst, ka saruna ar jauniešiem "VR" veidotājiem bija ļoti patīkama. Tas ir liels darbs, ko viņi ir uzņēmušies, un atliek tikai cerēt, ka tas neapsiks, ka nepārtrūks kontakti starp mūsu dažkārt atšķirīgajām tautas daļām. Mēs viens otram esam vajadzīgi. Vakara krēslā, atceļā uz savu St. Pētersburgas mājokli, galvā, kā ratiņā līnu kodeļa, vērpās doma, ko lai nu tagad iesāku ar savām divu valstu pasēm kabatā? Beigās nācu pie slēdziena, ka lietas varbūt nemaz tik trakas, kā dažbrīd izliekas, nav: es tak būtībā nekalpoju diviem kungiem, bet pats esmu kungs ar diviem kalpiem. □

Jānis Popemeckis

DIVU KORU KONCERTI TORONTO

Slava Dievam Dēlam, kas uz zemes nācis mūsu dēļ! - Spožs Toronto Sv. Andreja ev.-lut. draudzes koris garīgās mūzikas koncerts.

Sestdien 8. aprīlī, garīgās mūzikas cienītāji pulcējās Sv. Andreja ev.-lut. draudzes koris 43. gadskārtējā koncertā, kas pieredzējušu Toronto latviešu mūzikas dzīves ievērojamākiem notikumiem. Dir. A. Purva izvēlētais koncerta programmas arvien ir interesantas un iepazīstina klausītājus ar kādu vēl nedzirdētu autora skaņdarbu. Viņš savā mūžā stingri turējies pie uzskata, ka latviešu baznīcā svešumā visas dziesmas un citi lielāki skaņdarbi dziedāmi latviešu valodā. Ja to nedara, kāda jēga iet latviešu baznīcā. Tādēļ draudzes koris koncertos cittaustu autoru skaņdarbi vienmēr dziedāti tikai ar latviešu tekstiem, kuriem tulkojumus bieži devis pats diriģents.

Koncertā piedalījās solisti - mecosoprāns Vilma Indra Vitols un baritons Juris Cīrulis. Pie ērgelēm bija jaunais draudzes ērgelnieks Dāvids Šmits. Stīgu ansambli vijoles: Vera Verzun, Nel Bidell, Kathy Bidell, John Hammond; alts - Anatolijs Moskovičs (bijis diriģenta Mārisa Jansona vadītā Ļeņingradas orķestra dalībnieks); čells - Aigars Ronka, kontrabass - Aivars Zitars.

Pirmo reizi Toronto dzirdējam daļu no Viktora Baštika oratorijas "Jēzus Nācietis". Komponēta no 1980.-90. gadam. Pirmatskaņojumu pieredzēja 1992. g., Filadelfijā. Oratorija savā saturā ietver visu Jēzus Kristus dzīves stāstu. Teksti ņemti no Svētajiem Rakstiem.

Tā kā koncerts notika ciešanu laikā, diriģents bija izvēlējis 8 dziedājumus, kas, galvenokārt, saistas ar Kristus ciešanām pie krusta un Viņa augšāmcelšanos. Kantāte, kuŗā ir samērā plaši dziedājumi arī solistiem, nobeidzas ar gavīlejošu koris dziedāto - Tūkstoš mēlēm Tevi sveicam, augšām cēlies Pastitājs.

Plašākais skaņdarbs (koncerta beigās) bija Charles Gounod 5 daļas no 2 mesām: Kyrie - Kungs apžēlojies un Gloria - Slava,

no "messe breve", un Credo - Ticības apliecība, Sanctus - Svēts un Agnus dei - Dieva jērs no "Jēzus svētās sirds" mesas. Ch. Guno vārds šodien mūzikas pasaulē, galvenokārt, pazīstams ar operu "Fausts", bet viņa daiļradē lielu vietu ieņem tieši garīgā mūzika. Pēc garīgās mūzikas studijām Romā Guno ilgus gadus strādāja Parīzē kā ērģelnieks, kādu laiku studēja teoloģiju, ar nodomu kļūt par garīdznieku. Viņš komponējis vairākas mesas, 2 oratorijas (Pestīšana, Nāve un Dzīvība) un citus garīgās mūzikas skaņdarbus. Tekstus latviskojis A. Purvs. Šis Guno mesas nekad nav atskaņotas latviešu koncertos, ne dzimtenē, ne arī svešumā. Tās rakstītas korim, solīstiem, stīgu ansamblim un ērģelēm. Kyrie iesākas ar koņa klusinātu dziedājumu - Kungs, pie Tevis pazemīgi nākam, pāriet pakāpeniski uz forte un izskan ar lūgumu - uzklausi mūs! Spoži skanēja Dieva slavēšana - Gloria, kurā bija solistu dziedājumi. Izjusti skanēja melodiskais Agnus Dei - Dieva Jērs, kas pasaules grēkus nesī.

Koris vēl dziedāja: Helmera Pavasaļa 96. Dāvida dziesmu, rakstītu korim, stīgu ansamblim un ērģelēm, divas a capella dziesmas - Andreja Jurjāna "Uz augšu" (Jānis Poruks), Imanta Ramiņa korāli "Tu, kas liec ritam" (Terēza Brencē) un V. Mocarta "Ave verum corpus" ar Indras Gubiņas latviešu tekstu (koris, stīgu ansamblis, ērģeles).

Jaunā dziedātāja, necosoprāns Vilma Indra Vitola dziedāja čechu komponista Dvoržaka "Krustā sistais, dod mums spēku" no "Stabat mater", kas guva savā laikā lielu ievēribu Anglijā. Ar patiku jāatzīst, ka jaunā soliste ir pakāpusies augsti pa vokālās varēšanas kāpnēm. Viņas balss nes, skan spoži. Ļoti labs ir balss augšējais posms. Dzidrs, patikams tembrs un pieklājīga izrunas skaidrība. Dziedājums mūzikāli un ritmiski drošs.

Baritons Juris Ciruls ir rūdīts, ar pieredzi bagāts solists, daudzkārt piedalījies šī koņa koncertos. Savam solo numuram viņš bija izvēlējis Haralda Berino "23. Psalmu - Tas Kungs ir mans Gans". H. Berino ir viens no savas paaudzes komponistiem, kurš devis samērā daudz un interesantu darbu latviešu garīgai mūzikai. J. Cirula priekšnems bija mūzikāli un vokāli drošs, izteiksmju bagāts, ko papildināja izrunas skaidrība. Ir jāpiezīmē, ka viņš bija uzlicis savai balsij lielu slogu, jo stiprināja ar savu balsi koristu rindas.

Tiem, kas nebija dzirdējuši draudzes jauno ērģelnieka Dāvida Šmita spēli, viņš sagādāja patīkamu pārsteigumu. Jānis Norvilis kādreiz nosauca ērģeles par visu instrumentu karalieni. Šis nosaukums der tikai tad, ja pie ērģelēm ir īsts meistars. Dāvids Šmits ar savu solo Cezara Franka "Piece Heroique", tiešām, pārsteidza ar izcilo instrumentāciju un lielisko izpildījumu, tas bija niansēm bagāts. Tikpat meistarīga bija viņa spēle kantātēs un citos pavadījumos, sekmējot kopējo izskaņu.

Stīgu ansambļa sniegums bija īsti profesionālā līmenī, mūzikāli un ritmiski drošs ar noturīgu intonāciju, pakļaujoties diriģenta vēlmēm. Jāatzīmē, ka ansamblis bija 2 latvieši - A. Zīters un A. Ronka. Daudz cildinātā Sv. Andreja draudzes koņa sniegums bija pacilājošs, mūzikāli izlīdzināts, ar mēģniecīgi izstrādātu priekšnesumu un labu vokālo varēšanu. Kaut lielākā daļa koristu ir jau pāri pusmūžam, taču daudzos gados gūtā pieredze, dziesmu prieks un priekšzīmīga mēģinājuma apmeklēšana, izveidojusi kori par vienību, kuŗa, kā kādreiz teica pirmais koņa diriģents komp. T. Ķeniņš, neapmierinas tikai ar dziesmiņu iemācīšanos, bet vēlti galveno vērību plašāka rakstura skaņdarbu iestudēšanai. Koris taču ievadīja neparedzēti strauju latviešu garīgās mūzikas uzplaukumu un turpina to joprojām.

Koris bija 42 dziedātāju sastāvā. Diriģenta palīgi ir Egils Krastiņš un Žanis Gertners. Apmeklētāju bija ap 250. Koncertu nobeidza ar svētīšanas vārdiem draudzes mācītājs, prāv. J. Čālitis. Pēc koncerta koristi un viesi pulcējās pie bagāti klātiem galdiem, kur oficiālo daļu vadīja koņa priekšnieks Kārlis Pērkons. Apsveikumi un ziedu veltes bija no Sv. Jāņa draudzes ansambļa un sieviešu koņa Zīles. Rožu ziedu klēpjus saņēma dir. A. Purvs, solisti - V. Vitola, J. Ciruls, D. Šmits, stīgu ansamblis, dir. palīgi - E. Krastiņš, Ž. Gertners u. c. Dir. A. Purvs pateicās korim, solīstiem, stīgu ansamblim un saviem palīgiem. Atzīnības vārdus teica arī prāv. J. Čālitis.

Toronto DV sieviešu koņa "Zīle" koncertā

Svētdien, 23. aprīļa pēcpusdienā notika šī koņa 23. gadskārtējais koncerts Toronto Latviešu namā, pulcinot pilnu zāli atsaucīgu klausītāju.

Diriģents komponists Arvids Purvs, izraugot koncertu programmas, izvairījies no, t. s., "dzelzs repertuāra". Šoreiz dziedājām gan Latvijas neatkarības laika, gan dzimtenē, gan svešumā esošo komponistu skaņdarbus. Pirmā koncerta daļa bija veltīta oriģināldziesmai, otrā - tautas dziesmu apdarēm.

Koncertu ievadīja Lūcijas Garūtas sirsniņi rakstītā "Man dziesmiņa lidzi nāca". Komponisti pazīstami kā vairāku plašāka rakstura skaņdarbu autori. Viņas darbus raksturo dziļa izjūtas skala, plaša melodiskā linija, pa lielākai daļai ar pašas tekstu.

Arvida Žilinska liriskais talants izpaužas ar jūtu pilnām, vijīgi melodiskām solo dziesmām. Daži dēvēja viņu par latviešu Šubertu. Vēlāk devis daudz plaša rakstura skaņdarbus, ieskaitot operu "Zelta Zirgs". Viņa "Pirmie ciruļi" ar L. Vāczemnieka vārdiem vēstīja pavasaļa ierašanos - iesākās ar meco piano un nobeidzās ar gaviļējošu forte.

Komp. Pēteris Barisons (1914-1947) pieder pie latviešu koņa dziesmu meistariem. Viņa romantiskās mūzikas pamatā ir lirisms un stiprs pārdzīvojums. Dzirdējām viņa lēni plūstošo "Melodijas" ar J. Sudrabkalna vārdiem.

Komp. Imants Ramiņš pieder pie izcilākiem Kanadas skaņražiem. Viņa koņdziesmas ir dažkārt par grūtām amatieņu koņu vienībām, prasa profesionālus ansambļus to iestudēšanai. Koris dziedāja viņa oriģināldziesmu "Tautas dziesma" ar Zentas Liepas dzeju. Tā jūsmīgi apdzied tautas dziesmu - Puķu spārni tai bija, druvu medus elpa.

No Latvijas Mūzikas akadēmijas doc. Ģederta Ramaņa dziedājām korim un klavierēm komponēto "Sidrabota upe tek", teksts I. Ziedoņa. Pie klavierēm bija pianists Pēteris Zariņš.

Aldonis Kalniņš pieder tiem Latvijas komponistiem, kuŗus raksturo jaunu ceļu meklēšana. Viņa koņa dziesmas dažkārt ir ļoti prasīgas, tajās atmirz sirsniņš lirisms un asprātīga humora dzirksts. A. Kalniņa īpati tverto "Jūra" būtu labprāt dzirdējies atkārtojumā. Tekstu devusi V. Kalniņa - Visu nakti aizgūdamās, jūra jaunu vētru krāj. Skaista dziesma.

Viktors Baštiks pazīstams kā viens no ievērojamākajiem latviešu garīgās mūzikas komponistiem, mazāk kā laicīgu dziesmu autors. Dzirdējām viņa "Uz sauli" ar J. Raiņa vārdiem. Tā komponēta laikā, kad autors vadīja vīru kori Anglijā.

Pirmo daļu noslēdza Jāņa Kalniņa "Sveiciens" ar Ingr. Viksnas dzeju. Tas bija plašākais skaņdarbs koncertā, kuŗā ievērojama loma piešķirta klavierēm. Tas komponēts kā "Zīle" pasūtījums, pieredzējis pirmatskaņojumu 1983. g. koncertā. Pazīstam J. Kalniņu kā romantiķi ar spilgtām raksturotāja dāvanām. Viņš ir vairāku operu autors un bija Latvijas Nacionālās operas diriģents. Viņš izpelnījies lielu ievēribu Kanadas mūzikas pasaulē.

Otrā koncerta daļa iesākās ar liepājnieces Selgas Mences 5 tautas dziesmu apdarēm Dziedat, meitas, vakarā; Ko gaidīji, sērdienīte; Skalojosi, vēļejosi; Kur tu jāsi, kalpa puisī; un Dziediet, meitas, nu iet koši. Šo interesanto t. dz. ciklu "Zīle" dziedāja 18. gadskārtējā koncertā.

Romualds Jermaks, kas beidzis kompozīcijas klasi pie Ivanova, komponējis arī dažāda rakstura lielākus skaņdarbus, bet galveno vērību veltījis ērģeļu mūzikai. Dziedātā "Pie Dieviņa garī galdī" bija pirmatskaņojums ārpus Latvijas. Dziesma būs arī nākamo Dziesmu svētku Toronto programmā. Tajā Zīle izcēlās ar savu vokālo varēšanu tieši klusinātos dziedājumos. Skaists bel canto dziedājums.

No svešuma komponistiem vēl bija pārstāvēts Valentīns Bērzkalns ar "Spīdi nu, saulīte", kuŗā nelielo solo partiju vokāli un mūzikāli droši dziedāja koņa solistes Skaidrite Leja, Ariana Liepiņa un Ligita Zeile.

No Arvida Žilinska dziedājām "Ai, tu zaļā lidaciņa".

Pauls Dambis, kas veidojies Latvijas okupācijas gados, pazīstams ārpus Latvijas, galvenokārt, ar savām koņa dziesmām. Tās komponētas tautas dziesmu garā. Viņa skaņdarbu saraksts ir daudzpusīgs - oratorijas, operas, simfoniskie koncerti, kamer-mūzika u. c. Dzirdējām viņa korim un klavierēm komponēto "Nu zied ievas, ābelītes", I. Ziedoņa vārdi.

Sekoja ar vieglu humoru rakstītā "Es ar savu vīriņu". Koncertu noslēdza V. Baštika Anglijā rakstītā "Precēj' mani trejas tautas". Piedevās - Jāzepa Lipšāna "Tīšām gāju pār novadu".

Diriģents A. Purvs izveidojis kori "Zīle" par mūzikāli un vokāli spožu, izteiksmju bagātu koņa vienību. Izpildījums rūpīgi sagatavots; to papildina teicama izrunas skaidrība. Korī ir 29

dziedātājas, viņu vidū vairākas solistes. Koris var lepoties ar izlasītām, skaistām balsīm. Ar atzinību jāpiemin piānists Pēteris Zariņš. Viņa pieklāvīgais un izteiksmīgais pavadījums sekmēja koncerta labo izdošanos. Ne par velti DV sieviešu koris "Zile" izpelnījies cildinošas atsauksmes Eiropā, Austrālijā un Latvijā. Paldies dirigentam A. Purvam un korim "Zile" par skaisto koncertu! □

Ž. Zentiņš

"SAULRIETS LATVIJĀ" UN PĀRĒJAIS MEDICĪNĀ

LAZA's Kanadas ārstu un zobārstu kopa 26. martā, Latvešu centrā Toronto, sanāca uz pilnsapulci, kur pārvēlēja valdi un pārrunāja to, kas padarīts un kas vēl darāms. Sanāksmi atklāja kopas priekšsēdis Dr. Pāvels Cakuls, pieminot ar klusuma brīdi kopas locekli zobārsti Dr. Ligu Āriti, kas 9 martā, pusmūžā, pēkšņi šķirusies no dzīves. Tad sveicināja viesus no kaimiņzemes - Dr. Z. Bērzupu, bijušo LAZA's priekšsēdi, un Dr. Mirzdu Neideri no Bafalo, kā arī dermatologi Dr. Ievu Godlevski un zobārstu Dr. Pēteri Apsi, zobārstniecības katedras vadītāju Rīgā.

Kas attiecas uz palīdzību Latvijai, priekšsēdis ziņoja, ka tā vairāk izpaudusies individuāli nekā kopas mērogā. Zobārste S. Janušonis no Hamiltonas īpaši pateicās Dr. Jānim Lūsim par viņa personīgo devumu šajā laukā. Dr. Kaspars Tūters, kas ir globālās LAZA's priekšsēdis, informēja par saviem atkārtotiem braucieniem uz Latviju, tur sniedzot ārstiem lekcijas psihiatrijā. Atzinīgi izteicās par turienes kolēģu atsaucību un interesi domu un ideju izmaiņā.

Dr. S. Bērzups informēja par savu Latvijā iecerēto veco jauzu māju "Saulriets Latvijā", ko varētu izmantot tautieši no šejienes. Paskaidroja, ka esot iecerētas skaistas telpas Jūrmalā, bet, lai tās pārvērstu mitnes vajadzībām, esot jāiegulda nauda. Dr. E. Upenieks šai sakarībā no savas pieredzes pie "Kristus Dārza" veidošanas, paskaidroja, ka daudzi potenciāli kandidāti no šejienes, kas vēlētos savas vecumdienas pavadīt Latvijas Jūrmalā, būtu arī spējīgi finansiāli atbalstīt šī projekta izveidošanu. Tā "Saulriets Latvijā" varētu izveidot pēc šejienes standartiem. Šādā nolūkā 14. aprīlī no Latvijas ieradās želsirdīgās māsas, lai, pie Kristus Dārza strādājot, mācītos un ar iegūto pieredzi tad dotos atpakaļ jau tieši uz "Saulriets Latvijā". Tas nodrošinātu iemītnieku apkopšanu pēc šejienes standarta.

Sanāksmi noslēdza Dr. P. Apse, rādot ar diapozitīviem savu pabeigto un vēl iecerēto darbu Zobārstniecības katedras izveidošanā. Viņš kanadiešiem pateicās par sagādātajām zobārstniecības kabinetu iekārtām, no kurām daudzas jau esot izmantotas, citas vēl gaidot kārtu. Grūtības esot ar financēm, jo katra kabineta iekārtošana izmaksā Ls 500, lai pieslēgtu novadcaurules un elektrību. Viss tas esot domāts jauno zobārstu apmācīšanai un sagatavošanai.

Pēdīgi pārrunāja arī globālu LAZA sanāksmi nākamā gada Dziesmu svētku laikā. Dr. E. Upenieks ieteica programmā ieslēgt ārstu apmeklējumu Kristus Dārzā, kur varētu iepazīties ar šīs vienīgās tādas vietas ārpus Latvijas rašanās un darbošanās pārskatu.

Pārvēlot valdi, par kopas priekšsēdi ievēlēja Dr. Andri Rubeni, Dr. P. Cakulam atteicoties. Vicepriekšsēde ir Silvija Janušonis, kasieris Dr. Pēteris Dārziņš, sekretāre Dr. Ināra Soutaz, par locekļiem palika Dr. Pēteris Cakuls, Dr. J. Lūsis un Dr. Pāvels Cakuls. □

E. U.

☒☒☒☒ VĒSTULES ☒☒☒☒

VAI APMALDĪJIES TRIJĀS PRIEDĒS?

Dieva un tēvzemes Latvijas mīlestības gara vadīts, vēlos atbildēt cienījamam, daudzo rakstu autoram J. Purviņam Jurjānam, ASV, uz viņa domu paudumu, kas izteikts MLB Ziņotāja aprīļa mēneša numurā zem virsraksta "Par diviem skatījumiem".

Savā gaužam divainā, nepamatotā un maldīgā vērtējumā šā raksta autors mēģina analizēt latviešu tautas, valdības, bet jo vairāk Latvijas nacionālās armijas nacionālpolitisko stāju, audzīšanās veidu, tai piedēvējot militāristu garu. Šādu apzīmējumu mūsu brīvās Latvijas nacionālai armijai, ieskaitot latviešu leģionu, var pierakstīt tikai tas, kam latviešu tautas vēsture, sākot ar

tās pirmvēsturi, mūsu senču brīvības cīņām, slavenām un spožām strēlnieku kaujām, atbrīvošanas karu un beidzot ar latviešu leģionāru neapkrastāmo varonību, ir sveša un neizprotama. Ne tikai Viļa Olava komercskolā un citās Rīgas un brīvās Latvijas ģimnazijās, bet visur citur vēstures mācības pasniedzēji, attiecībā uz Latvijas ģeogrāfisko stāvokli Eiropā, mācīja, ka Latvija vienmēr bijusi, ir un, droši vien arī nākotnē, būs par caurbrauktuvi un ēsmu lielo un stiprāko valšķu militāristu izsalkuma apmierināšanai. Ne tikai uz Latvijas, bet arī uz Igaunijas un Lietuvas zemēm, neskatoties uz šo tautu atkārtotiem miera un neuzbrukšanas parakstītiem dokumentiem un solījumiem no lielo, it sevišķi Krievijas puses, un šo tautu miermīlīgās dzīves izvēles veida, tām nekad nav trūcis uzbrucēju un iekarošanas kārīgu tautu. Ja nu kādam pārmet Dieva patiesības gara trūkumu, bet pieraksta izteiktu militāristu, tad jājautā, kā gan cilvēks ar citādi gaišu un, šķiet, loģisku domāšanu var apzinīgi pārmest tautai, kas savu politiku un nacionālās armijas eksistenci ir ieturējusi vienīgi aizstāvēšanās nolūkos? To apliecina pasaulē pazīstamā vēsturnieka Edg. Andersona grāmatā "Latvijas bruņotie spēki" 26. lpp., nodaļā "Latvijas armijas uzdevumi un politika" 1938. g. novembrī ģenerāļa un Latvijas kara ministra Jāņa Baloža deklarējums: "Mēs negribam karu, bet valsti sargāsim pret visiem, kas to apdraudēs. Ik kareivis ar lielu varonību stāvēs par brīvu Latviju, ja viņu aicinās." 1934. g. 1. jūlijā Ministru prezidents K. Ulmanis lepni teica, ka "mūsu skaistākais un cēlākais darbs ir izaugt par dzimtenes sargiem", bet 1936. g. 27. decembrī pasvitroja: "Armija mācīja un māca ikvienam mazāk domāt pašam par sevi, bet vairāk domāt par vispārību un vispārības labumu stādīt augstāk par visu, arī par paša personīgo labumu un ērtību." E. Andersons tālāk raksta: "Latvijas armijas stratēģiskā ideja bija miera ideja, ne kara ideja, atbilstot revolūcijās un karos smagi cietušo pilsoņu vēlmēm." Vai, tiešām, J. Purviņa Jurjāna uztverē šie vārdi un Latvijas valdības apliecinājumi par mieru un tautas labklājību ir uzskatāmi kā kuldījumi un vērsšanās uz militāristu? To pašu var teikt par autora "Par diviem skatījumiem" fantastisko secinājumu, ka pēc Latvijas militāristu vērtējuma 1,5 milj. latviešu spētu sakaut ap 100 milj. krievu un ap 50 milj. vāciešu. No kādiem tumšiem padebešiem nāk šāda doma? Būdam II pasaules kara notikumu aculiecinieks kā Latvijā, tā arī citur, neesmu gan nedz dzirdējis, nedz lasījis šādus apgalvojumus. Pretēji J. Purviņa Jurjāna saklausītam, pāri Latvijai gan atskanēja latviešu tautas izteiktāis nemiers un šaubas par šī mežonīgā kara gala iznākumiem, kaut gan kara laika gaitās, smago kauju atpūtas brīžos, vakara stundās bunkuros atskanēja dziesma "...mēs sitīsim tos utainos, pēc tam tos zilipelēkos", tomēr tam nav nekāda sakara ar J. P. J. maldīgo apgalvojumu. Minētās dziesmas dziedāšana gan drīzāk norāda uz latviešu leģionāru nostāju un izteikto naidu kā pret krieviem, tā arī pret vāciešiem.

Kas attiecas uz Latvijas kara skolas absolventu-virsnieku loģiku, par kuŗas trūkumu sūdzas J. P. J. un kuŗas rezultātā, ieskaitot arī uzticēšanos lielās krievu armijas virsnieku goda prātam, cilvēcībai (kāda jau sen tur vairs nebija saredzama), man domas apstājas pie neizdzēšamiem notikumiem Litenē. Tur krievu brutālie noziegumi pret Latvijas virsniekiem vēl lieku reizi pierādīja pasaulei, ka Dieva patiesības ceļi nav meklējami aiz mūsu austrumu kaimiņa robežas, bet gan - nāve un iznīcība. To apliecina gadiem slēptā un vāciešiem uzveltā slepkavība - ap 4000 poļu virsnieku nogalināšana pie Katinas. Kādu jaunumu un noziegumu bija darījusi latviešu tauta mūsu lielajam kaimiņam, kas iznīcībai ar deportācijām uz Sibīriju un tāliem austrumiem nodeva vairāku simtu tūkstošu bērnu, sirmgalvju, tēvu un māšu. Ko bija noziegusies latvju jaunatne pirmajā krievu Latvijas okupācijas laikā, kad 1941. g. un vēlāk no Latvijas skolām pazuda viens pēc otra padsmītgadīgie. Esmu drošs, ka, neskatoties uz V. Olava komercskolā mācīto loģiku, tas pats notika arī citur. Tie visi aizgāja mūsu tautas ceļus, nesapņemot atbildes - kāpēc? Bija jau arī tādi, kas, pūšot okupantu taurē, pretendēja un ieguva augstas pozīcijas. Arī tiem bija zināma loģika - mācies peldēt pa straumi...

Neskatoties uz šiem neskaitāmiem pierādījumiem par krievu pasākto genosīdu pret latviešu tautu, jau 1941. g. un tās vēlākiem turpinājumiem ar atkārtotām deportācijām, J. P. J., uzbrūkot latviešu leģiona vadībai un pašiem leģionāriem, tiem pārmet militāristu un karošanu pret Latvijas okupantiem. Ko gan citu latviešu jaunekļi un vīri varēja darīt, sasiet sev rokas un

Latviešu kaŗavīru liktenis abos pasaules kaŗos bija traģisks. I pasaules kaŗā Jukums Vācietis bija strēlnieku pulku komandieris. Strēlnieku pulkus, kas piedalījās Ziemsvētku kaujās, demobilizēja 1918. g. martā. Mēnesi vēlāk J. Vācietis Maskavā saformēja Latviešu Padomju Divīziju ar 9 pulkiem Panākumiem bagātās cīņās pret baltgvardiem tos gandrīz pilnīgi iznīcināja. Arī [gen. J. Vācieti nošāva 1938. g. jūlijā, Maskavā.

Latviešu kaŗavīru gaitas II pasaules kaŗā, kā A. Zaķis to pats atceras bija ne mazāk traģiskas. Tur es nekā nepatīkama neatminos. Tad, kad mani un A. Z. iesauca leģionā, tiesām, "tikai idioti un fanātiķi varēja ticēt Hitlera uzvarai". Tajā laikā neredzējām pat mazākos panākumus vai uzvaras frontē. Vienmēr pēc isas aizstāvēšanās sākās atiešana vai bēgšana. Vienības flankos bija jānorīko cilvēki, kas paziņo, kad kaimiņu vienība laižās lapās un mūs var ielenkt.

Pēc Baigā gada, un, it sevišķi, pēc 14. jūnija nevainīgu cilvēku un bērnu aizvešanas drošai nāvei, satraukums tautā bija liels. Ar to izskaidrojama brīvprātīgo pieteikšanās bataljonos. Tas bija izmisumā un emocijās sperts solis par piederīgo un draugu aizvešanu. Tiem, kas to nav pieredzējuši, nevajadzētu spēlēt "gudreļus" un šos kaŗavīrus pārāk nopelt.

Tanī laikā vēl bija spēkā Hitlera pavēle, ka frontē drīkst cīnīties tikai vācieši. Pēc Staļingradas krišanas Hitlerš ļoti negribīgi piekrita saviem ģenerāļiem, kas ieteica formēt ārzemnieku leģionus. Hitleram pašam par kaŗa vešanu un izredzēm nebija nekādas jēgas. Vēl Berlīnes bunkurā viņš palāvās uz kādām divīzijām, kas vairs neeksistēja. Tā jau bija sliedžu ķersānās pie salmiņa. Dažām tautām Hitlerš uzticējās mazāk. Pēc lielas stīvēšanās ar saviem ģenerāļiem Hitlerš atļāva frontē iesaistīt Vlasova vienības tikai īsi pirms kaŗa beigām. No baltiešiem viņš nevarēja ieredzēt lietuviešus tādēļ, ka tie bija protestējuši Klaipeēdas apgabala piegriešanai Austruprūsijai. Kad lietuviešu ģen. Plechanavičius tūlīt nevarēja vienoties ar reichskomisāru Lozi par lietuviešu leģiona formēšanu, ģenerāli ielika Salaspils noimetnē un atmeta domu par lietuviešu divīziju. Hitlerš lietuviešiem neuzticējās. Dankera lomu leģiona formēšanā aprakstījis un kritizējis H. Biezais. Dankers pats raksta, ka viņš turējies pretī jauna gada gājumu iesaukšanai un aizkavējis iesaukšanu gaisa spēkos. Saprotams, ne Dankers, ne Plechanavičius nevarētu aizkavēt iesaukšanu, ja Hitlerš to būtu pavēlējis.

Latviešu tauta, leģionāri un kurelieši tomēr cerēja un ticēja, ka ar Rietumu uzvaru Latvija tiks atbrīvota. Tāpēc arī leģionāri cīnījās un cerēja līdz Rietumu uzvarai noturēt Sarkanarmiju ārpus Latvijas robežām. Tam arī ir labs loģisks segums, jo tas būtu I pasaules kaŗa beigu atkārtojums. Arī toreiz Kalpaks un Balodis kaŗoja vācu padotībā un vēlāk, ar sabiedroto palīdzību, pret tiem. Viņi arī veidoja Latvijas armijas pirmsākumu.

Atsevišķu cilvēku noziedzīgās vai kļūmīgās izdarības nav vispārīnāmas (Arājs, Celmiņš, 2 pakārtie leģionāri u. c.). A. Zaķim ir taisnība, ka cittautiešiem leģiona patieso vēsturisko situāciju apgaismot neizdosies tādēļ, ka viņi negrib zināt. Tomēr Latvijā un latviešiem šī vēsture būtu jāpēta un jāparāda visā kailumā tāda, kāda tā ir. Ne no atcerēm pēc 50 gadiem un daiļliteratūras, bet no dokumentiem. Tas jādarā vēsturniekiem, kas vadās tikai no zinātniskiem pētījumiem.

A. Zaķa rakstā ir tik daudz debatējamu problēmu un komūnistu propagandas nodrāztais frazeoloģijas, ka nav iespējams tās šeit apskatīt. Viņš arī bijis leģionā un zina, ka latviešu kaŗavīram nekā kopēja ar nacionālsociālistu idejām nebija. Viņš pats arī "zvērīgi kaŗojis Hitlera pusē" tādēļ, ka bija piedzīvojis "Baigo gadu" un neriskēja iet pāri fronteī. Atkāpšanās kaujās tas bija ļoti viegli izdarāms.

Pašreizējā kaŗa beigu gaviļu gaisotnē un lasot A. Zaķa un līdzīgus rakstus, liekas, ka leģionāri, A. Zaķi ieskaitot, būtu atkal sūtāmi uz Sibīriju. Saprotams, nevienu jau nevar pārliecināt par vēstures faktiem, kaut paši bijām šo notikumu acu liecinieki. Vienmēr būs Zundelī un Zaķi, kas sekodami fantāstu idoloģijai un vēlmei, noliegs vēsturiskos notikumus.

Sāpīgos asins upurš, kuŗus kā rietumu, tā austrumu zemēs cieta kaŗā ar Vāciju, šis valstis nav vēl aizmirsušas un piedevušas. Pēc kaŗa tomēr vienīgi Baltijas valstis nonāca pilnīgā Maskavas verdzībā un skatījās pretim drošai iznīcībai. Puse Eiropas gan arī nokļuva Maskavas iespaidā, tām valstīm tomēr bija pašām savs, kaut arī Maskavas iecelts, diktators, un šim tautām nedraudēja iznīcības briesmas Sibīrijas tundrās. Nevaja-

ga būt psihologam, lai saprastu, ka ne Rietumi, ne Austrumi leģionāriem slavas dziesmas nedziedās. Savās uzvaras gavilēs tie nemēģinās un negribēs pētit un saprast, kāpēc staigājām Wafēn SS uniformās un ka mēs nekaŗojām par to pašu, ko vācieši.

Saprotams, ka jaunie latvieši, kas šē dzimuši un auguši un kuŗiem vecāki nav pacentušies par mūsu tautas likteni stāstīt, arī neuzzinās no Rietumu informācijas avotiem Baltijas tautu, it īpaši leģionāru, patieso vēsturisko situāciju. Tik sikas vēstures detaļās šeit plašākai publikai nesniedz. Tā A. Zaķis, klausoties jaunās paaudzes skaidrojumos, noliedz to, ko skatījis pats savām acīm. □

J. Beldavs

KĀPĒC APMELO LATVIJU?

Atbilde uz Jāņa Ūdŗa pacelto jautājumu "Kas un kāpēc apmelo Latviju (Neatkarīgā Cīņa, 1995. 8. 2.) ir sarežģīta un arī vienkārša. Latviju apmelo tādēļ, ka latvieši ļaujas būt apmeloti. Lai gan Ūdŗa rakstam visumā piekritu, gribu to papildināt ar Latvijas tēla problēmas priekšvēsturi. Līdz šim latviešu vadība, ja vispār reaģējusi uz melīgiem rakstiem, to darijusi tikai pēc fakta, kas nozīmē, ka tas ir noticis par vēlu. Emigrācijā pasivitāte pret latviešu tēlu iesākās drīz pēc kaŗa, un tagad tā turpinājās Latvijā. Jāatceras, ka aiz šiem meliem vienmēr ir savs grauds patiesības.

Pirmais latviešu apmelošanas vilnis, sevišķi par latviešu plintniecēm, uzsākās Krievijas pilsoņu kaŗa laikā. Reakcionārs - krievisks baltvācietis Georgs Popovs 1919. g. sarakstīja grāmatīņu, kuŗu angļu valodā izplatīja ar nosaukumu *The City of the Red Plague. Soviet Rule in a Baltic Town*, un tanī mēs atrodam daudz par sadistiskām čekistu plintniecēm. Vācu okupācijas laikā šo plintnieču jauns variants uzpeldēja nacistu propagandā, kad *Tēvijā* parādījās sērija rakstu par sadistiskām žīdu čekistēm ārstēm (šeit arī paceļ galvu Staļina ārstu slepkavu kampaņa). Vai ir liels iemesls runāt par latviešu plintniecēm Krievijas revolūcijā? Nedomāju, ka sevišķi liels, lai gan nevar noliegt, ka Elza Grundmane bija čekas prima donna ar pilnu krūtāžu apbalvojumu. Mana sievasmāte arī zina stāstīt, ka 1919. g. Rīgā viņa redzējusi savas ģimnāzijas draudzenes maršējot Rīgas ielās ar plintēm pār plecu.

Liela mēroga latviešu un Latvijas apmelošana, kuŗā iesaistījās PSRS globālais diplomātiskais tīkls, sākās ar 1959. g. ar Kruščova uzbrukumu austrumu republikas "nacionālistiem". Padomju propagandistu mērķis bija pielīdzināt austrumu republiku tautas vācu nacistiem, un attiecībā uz latviešiem tas viņiem lielā mērā, ar latviešu palīdzību, izdevās. Latviešu līdzdalība vācu laika žīdu šaušanā nav dūmi bez uguns, bet padomju propagandas orgāni nebija ienteresēti patiesībā: situācijas, skaitļi un notikumi tika vienkārši fabricēti: traģēdija pārvērsta melu farsā. Līdz šim neesmu atradis nevienu latviešu valdības locekli vai sabiedrisku darbinieku, kas emigrācijā vai Latvijā gribētu nostāties pret šo padomju dzirnavās izmalto melno propagandu. Ir tiesa, ka tagad daudz melu par Latviju parādās Krievijā, Vācijā un citās pasaules daļās, bet šo problēmu latvieši neatrisinās, pirms viņi nebūs satikušies paši ar savu pagātni un visiem tiem lielvaru pakalpiņiem, kas safabricēja melus par savu tautu.

1959. g. Maskava pavēlēja Latvijas partijai un čekai sameklēt upurš "atklātai kaŗa noziedznieku" prāvai. Sākās 18. palīgpolicijas bataljona kaŗavīru vajāšana un viņiem pierakstīja Belorusas Slonimas pilsētas žīdu nogalināšanu. Ar spaidu palīdzību Latvijas prokurātūra saorganizēja 30-to gadu Staļina tipa skatuves prāvu, kuŗā visi apsūdzētie un liecinieki apsūdzēja viens otru un tiesas spriedumiem bija maz kas kopējs ar "pierādījumiem". Nākošais solis latviešu tēla apmelošanā pārcēlās uz Kultūras sakaru komiteju, kuŗas uzdevums bija ņemt šo staļinisko prāvu kā pamatu un sarakstīt literatūru par latviešiem kā kaŗa noziedzniekiem. Ar PSRS diplomātiskā tīkla palīdzību šo Kultūras sakaru komitejas literatūru izplatīja pa pasaules bibliotēkām un arhīviem. Tur tā vēl tagad guļ, un zinu daudzas bibliotēkas, kuŗās šī literatūra ir vienīgā, kas ļaudīm par Latviju ir pieejama.

Pilnīgi piekritu Ūdrim, ka meli par Latviju, lai arī kur tie parādītos, ir jāpakaŗo, bet ja mēs paskatīsamies dziļāk, mēs redzēsim, ka daudziem šodienas meliem ir sakars ar tiem meliem, kuŗus sarakstīja Kultūras sakaru komitejas kadri. To, ko saka Krievijas propagandas iestādes un vācu televīzija, latvieši maz

var ietekmēt, bet tas nenozīmē, ka latvieši ir nespējīgi tos apkaņot. Pirmkārt, latvieši varētu piespiest savai valdībai nopietni caurskatīt 18. bataljona prāvu un, ja vajadzīgs, to pārsūdzēt. Visi iepriekšējie mēģinājumi, neskatoties uz to, ka tagad ir pieejama daudz jaunas informācijas, piedabūt prokurāturu (kuŗā vēl joprojam darbojās daudzi vecie kadri) to izdarīt ir bijuši nesekmīgi. Valdībai ir arī zināmi visi tie dzīvie Kultūras sakaru komitejas darbinieki un melnās literatūras autori, bet līdz šim neviens nav bijis iztaujāts par šīs literatūras izcelsmi.

Atbildot Ūdra jautājumam "Kāpēc apmelo Latviju?", no manas perspektīvas skatoties, atbilde ir, ka Latvijas valdība bez gala ļaujās apmelojamiem. Ir tiesa, ka šo melu izcelsme, kas ir iekarojusi pasaules telpu, nav viegli pārskatāma. To gali nenobeidzās ūdenī, kā krievi to teiktu, bet gan kādreizējās čekas iestādēs. Latvijas valdībai būtu jāpasastāda oficiāls dokuments, kas pazīnotu pasaules arhīviem un bibliotēkām, ka literatūra, kuŗu sarakstīja Kultūras sakaru komitejas darbinieki ir propaganda un nevis zinātniska rakstura darbi. Svarīgs solis šo Kultūras komitejas brošūru atmaskošanā varētu būt autoru segvārdu atšifrēšana un reģistrācija. Tas būtu minimāls Latvijas bibliogrāfu un bibliotēkāju uzdevums. Latvijas bibliotēkās vēl joprojām, pretēji bibliotēkāju profesionālai ētikai, šo brošūru autori ir reģistrēti it kā tie būtu istie vārdi un uzvārdi. Dzirdēju, ka vienā gājienā prezidents Ulmanis bija gribējis uzdot vēsturnieku komisijas Kultūras sakaru komitejas literatūras caurskatīšanu, bet, kad uzzinājis, ar ko būs darišana, dabūjis aukstas pēdas. □

Andrievs Ezergailis, Prof.

☒☒☒☒☒☒☒☒☒☒

PAR TAUTAS NEMĪLĒTIEM...

Līdz šim Osānu Kārli pazinām kā savdabīgu rakstoni, vēsturisku divainību tulku. Raksta interesanti un pārliecinoši. Nu tas meties pie jaunāko laiku nevaroņu celšanas un pat dievināšanas. Daži no Osāna nevaroņiem ir ieguvuši trimdas neslavu. Tāpēc jāaplūko, cik mums viņi bijuši labi vai slikti.

Nomazgājais baltu Veltu Tomu un iecēlis viņu par latviešu dzejas excellenci, Osāns latviešu kreisajās apmindās meklē vēl kādu, ko varētu attaisnot. Tagad Osāns ķēries pie tāla, maz pazīstama kunga Petera, kas ir Latvijas sūtnis Maskavā. Kāda gan mums trimdā ir darišana ar šo kungu? Osāns domā, ka trimdinieki viņu nemilot, bet par ko isti? Ar vienu dzejas pantīņu, ko mums brokasta galdā pasniedz Jānis Peters, ir gaužām par maz, lai viņu sauktu par latviešu dzejnieku, jo visās enciklopēdijās viņš ir notitulēts kā padomju dzejnieks. Kas isti Osānu spiež sniegt tādu labvēlību, atzinību, kas taču būtu jākārto Latvijas rakstnieku savienībai. Ja tā atzīst, ka Peters nav smējies un ņirgājies par patriotiem, kas demonstrēja pie Brīvības pieminekļa, lūdzu, dariet to, aizstāviet savu biedru, bet aizstāvji jau nav jāmeklē Kanadas prērijās!

Savu politisko credo Jānis Peters aplicinājis A. Čakam grāmatā Mūžības skārtie, kas iznāca 1988. gadā. Peters grāmatai devis priekšvārdu gandrīz ar nožēlu, ka Čaks pagriezis muguru komunistiem un atgriezās brīvā Latvijā. Visu aktuālo Peters saista ar leninisko tradīciju. "Es nemaz savādāk nespēju savu dzimto zemi un tās gaitu uztvert, jo tā mani ir mācījuši tie klasiķi, ko mēs saucam par zinātniskā maksīma pamatlicējiem". Ko gan viņš tur nav pieminējis kā slavenākās vietas, īpaši Salaspili, kā Latvijas varoņvietu.

Kaut ļoti maz personīgi pazīst Jāni Peteru, TV skatītājiem bija izdevība viņu kopā ar "pusbrālī" Imantu Ziedoni vērot TV Panoramas raidījumā, kad Saeima ievēlēja prezidentu G. Ulmani. Dzejnieki, kas visu laiku bija it kā turējušies malā, pazemīgi tuvojās ievēlētajam un tam lišķīgā pazemībā kratīja roku... Trimdai ar šiem dzejniekiem nav nekā kopēja, jo viņi kā padomju karjēristi centās sasniegt partijas galotnes. Centās pēc šī stāvokļa, lai "nodrošināta" būtu dzīve pie kompartijas galdā. Tiem bija komfortabli ārzemju ceļojumi, dzīvokļi, šoferi, vasarnīcas jūrmalā un privilēģijas, daudz kas par brīvu un nebija jau viņiem rindā jāstāv, kā pēc pārtikas bija jāstāv vienkāršai tautai.

Kas var tādus cilvēkus milēt un cienīt? Jaunais laiks, kāds atnācis Latvijai gaida no bijušajiem atvainošanas jeb arī norobežošanas. Pagājuši būs 5 gadi, bet viņi, šie "tautas dzejnieki", nekā nav devuši garīgai Latvijai. Nav patriotiskas dzejas, kas modinātu tautu uz jaunu dzīvi, devis ne Ziedonis, ne Peters. Vai

nebūtu labāk viņus nolikt "Sarkanos spiķeros" pie makalatūras blāķiem?

Trimdiniek, nezaudē savu lepnumu, paliec tīrs, kas tu reiz biji! □

Osvalds Akmentiņš,

Bostonā

☒☒☒☒☒☒☒☒☒☒

KRUSTS

Ko nozīmē krusts Tev un man?

Baznīcās mēs visi sastopamies ar krustu. Tur mēs izsūdzam bēdas, grēkus un lūdzam Dievu. Caur Jēzu Kristu, kuŗš mira krustā, mēs vairāk nākam pie Dieva un iegūstam Viņa palīdzību. Jēzus un krusts sagatavoja mums ceļu uz Dievu.

Jēzus mira krustā un tā atstāja šīs zemes nepilnības. Ar krusta zīmi arī mēs tiecamies atsavināties no jaunuma un iegūt drošību. Ticība un piederība krustam dod mums svētību.

Krusts vienmēr atgādina Jēzus upuri par mums, grēciniekiem. Tāpēc krusts liek arī mums sekot Jēzus pēdās un būt piedevējiem. Krusta zīme tiek mums dota kristībās, lai izdzestu un pārvarētu grēku. Mūsu dzīves uzdevums tāpēc ir sekot krustam, ka paliekam grēkā šķīstīti vienmēr un mūžībā. Ar kristībām un krusta nodošanu bērniņam iesākas jauna dzīve - Jēzu Kristū, mīlestības sludinātājā. Kristības krusts mūs mudina sekot Jēzus pēdās: dzīvot, vairot un dot mīlestību.

Ar krusta zīmi mēs ienācām pasaulē un ar to izbeigsim dzīvi. Krusts apsola mūžīgo dzīvošanu - Dievā, Jēzu Kristū un Svētajā Garā. Vai bez krusta, kā cilvēki, mēs varam izdzīvot, sadzīvot un pārdzīvot? □

Modris Zandbergs,

pēc krāsainā stikla krusta izgatavošanas
1993. gada 25. maijā

☒☒☒☒☒☒☒☒☒☒

LABOJUMS

Ir notikušas 2 kļūmes, manam apskatam par TE UN TUR pārceļoties no manuskripta uz mēnešrakstu (Nr. 3./552., 6.-8. lpp.):

1. Otrās slejas lejas trešajā, teikumā "...savējie atrodas tuvumā un tml. Pēc ierobežojumiem, noliegumiem par to iūsno bez apzinīgi tvertas, patiesas dzimtenes nozīmes savu jūtu dziļumā" ir izkritusi manis pasvitrotā rinda, un teikumam zūd jēga.

2. Ceturtās slejas pašā augšā pirmā teikuma citāta vārds "sauc" jāmaina uz "tu aicini" (kā grāmatā), lai parādītu atšķirību no jēdziena pirmrakstā - "sauc". Tas pamato visu sekojošo rindkopu (paragrafu), citādi tas kļūtu lieks.

Ir nokritis "s" no vārda "sapnis" 3. slejas augšējā trešajā rindā, bet tas - sīkums. □

Edīte Zūzena-Metuzala

☒☒☒☒☒☒☒☒☒☒

TRĪSDESMITĀ DARBĪBAS GADĀ IEEJOT

St. Pētersburgas latviešu biedrība 22. aprīlī atzīmēja savas darbības 29. gada dienu pašu celtajā namā. 1966. g. 28. maijā 20 St. Pētersburgas tautieši sapulcējās brīvā dabā pie Maggiore ezera, lai lemtu par savas biedrības dibināšanu, izraugot pirmo valdi, par priekšnieku ievēlot Benjamiņu Zobu. Tagad pirmās valdes sarīkojumu daļas vad. Felikss Elksnītis isā, labi sagatavotā pārskatā atzīmēja biedrības dzīves svarīgākos notikumus, pieminēja daudzus darbiniekus, kas aktīvi veidojuši šobrīd lielāko šejienes latviešu organizāciju. Visu vārdus, kas pielikuši savas rokas darbam un atvēruši naudas makus, lai veidotu vidi un vietu, kur pulcēties latviskai dzīvošanai, nav iespējams šē pieminēt. Piemināms gan būtu ilggadīgais priekšnieks Dr. A. Kalniņš, kam sekoja A. Ritums. Kā pēdējais biedrību vada J. Baltiņš.

Redzamākais panākums ir pašu celtais nams, kuŗā tagad notiek ne tikai pašu, bet arī citu latviešu organizāciju sarīkojumi. Tas izmaksāja \$ 143,700.-. Pēc neskaitāmām talcinieku velītām darba stundām biedrība tika zem sava jumta. Jau pirms nama iegādes veidojās aktīva sabiedriskā rosība. Šodien to grūti iedomāties bez kuŗa, kur visaktīvākais diriģents bijis Visvaldis Grinbergs, kas tagad ir kuŗa priekšnieks. Ne mazāk rosīgas bijušas koklētāju un tautas deju mīļotāju saimes. Šīs 3 aktīvās

APRĪĻA JOKS 1995

Aprīļa joks sarīkojums kļuvis Montrealā par tradīciju un vienmēr apmeklēts labi. Arī šogad, kad to ļaužu skaits, kuŗi vēl grib izkustēties no mājām, jūtami samazinājas, tas vēl bija pulcinājies ap 100 ciemiņu. Ļoti apsveicami, ka šis sarīkojums pa lielākai daļai nonācis jaunākās paaudzes rokās ar vadītāju Intu Hūns un izdarīgajiem sulaiņiem ar priekšnieku Robertu Kalniņu. Sulaiņi katru gadu nāk ar jaunu izdomu - šogad valkāja zaķu ausis tuvo Lieldienu un šokolādes zaķu zīmē. Viņi arī seko laikmetīgajiem notikumiem, un Kanadas pašreizējo zivju kaŗu laikā teicās saklausījuši uz spāņu zvejas kuģa dziedam - Jūriņ prasa smalku tiklu. Nebūsim pārsteigti, latvieši jau ielien visur.

Kad ļaudis ar labu apetīti bija notiesājuši sātigās, pēc visiem veselības likumiem gatavotās vakariņas un izpriecājušies par Luŗa Kalniņa skaistajām bitiņu dekorācijām, sākās programmas daļa.

Inta šogad mūs iepazīstināja ar šokolādes vēsturi, uzsverot, ka šī daudz peltā un tomēr bagātīgi patērētā manta veicinot miermilību (šveicieši paraugam) un būtu vēlama pasaules miera saglabāšanai. To labi zin bērni un bez kādiem aizspriedumiem sniedzās pēc vēl un vēl.

Kā nākošais pārsteigums nāca Jānis Mateus, Montrealas latviešu biedrības ansamblis vienā personā. Pirms izrādes nācās labi paskaidrot par šīs operas uzbūvi un darbību, lai skatītāji un klausītāji varētu izsekot bagātīgajam saturam: - Māte, terapiķe, apsolijsi meitu Amoru vecam ķīmiķim, bet šī ieskatās jaunā, brašā jūfņiekā. Ķīmiķis noindē savu sāpenci. Amora seko viņam nāvē, kā jau sen to norādījuši Romeo un Dzuljeta. Tad abi vieninieki: negantais ķīmiķis un terapistē sametas kopā uz dzīvi. Visu to paveica Jānis viens pats, mainot galvas segas, steigā uzbāžot ķīmiķa degunu. Reiz pat ar nāsīm gaisā, skatītājiem par lielu prieku. Un arī mainot balsi no baritona līdz soprānam, vareni pieribinot ģitāri orķestra vietā. Var tikai aprīnēt viņa balsis lokanumu un arī tēlotāja prasmi. Publika vareni izsmējās un piekrišana bija liela. Dzirdēju, ka nākamā gadā būšot jauna opera.

Aprīļa joka sarīkojumā parasti tiek uzaicināts viesis no citurienes, lai mums, vietējiem, dotu jaunus iespaidus. Šogad tas bija aktieris Hugo Miķelsons no Toronto. Viņš rādīja veselu rindu burvju mākslinieka triku mūzikas pavadībā, ko čakli atskaroja pašu mājas mūzikants Eižens Reveliņš. Tika rādīti visādi brīnumi: sagrieztas cigaretes kļūst veselās, sagrieztie striķi saiet atkal kopā, no auss tika izvilktā vesela strēmeļu kaudze, piepūstam balonam cauri izdurta adata, neizdodama nauda un pat naudas taisīšana un vēl citi. Jāsaka tomēr, ka derēja šīni gadījumā pārkārtot zāli, lai cilvēki varētu piekļūt tuvāk triku meistaram, labi saredzēt un novērtēt viņa darbošanos. Tāpat arī dzirdēt asprātīgās piezīmes, kas pie tālākajiem galdiņiem nebija saklausāmas. Laikam, vakara rīkotāji nebija isti izpratuši Hugo Miķelsona nodomus un priekšnesuma veidu.

Nobeigumā Jānis Mateus vēl nodziedāja divas ziņģes: veco, labo pidirallā un Piciešu dziesmu par trīs vecām tantiņām, kuŗas lepojas ar saviem saglabātajiem dārgumiem ar bažīgo piedziedājumu - ka tik kas nenotiek. Tad sekoja ziedi un pateicības.

Paldies visiem, kas pieliek roku, lai šādi izklaidēšanās vakari varētu notikt, un uz redzēšanas nākamajā gadā! □

E. C.

NEĒRTĪBAS AR PĒDĒJO SAIŅU SŪTĪJUMU

Ne vienmēr viss izdodas tā, kā paredzēts. Tā pēdējais palīdzības saiņu sūtījums no Montrealas aizkavējās par, apm., veselu mēnesi (ostas darbinieku streika dēļ) un devās jūrā tikai 23. aprīlī, bet Rīgā pienāks 12. maijā. Martā nodotie saiņi bija jāuzglabā Centrā. 20. aprīlī tos ielādēja tvertnē un nogādāja ostā. 95 saiņi bija no Otavas, 245 no Montrealas un 80 sabiedriskie; kopā 420 - 856 kubikpēdu tilpumā. Vislielākais skaits devās uz Rīgu - 99, Valmieru - 70 un Jēkabpili - 53, Liepāju - 26, Balviem - 24, Jelgavu - 23, Ventspili - 21, Jūrmalu - 9.

Jāaizrāda sūtītājiem, ka daļa saiņu bija ļoti slikti iesaiņoti, pārsieti ar tievām auklām, kas labi nenovilkta izstiepjas par puspēdu. Daļa bija nesasieti, ar ļoti slikti salasāmām adresēm,

nevižīgi uzrakstītām. Saiņu pievedējiem Latvijās tas sagādās grūtības identificēt adresātus. Nebrīnīsimies, ja kāds no tiem varētu aiziet zudumā, izjukt pa ceļam mūsu pašu nolaidības un nevērības dēļ. Jāievēro, ka maksimālais saiņu svars ir 20 kg. Daži saiņi bija pat sasieti kopā pa 3 vai 4. Vēlams adreses uzrakstīt uz 2 saiņa malām, labi salasāmiem un lieliem burtiem, uz katra atzīmējot kopējo skaitu - piem. - 3 vai 4 saiņi, bet nevis sainis 1, 2, 3, 4 utt.

Vanagi un vanadzēs nosūtīja ap 300 pāru pilnīgi jaunu bērnu, jauniešu, sieviešu un vīriešu apavu, kuŗus izdalīs bērnu nometnēm un trūkumā esošām ģimenēm. Te vēl jāpieskaita 40 dažādo drēbju, gatavu apģērbu, pārkļāju un nešūtu drēbju saiņi.

Šajās palīdzības saiņu akcijās, sagatavošanā, iesaiņošanā un pieņemšanā piedalās vienmēr tie paši darbinieki, bez iebildumiem, iecietīgi, it kā viņi šo darbu darītu sev un savējiem. Gandrīz visi ir darbīgie pensionāri. Jāpriecējas, ka akciju organizētājiem nekad nav trūcis darba roku, siltu un atsaucīgu siržu un gudra padoma. Vietā būs atkal minēt personas, kuŗu lielākā daļa pavadīja visas 3 pieņemšanas dienas: Ērika Vitiņa, Ilga Strautiņa, Anna Skujiņa, Māra Valdmane, Valija Grunde, Alida Grintāle, Hedija Ozoliņa, Aina Paegle, Vilma Ulmane, Spídola Zariņa, V. Paegle, O. Rozentāls, A. Zariņš, G. Strautiņš, J. Birze, J. Verners, K. Čaks, J. Greizis, S. Oborūns, E. Bērdiņš, A. Apinis, E. Balulis, J. Mežinskis, R. Vitiņš, G. Tamsons, E. Skujiņš, A. Laizāns. Ja kāds vārds izlaidies, jādūdz piedošana, jo drukas velniņš mēdz lēkāt arī pa manām rindkopām.

DV Montrealas nodaļas valde izsaka visiem čaklajiem darbiniekiem - vanagiem un vanadzēm un arī tiem, kas vēl nav paspējuši iestāties DV Montrealas nodaļā, sirsnīgu pateicību. Tiksimies nākamajā saiņu akcijā, kas, laikam, būs tikai rudeni, pirms svētkiem.

Apavu iegādi un pārdošanu turpināsim arī nākotnē, kad būs pienākuši jauni krājumi. □

Skrastīņu Indulis

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKĀ CENTRA PILNSAPULCE

Šī gada pilnsapulce notika 30. aprīlī, centrā. Tajā piedalījās 30 biedri. To atklāja patreizējais vadītājs Andrejs Vītols, kas amatā stājās līdzšinējam - J. Tēraudam atstājot Montrealu. Viņš aicināja ar klusuma brīdi pieminēt aizvadītā gadā 8 mūžībā aizgājušos biedrus.

Par sapulces vadītāju ievēlēja Albertu Bērziņu, par pierakstītāju - Albertu Cauni. Iepriekšējās pilnsapulces protokola nolāsišana un pieņemšana bija jāatliek uz citu reizi, jo tas sapulces vadībai nebija pieejams.

1994. gadā centra telpās notikuši 170 lielāki sarīkojumi, ziņoja A. Vītols un aicināja biedrus piedalīties centra izveidošanā.

Kasieris Augusts Pušpurs nolāsīja pārskatu par ienākumiem un izdevumiem pagājušajā gadā:

Ieņemts	\$ 34.263.01 (iepr. g. \$ 34.422.33)
Izdots	\$ 20.293.58 (iepr. g. \$ 27.808.38)

Atlikums	\$ 13.969.43 (iepr. g. \$ 6.615.95)
----------	-------------------------------------

Termiņa noguldījumos ir \$ 265.000.- (lielāko tiesu biedru aizdevumi), bet kasē \$ 11.662.41. Kopējā bilance - \$ 276.662.41 (iepr. g. \$ 259.825.00). Pieaugums \$ 16.841.41.

Izturības fondā:

Ieņemts	\$ 3.063.75
Izdots	\$ 1.694.00

Atlikums	\$ 1.369.75
----------	-------------

Kopējā bilance \$ 39.263.10 (iepr. g. \$ 37.893.35).

No kopējās centra līdzekļu bilances - \$ 315.925.51 - \$ 276.009.51 ir biedru aizdevumi, dodot \$ 39.316.00 darbības kapitālu.

Viss tas rāda, ka fonda saimniecība ir vislabākā kārtībā, kā to bija atzinusi revīzijas komisija, kas darbojas 3 viru sastāvā (K. Čaks, V. Kalacis un A. Caune). Ziņoja A. Caune.

Ludis Kalniņš ziņoja par dažādajiem kultūrāliem notikumiem Centrā un "Kā Centrs Pulsē" labo sadarbību ar "MLB Ziņotāja" redakciju.

Saimniecības vadītājs Laimons Bisenieks iepazīstināja ar centra apsaimniekošanu un uzturēšanu iekšpusē un apkopšanu ārpusē. J. Verners pateicās Centra valdei par atbalstu DV Montrealas nodaļai. Lidzīgu atzinību izteica pensionāru apvienības pārstāvis A. Bērziņš. A. Vitols pateicās par atbalstu Montrealas latviešu skolai.

Dažādos jautājumos A. Vitols ziņoja par neskaidrībām telpu irēšanā. Pilnsapulce uzdeva valdei izstrādāt telpu apkopšanas un irēs noteikumus. A. Pušpurs iepazīstināja ar celtna izbūves projektu, kas būtu liels darbs un ar lieliem izdevumiem. Veciem ļaudīm šāds celtnis tomēr ļoti vajadzīgs.

Pēc sapulces slēgšanas sapulces dalībnieki piedalījās kopējās vakariņās. □

L. Kalniņš

PENSIONĀRU APVIENĪBAI 22 GADI

Latvijas karoga iezīmē, pie balti klātiem galdiem ar pāri par 200 ziedošu neļķu dekorācijām, 23. aprīļa pēcpusdienā, centrā, pulcējās ap 140 sudrabeto galvu tēvi un mātes, lai atskatītos uz mūsu pensionāru apvienības 22 rosīgiem darba gadiem. Lielais apmeklētāju skaits pārsteidza pat pašu priekšnieku V. Paegli, un čaklās saimnieces bija neziņā, vai spēs tik kuplu saimi pienācīgi pabarot.

Atceres akts sākās ar diakona E. Jēkabsona vadīto svētdienu. Viņš izteica prieku, ka radusies iespēja pabūt kopā ar šo plašo un darbīgo saimi, un norādīja, ka tā esot Montrealas latviešu sabiedrības kodols un balsts. "Jūs, vecie tēvi un mātes, bijāt pirmie, kas šeit veidojāt latviešu sabiedrību, draudzes, latviešu skolu, latviešu biedrību un DV. Viss, kas vēl šeit darbojas un kas vēl ir, nes svētību tālākajām audzēm. Tas nekas, ka ikdienas solis daudziem palicis lēnāks. Jūsu sirdis un prāts ir jauns, bagāts un pāri plūstošs ar dzīves gudrību, atziņām un mīlestību," teica diakons E. Jēkabsons. Sekoja pensionāru valdes priekšsēža V. Paegles uzruna un pārskats par aizvadītajiem 22 gadiem, norādot, ka atmiņas ir mūsu vakardiena, atmiņas ir pagātne un atmiņām pieder mūsu apvienības aizvadītie gadi. "Bez atmiņām mūsu dzīve būtu ļoti nabadzīga. Atmiņas ir dārga manta, ko mums neviens nevar atņemt; atmiņas pieder tikai mums," teica priekšnieks. Aizvadītos gados apvienība zaudējusi 88 biedrus. Skaitliski tā mazliet samazinājusies. Tajā patlaban 131 biedrs, no kuriem 10 ir mūža biedri, kas pārsnieguši 90 gadu mūža sliekšni. Patlaban sāpīgākais jautājums ir saimnieču skaita uzturēšana un to vadītājas atrašana. Še lomu spēlē patālās dzīves vietas un satiksmes jautājums uz centru. Valde cer šo jautājumu atrisināt.

"Mūsu visu domas līdz ar pavasara pirmajiem ziediem lido uz mūsu dzimteni - Latviju, mūsu jaunības sapņu zemi. Tur mūsu tauta iet sāpju ceļus, jo mūsu lielā kaimiņa atstātais mantojums tur jūtams uz katra soļa. Lūgšim Dievu, lai mūsu tauta būtu stipra savā ticībā un nenonāktu tumšā bezdibeņa malā, jo tad vairs atpakaļ ceļa nebūs uz tīru, brīvu Latviju, nobeidza V. Paegle. Tālāk viņš nolāsīja skaisto Zintas Rudzites Dričes dzejoli "Latvija" (Dzejoļu lasīšana pensionāru saietos kļuvusi sevišķi iecienīta. Red.). Ērģeļu pavadījumu kā garīgām, tā laicīgām dziesmām deva Eizens Reveliņš.

Darba atcerē apvienības pensionāru saimi apsveica Imants Steprāns (DV Montrealas nodaļa), Gunārs Jākobsons (Montrealas latviešu kredītsabiedrība), Andris Spura (ev.-lut. Trīsvienības draudze un Montrealas latviešu organizāciju padome).

Tad V. Paegle iepazīstināja ar jauno apvienības valdi: V. Paegle, priekšsēdis, J. Metums, viņa vietnieks un sarīkojumu daļas vadītājs, I. Steprāns, kultūras daļas vadītājs, A. Bērziņš, sekretārs, K. Čaks, kasieris, A. Laizāns, kasieņa vietnieks, H. Ozoliņa, biedrzīne, E. Skujiņš, video filmu pārzinis, V. Ozols, mantzinis un sarīkojumu vadītāja palīgs, I. Strautiņa, dzimšanas dienu jubilāru apsveicēja, J. Birze, sarīkojumu palīgs, G. Strautiņš, "vīna pagraba" pārzinis. Revīzijas komisija: A. Caune, V. Peize un I. Poruka.

Aprīļa mēnesī dzimušos - E. Baluli, V. Fridi, J. Leitenu, J. Metumu, O. Rozentālu, R. Gabrušu, J. Začu, E. Gributi, E. Jēkabsonu, Dz. Ikvildi, A. Tiltiņu, I. Klaiši, V. Vārslavāni apsveica I. Strautiņa, kas arī pati dzimusi šajā mēnesī.

Bagātīgu jubilejas mielastu bija gatavojis Laimons Bisenieks ar palīdzību - A. Paegli, L. Rudzāti, H. Šmiti, A. Gūtmani un V. Ulmani, kuŗas centra virtuvē pavadīja 12 garas darba stun-

das. Tur netrūka toršu, dažādu cepumu, nedz lielā jubilejas kļņģeŗa ar 22 svecitēm.

Plašās pensionāru gada svētku iespaidīgākā un skanīgākā daļa bija Montrealas jauktā kuŗa "Atbalss" koncerts, dirigenta Andŗa Gūtmaŗa vadībā. Tas lielo saimi iepriecināja ar 10 skaistiem latviešu komponistu darbiem, ieskaitot tādus vārdus, kā Œilinski, Kalniņu, Cimzi, Salaku, Ciruli un arī paŗa Gūtmaŗa darbu "Div' dzeltenī kumeliņī", kā arī viņa vijoles solo "Tumŗā naktī..." Savas dirigenta spējas pierādīja arī diakons E. Jēkabsons.

Pāvila Klāna darbu "Rītā" lasīja reŗisors Gunārs Vērenieks. Pēc tam viņŗ humoriskā garā analizēja skūpstabuŗiņas izcelŗanos, tās nozīmi un daudzus veidus, kā tas parasti vai neparasti tiekot darīts. Tas izŗauca skaļus smieklus un vispārēju jauŗību, par ko arī pats Œi "tikuma vai netikuma" analizētājs saŗēma vienu - skūpstu vai buŗiņu.

Œenija un Eizens Reveliņi bija apgādājuŗi pensionāru saimi ar Œokolādes oliņām. Skaistus neļķu ziedus saŗēma visi mākslinieki un koriŗti. Œo jubileju ar pateicību visiem darbiniekiem un priekŗnesumu izpildītājiem noslēŗda Œis saimes priekŗnieks V. Paegle. Viņŗ paziņoja, ka nākamā pensionāru sanāksme būs 11. maijā, plkst. 11:00, kad sāksies video filmas izŗāde, bet turpināties ar DV Montrealas nodaļas kopīgu Mātes dienas un Kurŗemes cietokŗņa atceri ar Induļa Skraŗtiņa Œim sarīkojumam gatavotu referātu. □

Skraŗtiņu Indulis

LEONĪDAM LAPAM 90

Leonīds Lapa dzimis 1905. gada 6. martā, Pēterpilī.

Tēvs Brencis, Pļaviņu zemnieka dēls, tur strādā Krievijas imperijas galma firmā. Tēvs ieguvis Pēterpils goda pilsoņa titulu ar mantoŗanas tiesībām un apbalvots ar 4 zelta medaļām. Viņam pieder 4 stāvu nams. Visu pazaudē Krievijas revolūcijas laikā. Atgriezies Latvijā, drīz mirŗ Rigā.

Leonīds, kaut palicis viens, ir cīnītājs un turpina iegūt augŗtāko izglītību. Apmeklēŗot vidusskolu un universitāti, viņŗ 11 gadus strādā Beļģijas konsulatā kā konsulāta palīgs.

1936. g. beidŗ Latvijas Universitātes juridisko fakultāti kā "mag. iur." Viņu uzņem Latvijas Ārlietu ministrija un nozīmē sekretāra amatā Latvijas Ēenerālkonsulatā Dancīgas brīvpilsētā. Œis darbs jāpārŗauc, Padomju Savienībai okupēŗot Latviju.

Kaŗa gadus viņŗ pavada Vācijā. Pēc kaŗa dodas uz Briseli, Beļģijā, kur sāk darboties Latvijas Sarkanā Krustā, Roberta Liepiņa vadībā. Œe uzņem sakarus ar Beļģijas parlamenta palīdzības fondu un sagādā palīdzību latvieŗu mātēm ar maziem bērniem.

1951. gadā dodas uz Kanadu un apmetas uz dzīvi Montrealā. Pēc dažādiem darbiem kļūŗ par ierēdni Kvebekas tiesu iestādē kā "Commissioner of Oaths".

Vecuma dienas pavada veco ļauŗu mītnē, kur viņŗ atrodams vienmēr labā omā. Leonīds Lapa sirsnīgi pateicas ev.-lut. Trīsvienības draudzei un A. Zariņam par ziediem un viņa atcerēŗanos lielajā jubilejā. Viņŗ ir čakls MLB Ziņotāja lasītājs un Œad publicēŗis tajā isus rakŗtiņus.

Vēlam viņam "Daudz baltu dieniņu!" □

A. Z.

TRIO DARBU SKATE

30. martā un 1. aprīlī, Latvieŗu centrā, notīka Noras Gobas Saletes, gleznas, Gary Gobas, Œarŗi, un Chris Saletes, fotogrāfijas, darbu skate, kas tās atklāŗanā bija pulcīnājuŗi ap 100 interesentu, un pēdējā dienā tikpat daudz. Skati atklāja LNAK Kultūras nozares vad. M. Œtauvŗers.

Nora Goba Salete izmēģina dažādus gleznoŗanas Œanŗus. Patlaban viņu nodarbīna pasaules piesārpoŗana, kuŗai veltīta liela daļa no 20 izŗstādītiem darbiem. Par to rakŗstīta Mākslas Œurnālā, kas iznāk Latvijā un arī laikraksta Gazette Rietumsaļas pielikumā, 20. aprīļa izdevumā, ievītoŗot foto uzņemumu ar paŗu makslinieci vienas Œadas gleznas priekŗplānā. Katram skatītājam te bija ko redzēt un papētīt.

Chris Saletes, Noras dēls, rādīja melni baltās fotogrāfijas, kuŗas liecināja, ka viņam ir fotogrāfa talants. Katra fotogrāfija bija ielogota viņa paŗa darīnātos metala rāmjos, kas labi pielāgojās ik uzņemuma rakŗturam un temai. Viņam laba acs un darba kompozīcija. Laba iepazīŗšanās.

Gary Goba, Noras brāļa dēls, iepazīŗstināja ar saviem Œarŗiem, kuŗos jutama politiska nosliece. Viņŗ ir arī pazīstams Toronto apkaimē kā modelētājs universāļveikala "The Bay" apģērbu reklāmās. Izŗkatīgs puisis, kas atradīis atslēgu savā panākumu laukā.

Jāsaka sirsnīgs paldīes visai trijotnei par veŗikumu, tā rādīŗšanu un iepazīŗstināŗšanu ar savu mākslas pasauli. M. Œtauvŗers

Mūžībā aizsaukts

ARVĪDS CAUNĪTIS

Dzimis 1907. g. 3. aprīlī, Latvijā
Miris 1995. g. 11. martā, Otavā

Mīlestībā piemin

sieva Ligita,
dēls Andris ar ģimeni,
māsa un radi Latvijā

PATEICĪBA

Sirsniņi pateicamies visiem, kas piedalījās mūsu mīļā

ARVĪDA CAUNIŠA

izvadišanā uz pēdējo dusu šī gada 16. martā.

Pateicamies māsc. A. Celma kungam par izjustiem Dievvardiem. Inž. N. Zoldnera kungam par sirsnīgiem atvadu vārdiem no Letonias. Paldies V. Paegles kungam, nesot pēdējos sveicienus no Montrealas latv. ev.-lut. Trisvienības draudzes un Montrealas Latviešu Biedrības.

Sirsniņš paldies par ziediem un ziedojumiem Sirds un triekas fondam. Sevišķa pateicība diakonam E. Jēkabsona kungam par mierinājumu mūsu ģimenei.

Ligita un Andris ar ģimeni
Otavā

Latvijas vēstures institūts

19 Turgeņeva ielā 19, # 12
Rīga LV -1518 Latvija

izzīņo A. Ezergaiļa Latvijas vēstures kapitāldarba publicēšanu

THE HOLOCAUST IN LATVIA

. Meli ir apšaubīti, patiesība apliecināta. Objektīvs pētījums. Spodrinās Latvijas tēlu.

. Atspēko nacistu, padomju un revizionistu propagandu.

. 50 gadus gaidīta grāmata beidzot ir gatava. Izsūtīs 1995. gada vasarā (500 lpp.). Regulāri \$ 50.-

Pirms izdošanas cena \$ 45.-, brīva piesūtīšana.

Čeki rakstāmi un nosūtāmi: *The Historical Institute of Latvia:*

1157 Danby Rd., Ithaca, NY 14850, U. S. A.

Dāviniet vietējai bibliotēkai. Divas kopijas \$ 85.-

AMBER

GLOBUS

Latviešu uzņēmums ar profesionālu pieredzi

PAKALPOJUMI

BALTIJAS VALSTĪS

Birojs Montrealā: 1625 Duff Court, # 412
Lachine, P. Q. H8S 1E5
☎ (514) 637-9495

SAIŅI AR GAISA SATIKSMI

♦ katru nedēļu; sasniedz Rīgu 5 dienās

SŪTĪJUMI AR KUĢI

♦ katru otro nedēļu,

♦ visi sūtījumi garantēti un apdrošināti,

♦ pieņem saiņus Jūsu mājās.

SŪTĀM SAGATAVOTUS PĀRTIKAS SAIŅUS

♦ pieprasiet mūsu cenrādī.

GARANTĒTA UN APDROŠINĀTA DOLĀRU PIEGĀDE LATVIJĀ

♦ naudas pārvedumi Kanadas un ASV dolāros.

RŪPĒJATIES PAR NAUDAS SAŅĒMĒJA DROŠĪBU!

♦ nevienam netiek izpausts naudas saņēmēja vārds,

♦ nevienam netiek izpausta sūtītā naudas summa

MONTREALAS LATVIEŠU SKOLA

1994./5. mācības gada moslēgums

13. maijā, plkst. 10:00,

Montrealas latviešu sabiedriskā centrā

3955 Provost ielā, Lašīnā

Skolēnu priekšnesumi.

Lūdzam ņemt līdzi groziņus!

Apmeklēt aicina

Montrealas latviešu skola

IMANTS ZIEDONIS RAKSTI

Pirmie trīs sējumi iznāks šīnī gadā.

I - DZEJA (1961- 1971), II - KURZEMĪTE (1. un 2. grāmata),

III - EPIFĀNIJAS (publicētās un jaunās). Visos sējumos apceres un komentāri, dzejnieka priekšvārds, daudz lasītāju vēstuļu un fotogrāfiju. Izdevniecība NORDIK Rīgā, kopā ar dzejnieku, daudz domājuši par to, lai katrs sējums būtu tagadnē dzīvs, aizraujošs un patstāvīgs. "RAKSTIEM" dots pirmklasīgs grafiskais ietērps, augstas kvalitātes iespieddarbs un iesējums.

Vēlos pasūtīt:

o 1. sējumu bez piegādes mājās

o 1. sējumu ar piegādi mājās

o 3 sējumu abonementu bez piegādes

o 3 sējumu abonementu ar piegādi mājās

* Lūdzu pieskaitīt 7% GST

ASV

Kanadā*

\$ 12.50

\$ 11.50

\$ 16.50

\$ 30.00

\$ 33.50

\$ 45.00

Vārds un uzvārds.....

Adrese.....

.....

.....

Pielikumā čeks par Kanadas/ASV \$.....

Toronto iespējams sējumus paņemt pašiem, iepriekš zvanot (416) 499-0281

Čeki rakstāmi uz IMANTA ZIEDOŅA RAKSTI, Kanadā: c/o Edite Āpše 54 Kelvinway Dr., Agincourt, Ontario, M1W 1N6. ASV: c/o Maija V. Hinkle 117 Northview Rd., Ithaca, NY 14850

ZIEDOJUMI MLB ZIŅOTĀJAM

Technisko izdevumu segšanai līdz 1995. g. 1. aprīlim esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Juris Silenieks, Pitsburgā, PA, ASV, \$ 11.74, K. Pētersons \$ 10.00, C. Kļaviņš \$ 20.00, I. J. Skrastiņš \$ 25.00, E. Varslavāns \$ 5.00, L. Liepa, Sault-Ste-Marie, Ont., \$ 7.50, Iraida Vanags \$ 35.00, A. Jerumanis, Kalifornijā, ASV, \$ 17.50, Gr. Brigmanis, Litchfield, CT, ASV, \$ 5.84, Dr. K. Gulbis, Mineapolē, MN, ASV, \$ 10.54, Vilnis Ulms, Amherstā, NY, ASV, \$ 1.30, V. Antiņš, Bostonā, ASV, \$ 33.18, Inese Ortmane \$ 15.00, Alfrēds Krūmiņš \$ 32.50, Orests Kreišmanis \$ 7.50, Alfrēds Kīpēns \$ 20.00, Frīdberis Porietis, Kingstonā, Ontario, \$ 15.00, Jānis Spidāns, Toronto, Ontario, \$ 7.50, J. Ciniņš, Kičinerā, Ontario, \$ 7.50, H. Šternbergs, Sv. Katrinās, Ontario, \$ 5.00, Velta Vaivads, Prescott, Ontario, \$ 7.50, Aina Kabulis \$ 27.50, Arnolds Panga, Paris, Kentakijā, ASV, \$ 31.50, Irma Valdmāns \$ 22.50, A. Bļodnieks \$ 66.73, Juris Tērauds, Toronto, Ontario, \$ 2.50, Andris Apinis \$ 32.50, Edvīns Poruks \$ 27.50, Kārlis Zariņš, Toronto, Ontario, \$ 7.50, L. Zeltiņš \$ 2.50, Alma Abrams \$ 10.00, Dr. Jāzeps Beldavs, Etobicoke, Ontario, \$ 30.00, Alberts Bērziņš \$ 17.50, Veronika Dauksts, Toronto, Ontario, \$ 7.50, I. Dekmeiers, Otavā, Ontario, \$ 10.00, Konrāds Muncs \$ 12.50, Elza Avots, Toronto, Ontario, \$ 20.00, Zenta Wiesnievska \$ 22.50, Bernadette Waldheims \$ 52.50, Antons Laizāns \$ 7.50, Z. Ukass, Windemere, Britu Kolumbijā, \$ 10.00, N. Baumanis \$ 7.50, V. Pelēns, Vankuverā, Britu Kolumbijā, \$ 7.50, Kristīne Ortmanis \$ 10.00, Nikolajs Zoldners, Otavā, Ontario, \$ 5.00, Elza Āboliņa \$ 20.00, Censis Dambergs, Otavā, Ontario, \$ 55.00, Apolonija Jurans, Toronto, Ontario, \$ 7.50, L. Stadiņš, \$ 7.50, J. Graudiņš \$ 45.00, Konstantīns Čaks \$ 17.50, Arnolds Zariņš \$ 17.50, Juris Kļaviņš, \$ 10.69, E. Valdmanis, Mississauga, Ontario, \$ 10.50, Mārtiņš Sala \$ 2.50, Helena Bērziņa \$ 12.50, Boriss Godiņš \$ 5.50, Andris Gūtmanis \$ 10.00, Jānis Ierasts, Brokvilē, Ontario, \$ 10.00, Jānis Kīvītis \$ 20.00, Imants Klaiše \$ 7.50, E. Krūze \$ 10.00, Andris Štaubers, Mercer Island, Vašingtona, ASV, \$ 17.50, Tālvāldis Kraulis \$ 20.00, Voldemārs Paegle \$ 10.00, Kārlis Irbītis \$ 7.50, M. Lorencis, Toronto, Ontario, \$ 17.50, Vera Ikaunieks, Kingstonā, Ontario, \$ 27.50, Gunars Alekssis \$ 20.00, E. Baltmanis, Rouyn-Noranda, Kvebekā, \$ 12.50, R. Lucis-Deliere \$ 10.00, Graveliņš Ilga \$ 22.50, E. Platups \$ 3.50, A. Tiltiņa \$ 5.00, M. Gobuleva \$ 7.50, A. Pētersons, Geraldson, Ontario, \$ 7.50, J. Aperāns, ASV, \$ 26.82, Elga Čops \$ 7.50, Juris Kalacis \$ 22.50, Jānis Paliņš \$ 25.00, Mārtiņš Sausiņš, Aylmer, Kvebekā, \$ 12.50, Jānis Skrastiņš \$ 5.50, Indriķis Strēlis, Downsview, Ontario, \$ 7.50, Staņislavs Duļevskis, Bostonā, Mass., ASV, \$ 11.85, Arvīds Mēmenis, Toronto, Ontario, \$ 10.00, O. Trencis, Otavā, Ontario, \$ 12.50, V. Klētņieks \$ 2.50, Tatjana Johansons, Knowlton, Kvebekā, \$ 27.50, Ojārs Rozentāls \$ 7.50, Rita Bungay \$ 17.50, A. Dreijeris \$ 7.50, Anta Paabo \$ 7.50, Lūcija Plūme \$ 7.50, Alberts Caune \$ 7.50, Marija Celmiņa \$ 27.50, A. Muncs \$ 5.00, Z. Petrovskis, Londonā, Ont. \$ 2.50, Arturs Norietis, Bostonā, Masačusetā, ASV, \$ 11.17, Gunārs Bušs \$ 7.50, Milda Ozoliņa \$ 27.50, Kārlis Timermanis \$ 10.00, Alize Bērziņa \$ 2.50, Leonīds Dilevko, Etobicoke, Ontario, \$ 7.50, Rasma Leimane \$ 17.50, Katrīna Mateus \$ 12.50, Jānis Odiņš \$ 27.50, Skaidra Pedley, Otavā, Ontario, \$ 27.50, A. Spāriņš, Mineapolē, MN, ASV, \$ 10.77, Elmārs Zirnīs, Blūmingtonā, MN, \$ 8.81, Sigurds Grava, Ņujorkā, ASV, \$ 21.00, A. Ozoliņš \$ 7.50, Jāzeps Greižis \$ 17.50, Jānis Ļavs \$ 2.50, Pēteris Zaļums \$ 15.00, Alma Gūtmanis \$ 10.00, Mērija Vikmane \$ 20.00, P. Ieviņš, Bostonā, Mass., ASV, \$ 8.69, J. Jekabsons, Fildelfijā, PA, ASV, \$ 19.31, Eriks Krūmiņš, Fox Point, Viskonsinā, ASV, \$ 22.89, Dr. Janis Labsvirs, Indianapolē, Indianā, ASV, \$ 40.58, Andra Lasdin \$ 20.00, Ilze Sniķeris, Pte au Chenes, Kvebekā, \$ 2.50, Anna Suško, Green Valley, Ontario, \$ 7.50, A. Aizstrauts, Ročesterā, NY, ASV, \$ 7.50, J. Grebзде \$ 7.50, Irma Klinklavs, Čikāgā, IL, ASV, 27.50, Antons Staudžs, Vinipegā, Manitobā, \$ 12.50, O. Zers, Londonā, Ontario \$ 27.50, Rūdolfs Arums, Three Rivers, MI, ASV, \$ 11.22, Jānis Gabliks, Newton, MA, ASV, 11.03, Dr. Pauls Grūbe, Harrison, NY, ASV, \$ 19.32, Herberts Kiors, Vankuverā, Vašingtonā, ASV, \$ 9.85, Modris Mednis, Blackwood, N. J., ASV, \$ 26.59, Markuss Vitoliņš, Indianapolē, Indianā, ASV, \$ 11.22, Rolands Bērziņš, Toronto, Ontario, \$ 7.50, Helene Homyk-Gurianova \$ 14.72, Viesturs Šķidra, Otavā, Ontario, \$ 7.50, A. G. Ronis, Linkolnā, Nebraskā, ASV, \$ 10.59, Māra Dole, Bostonā, MA, ASV, \$ 28.98, Pēteris Brauns, Otavā, Ontario, \$ 17.50, M. Skaistkalns \$ 7.50, E. Jekabsons, Dunrobinā, Ontario, \$ 7.50.

No 146 atbalstītājiem kopā \$ 2.137.18; kopā ar septembri atzīmētiem ziedojumiem 1994./5. darbības gadā līdz šim pavisam kopā no 168 personām \$ 2.568.74.

Spīestuves izdevumu segšanai ziedojuši:

V. Būcēns, Otavā, Ontario, \$ 22.50, Aivars Jerumanis, Glendale, CA, ASV, \$ 32.44, Gundega Stārasts, Toronto, Ontario, \$ 27.50, Frīdberis Porietis, Kingstonā, Ontario, \$ 37.50, Alfrēds Kviesītis, Kičinerā, Ontario, \$ 27.50, Elza Āboliņa \$ 17.50, L. Laimite, Sv. Katrinās, Ont., \$ 12.50, Aina Rāns, St. Andrews, N. B., \$ 7.50, Imants Frišmanis \$ 100.00, Andris Gūtmanis \$ 10.00, Jānis Ierasts, Brokvilē, Ontario, \$ 10.50, Tālvāldis Kraulis \$ 20.00, R. Lucis Deliere \$ 5.00, E. Platups \$ 4.00, A. Tiltiņa \$ 5.00, A. Millers, Otavā, Ontario, \$ 7.50, V. Klētņieks \$ 7.50, Kārlis Dreijeris \$ 10.00, Kārlis Timermanis \$ 7.50, Alize Bērziņa \$ 5.00, Katrīna Mateus \$ 15.00, A. Buzs \$ 77.50, Jāzeps Greižis \$ 17.50, Pēteris Zaļums \$ 15.00, Alma Gūtmane \$ 17.50, Nicholas Mikelsons \$ 7.50, Bentija Tiltiņš, Toronto, Ontario, \$ 7.50, J. Jakāns \$ 27.50, Maiga Kalniņa \$ 12.50.

Šajā periodā no 30 ziedotājiem \$ 578.94.

1994./5. darbības gadā līdz šim pavisam kopā no 33 lasītājiem \$ 716.44. Abās kategorijās no 201 lasītājiem kopā \$ 3.285.18 (iepriekšējā darbības gada 12 mēnešos kopā no 256 lasītājiem \$ 4.458.19).

Ipašs lasītāju atbalsts nāca arī no vērtīgo priekšmetu izlozes, kurā tika nopirkts 867 lozes par \$ 1.734.00. Tas lasītāju kopējo devumu 1994./5. darbības gadā paaugstina uz \$ 5.018.18, kas pārsniedz iepriekšējā gada atbalstu par \$ 559.99.

Sirsniņš paldies visiem mūsu darba atbalstītājiem!

Atvainojamies, ka dažādu iemeslu dēļ neesam spējuši ziedotāju sarakstu sniegt katru mēnesi. Gadījumā, ja kāds ziedojums būtu izlaists, kas ir iespējams, lūdzam sazināties ar MLB kasieri Anitu Porietī-Bedard. Viņa meģinās lietu noskaidrot un izdarīs attiecīgu labojumu nākamajā ziņojumā, kas, ceram, nāks drīzāk kā šis.

Priecājamies, ka liela daļa lasītāju atsaukušies uz "Grasi, lūdzu!" aicinājumu uz aploksnes un kas savam samaksas sūtījumam izmantojuši iespēstās pasūtījumu formas. Cināties ar darba spēka trūkumu, kādēļ atgādājumu izsūtīšana mums sagāda lielas grūtības. Var gadīties, ka aicinājums atzīmēts starplaikā, kad Jūsu maksājums bijis pastā. Tādā gadījumā lūdzam to ignorēt. Būsim sevišķi pateicīgi, ka tie lasītāji, kas ilgāku laiku dažādu iemeslu dēļ nebūtu abonementa maksu kārtājuši, to izdarītu pie pirmās izdevības. Patlaban strauji pieaug izdevumi, jo ceļas papīra un krāsu cenas un ir iespējama Kanadas pasta likmju paaugstināšana. Ja nevēlaties MLB Ziņotāju vairs saņemt, lūdzam par to paziņot! Tāpat, lūdzu, ziņojiet katru adresu maiņu un arī par to, ja neesat saņēmuši kādu mūsu mēnešraksta numuru. Ja tas nav atnācis atpakaļ pastā, nevaram uzziņāt, ka tas nebūtu saņemts. Ja to nesūtāt atpakaļ, piezīmējot, ka to nevēlaties vairs turpmāk, mums jāpieņem, ka vēlaties to saņemt.

MLB mērķu sekmēšanai esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Frīdberis Porietis, Kingstonā, Ontario, \$ 20.00, Andris Gūtmanis \$ 10.00, Tālvāldis Kraulis \$ 12.50, Juris Kalacis \$ 20.00, Ausma Hūns \$ 27.50, Katrīna Mateus \$ 10.00, Alma Gūtmanis \$ 10.00, Orests Kreišmanis \$ 7.50, Gunārs Gemsts \$ 40.00.

Pavisam kopā 8 labējiem \$ 157.50.

Liels paldies!

LATVIEŠU STUDIJU CENTRA ZIŅAS:

* Rietummičiganas universitātē, laikā no 26. jūnija līdz 4. augustam Dr. Lalita Muižniece mācīs intensīvu latviešu valodas kursu. Pēc tāda pabeigšanas ir iegūtas vajadzīgās pamatzināšanas sarunu valodai. Ja nav nepieciešamas universitātes ieskaītes, kursā var piedalīties jebkurš. Mācību laikā apmešanās Latviešu studiju centrā. **Pilnīga informācija pieejama rakstot vai zvanot LSC, 1702 Fraternitu Village Dr., Kalamazoo, MI 49007, tel. (616) 343-0254.** Ja esat ieinteresēti, pieprasiet tūlīt. Dažas informācijas brošūras pieejamas arī MLB Ziņotāja redakcijā.

* Plānošanā arī latviešu valodas pamatkurss Latvijā no 23. jūnija līdz 21. jūlijam. To mācīs Dr. Dzidra Rodiņa, kas latviešu valodas kursus daudzas vasaras mācījusi Rietummičiganas universitātē. Studenti varēs piedalīties Rīgas kultūras dzīvī. Paredzētas ekskursijas uz dažādām Latvijas vietām. **Sīkāka informācija pieprasāma Dr. D. Rodiņai, 240 Franklin Ave., Staten Island, NY 10301, USA, tel. (718) 448-8783.**

Ilzes Martas Rankas darbs Šī māksla ir jauna izstādē.
Roberta Vāgnera foto uzņēmums

